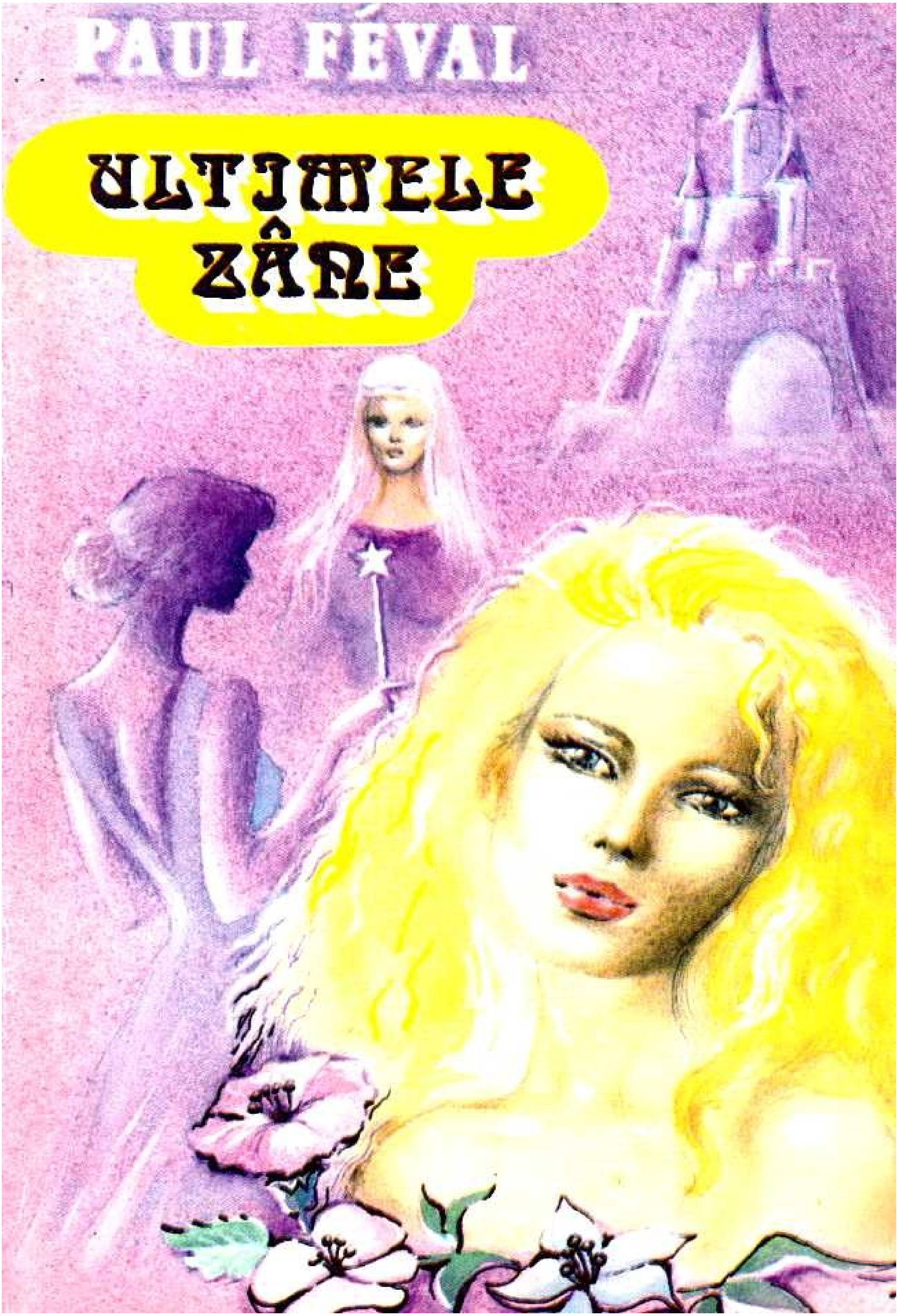

he_fox

Paul-Henri-Corentin **Féval** – père

Ultimele Zâne

Les Dernières Fèes (Contes de Bretagne, 1844), 1857

V 1.0 he_fox

Povestiri

Introducere

Job – săracul

Job – misère

Cei care au bătut cărările strâmte, unite, încrucişate ce se intersectează, se bifurcă, se întortochează pe suprafaţa landurilor regiunii Redon, precum voluminoasa şi bizara parafă a unui registru din vechiul regim, poate l-au întâlnit uneori pe bătrânul Jobin de Guer, căruia oamenii cumsecade din Ileet-Vilaine îi spun Job-Săracul sau Job-Vagabondul.

Jobin este sărac. Nu posedă pe lumea asta decât o tolbă veche care îi serveşte drept desagă, o medalie de plumb având gravate armele marchizului xxx şi un baston mare galben. Nu are pe nimeni care să-l ajute la bătrâneţe şi nici adăpost unde să-şi pună capul încărunţit.

Viaţa sa este cea a evreului rătăcitor. Rătăceşte, rătăceşte mereu, nedormind niciodată două nopţi la rând sub acelaşi acoperiş, plecând în zori şi oprindu-se când soarele s-a ascuns deja sub orizont. Şi niciodată nu are niciun ban în buzunar dar, faţă de

cizmarul Isaac, este ca nimeni altul un bun creştin...

L-am întâlnit prima oară în marele land Renac, când soarele, apunând, nu-şi arăta decât jumătate din discul său, în spatele arbuştilor roşii din burgul Bains.

Jubin de Guer mergea cu o sută de paşi înaintea noastră. Razele soarelui, oblice şi aproape paralele cu planul landului îşi trimiteau umbra până la noi. El mergea măsurând drumul cu un pas grav şi ferm încă. Profilul staturii sale mari pe care apusul îl desena în linii purpurii-strălucitoare, atingea, datorită acestui joc de lumină, proporţii aproape fantastice.

Eram tânăr, la capătul călătoriei mă aştepta cu braţele deschise un prieten; curând îl ajunsei din urmă pe bietul Job care era destul de bătrân şi care, încotro ar fi apucat, n-ar fi sperat să atingă, odată cu venirea serii, mâna unui frate.

El se opri, îşi scoase pălăria de pai ale cărei boruri cădeau în formă de umbrelă şi îmi adresă patriarhalul salut al ţăranilor bretoni.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnul meu. Rareori am putut să admir un cap de bătrân atât de demn, de frumos, de venerabil, cum era cel al lui Jobin de Guer. În mod sigur, nu trebuia pierdută ocazia de a-i vedea de aproape. Fire de păr albe scăpau din coafura sa în şuviţe uşoare şi diafane şi încadrau o faţă cu o expresie dintre cele mai mândre. Fruntea sa largă, pe care nu se vedea decât un singur rid orizontal, semănând cu o cicatrice, se adâncea uşor spre tâmple, lăsând să iasă pometţii obrajilor; semn cu siguranţă, de origine americană. Nasul său acvilin păstra o linie

armonioasă; gura sa avea o expresie de o blândeţe binevoitoare; ochii săi albaştri, austeri şi timizi, nu-şi pierduseră deloc cu vârsta acea strălucire, acea înflăcărare despre care poeţii spun că ar fi un reflex al sufletului şi fără de care cele mai frumoase trăsături sunt lipsite de viaţă. Când surâdea, toate aceste trăsături se însufleţeau deodată, ghiceai trecutul unei tinereţi active, fericite, strălucitoare poate, sub acea tencuială funestă şi fermă pe care anii o aruncă asupra a tot ce a fost tânăr, fericit şi strălucitor.

Din întâmplare, eu şi Jobin de Guer aveam acelaşi drum şi îl făcurăm împreună.

Jobin vorbi puţin, dar fiecare cuvânt al său ar fi meritat să fie notat. Era un adevărat filosof deşi nu ştia să pună axiome ambiţioase şi sonore. Ascultându-l, te instruiai, deveneai mai bun.

Când am ajuns pe cărarea spre castelul… unde a trebuit să ne despărţim, copiii de la fermă, de îndată ce îl zăriră, îl înconjurară, îl sărbătoriră, îl sărutară, îl purtară în triumf.

— Este Job-Săracul! spuneau ei, prietenul nostru Job!

— Job care ştie să povestească istorii atât de frumoase!

La castel, cerui amănunte despre Jobin de Guer. Cele care mi se dădură au fost vagi. Nimeni nu ştia prea bine povestea bătrânului Job şi se pare să el însuşi dorea ca viaţa lui să rămână ascunsă sub un văl.

Iată puţinul pe care l-am aflat:

Înainte de revoluţie, Job fusese tovarăşul de copilărie al marchizului de… un tovarăş de jocuri şi

de lecţii. Mai târziu, când Bretagne se ridică împotriva republicii, el deveni un răzvrătit regalist.

Şi se spune că a fost un răzvrătit teribil!

Mai târziu, el şi prietenul lui, marchizul de la… emigrară, dar Job era făcut pentru landurile din Bretagne, şi nu putu să trăiască într-o altă ţară. Se întoarse într-o bună zi cu o barcă din Jersy, şi-şi începu viaţa pe care a dus-o până la moarte.

Nu este un cerşetor. Nu cere nimic; ba mai mult, nu acceptă nimic, în afară de adăpost şi masă. Când bluza, uzată de folosinţă prea îndelungată i se rupe, marchizul de la… îi dă una nouă.

Ţăranii îi oferă un mănunchi de fân, în hambar, vara; iarna, un colţ în sala comună şi un loc la masă.

Plăteşte toate acestea în poveşti spuse la şezători.

Job este într-adevăr un povestitor neîntrecut. L-am ascultat adesea povestind ore întregi. Când tăcea aveam impresia că abia atunci începea să povestească.

Dacă povestirile pe care le vom citi ni se vor părea terne şi fără viaţă, aceasta nu i se datorează deloc lui, ci numai mie. Pe el, ar fi trebuit să-l auziţi, cu vocea sa plină şi sonoră, cu gestul elocvent şi pantomima inimitabilă. Când vorbeşte el, toată lumea tace; nimeni nu se mişcă, nimeni nu respiră. Fiecare inteligenţă este suspendată de cuvântul său; el este sufletul tuturor acestor corpuri care nu sunt, care nu trăiesc decât prin el.

Când va muri – este atât de bătrân! – va fi o zi de doliu pentru treizeci de parohii. În zadar îl vor aştepta copiii, căutând să zărească la orizont, pe câmpia întinsă, silueta lui înaltă şi severă şi întrebându-se de ce Job-Săracul nu a mai venit de

aşa mult timp. Tinerele fete vor fi triste gândindu-se la acele frumoase poveşti care le-au făcut să surâdă şi să plângă. Băieţii îşi vor aminti de nobilele bătălii pe care el le povestea atât de frumos.

Căci Job-Săracul ştie poveşti pentru toate vârstele şi pentru toate gusturile. Cele câteva povestiri care vor urma nu sunt decât o foarte mică parte din vastul său repertoriu. Poate, într-o zi vom putea, din nou, să ne inspirăm de la sursă. În acest secol de plagiat, nimeni nu se jenează şi bietul Job-Săracul este prea mândru, prea caritabil şi prea raţional pentru a ne intenta vreodată un proces de reproducere frauduloasă.

Femeia Albă a bălţilor

La femme blanche des marais, 1842

Se spune că există o nobilă castelană, doamna Ermengarde de Malestroit care, noaptea, îşi vizitează fostele domenii şi alunecă, fără plută şi fără barcă, pe apele liniştite ale bălţilor râului Oust.

Este înaltă de statură, frumoasă, maiestuoasă. Corpul său este suplu şi se ondulează graţios sub adierea brizei. Părul său lung se umflă şi o îmbracă ca într-o vastă mantie.

În serile calde de toamnă, când nu adie vântul, o vedem uneori cum creşte, creşte şi atinge cu fruntea stelele. Dacă vântul nopţii se porneşte să bată, ea începe să se mişte uşor, aşa cum făcea, în viaţa ei de muritoare, doamna Ermengarde, când dansa menuetul bunului duce François de Bretagne. Apoi, pliurile rochiei sale devin diafane: luna pătrunde prin pletele lungi ale părului său.

Dacă vântul suflă cu putere se ridică, tremurătoare, pe aripile sale şi urcă cu el spre cer.

Locul unde se află ea, de obicei, este situat în mijlocul bălţilor. Foarte aproape de locul acela, râul Oust şi un altul îşi încrucişează apele, ceea ce dă naştere unui vârtej foarte periculos pe orice timp şi care devine, odată cu creşterea apelor, o adevărată bulboană. Ziua o vezi de departe fierbând şi aruncând către cer vapori albicioşi sau de culorile curcubeului.

Noaptea nu se vede decât Femeia Albă.

Unii pretind că Femeia Albă nu este decât norul de vapori provenind din bulboana Tremeulé, dar ei se înşală amarnic gândind acest lucru; şi când îl şi spun, este un act de curaj din partea lor.

Într-adevăr, doamna Ermengarde s-a răzbunat cu cruzime de mai multe ori, pe cei care nu cred. Şi cei care se îndoiesc ar face bine să-şi lase bărcile în voia curentului râului Oust, când steaua nordului se ridică peste arborii negri ai Pădurii Noi.

I
Castelul Melestroit

Domnul de Rohan se făcuse, în vremea aceea, hughenot, ceea ce este detestabil pentru un señior de aşa viţă nobilă.

Era a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Domnul de Mercoeur era în fruntea ligii în Bretagne.

Catolici şi oameni ai reformei se băteau cu înverşunare oriunde se întâlneau.

Se întâmplă ca oamenii domnului de Rohan, care se afla atunci la Paris să fie învinşi de domnii de

Guer şi de Malestroit, buni nobili şi catolici înverşunaţi, care îi alungară şi din Rohan şi din castelul Guéméne. Învinşii traversară, fugind, o parte din regiunea Vannes şi nu se opriră decât la castelul Roche-Bernard, al cărui señior era pentru reformă.

Comandantul oştenilor lui Rohan se numea Guy de Plélan. Era un soldat dur, care nu credea nici în Dumnezeu, nici în diavoli, trăind din jaf şi întotdeauna gata să facă rău. El se alie mai întâi cu tiranul Roche-Bernard şi trupele lor unite prădară toate regiunile dimprejur. Aceşti doi necredincioşi nu făceau nicio deosebire între nobil şi ţărani; jefuiau în egală măsură colibele şi castelele şi curând, în jur, pe distanţa a zece leghe nu fu decât sărăcie şi dezolare.

Părăsindu-şi castelul pentru a se război cu hughenoţii, domnul de Malestroit o lăsase pe soţia sa, Marguerite de Guer, în grija unui servitor credincios, nenobil prin naştere, care se numea Toussaint Rocher. Toussaint nu purtase niciodată spadă şi nici archebuză de luptă, dar era un om brav şi, într-o confruntare, putea fi un adversar periculos căci, vânător de meserie, mânuia tot atât de bine arbaleta ca şi greaua carabină.

Era un om al bălţilor. Copilăria şi-o petrecuse pe malurile râului Oust, într-un mic castel al casei Malestroit, dăruit de señior tatălui său. Chemat de Malestroit la castel, unde făcea oficiul de vânător cu copoi de mai mulţi ani, Toussaint nu uitase deloc clipele fericite ale tinereţii sale. Îşi amintea de tovarăşii săi rămaşi simpli ţărani, şi se duceau adesea s-o viziteze pe bătrâna sa mamă, acum

văduvă, locuind tot în micul castel Gourlá, ale cărui ziduri crăpate se oglindeau în apele limpezi ale bălţii.

Între timp, domnii de Guer şi de Malestroit, urmând cursul succeselor se îndepărtau din ce în ce mai mult de domeniile lor. Traversară mereu învingători, o bună parte din Basse-Bretagne şi făcură planul de a asedia Quimper. Un singur gând tulbura uneori bucuria triumfului. Amândoi se gândeau la frumoasa Marguerite, care era unica fiică dragă a lui de Guer şi care dăruise un moştenitor nobilei case de Malestroit. Se gândeau la ea, la copilul său, dar aceasta nu îi împiedica să se îndepărteze, cu fiecare zi, tot mai mult de castelul ce adăpostea nepreţuita lor comoară.

Într-adevăr, de ce ş-ar fi temut? Oamenii lui Rohan fuseseră învinşi şi Toussaint Rocher, servitorul fidel, avea cu el zece oşteni de-ai lui Guer, care şi-ar fi dat viaţa, până la ultimul, pentru a o apăra pe fata stăpânului lor. Iată ce gândeau cei doi buni señiori. Şi mergeau cu inima uşoară şi sabia în vânt, gata mereu să se lupte cu hughenoţii şi bombănind contra zeiţei „Fortuna” de fiecare dată când ereticii nu erau, cel puţin, doi contra unul.

Când Marguerite de Guer era domnişoară, mulţi nobili au dorit mâna sa. Printre aceşti cuceritori se afla şi Guy de Plélan.

Nu s-ar putea spune că o iubea mult pe Marguerite; dar, cu siguranţă, iubea cu o pasiune sinceră şi aprigă frumosul castel de Guer şi moştenirea bătrânului señior.

Respins de tânăra fată, care îl preferă pe Amaury, señior de Malestroit, Plélan fu cuprins de o ură

puternică faţă de cei doi soţi şi se făcu hughenot tocmai pentru a lupta împotriva fericitului său rival.

Învins de Amaury pe câmpul de bătălie, aşa cum fusese odinioară, învins în nobilele saloane de Guer, simţi cum ura îi creşte, năvalnic şi jură să se răzbune ori să moară. De obicei, spiritul răului aude aceste jurăminte nelegiuite şi face în aşa fel ca una din cele două alternative să se realizeze, mai devreme sau mai târziu.

Retras în castelul Roche-Bernard, care era o fortăreaţă de neînvins, Plélan domina toată această parte a regiunii Vannes, situată între Redon şi Ploermel. După ce îi ademeni pe oamenii săi, jefuind câteva târguşoare, într-o noapte porni la drum cu cincizeci de călăreţi şi încercă să surprindă Malestroit.

Către miezul nopţii, tânăra contesă fu trezită din somn de zgomotul armelor ce loveau porţile din stejar gros şi de strigătele ascuţite ale santinelelor care păzeau meterezele.

Într-o clipă, în castel totul se transformă în tumult şi dezordine. Garnizoana, descurajată de slăbiciunea sa, făcu totuşi faţă inamicului care răsărea din toate părţile şi fiecare oştean, fără speranţa de a învinge, muri la postul său, aşa cum se cuvenea unui soldat al lui de Guer. Stăpân pe Malestroit, Plélan se îndreptă către castel, în fruntea oamenilor săi.

— Vegheaţi porţile! strigă el, nimeni să nu poată părăsi castelul. Jaful va începe numai după ce va fi găsită doamna Marguerite… Zece uncii de aur pentru cel care mi-o va aduce!

Învingătorii se împrăştiară în toate direcţiile prin castel. Plélan porunci să se aprindă focul în sala cea

mare şi, întinzându-se într-un fotoliu brodat cu armele familiei Malestroit, ceru vin. Marea sală era ornată, după cum era obiceiul, cu o tapiţerie din ţesătură fină, reprezentând faptele şi gesturile foştilor eroi ai neamului. În plus, un lung cordon de portrete de familie făcea înconjurul pereţilor.

— Ea va veni, se gândi Guy de Plélan şi bău, din mici înghiţituri, primul pahar cu vin. Punând paharul gol pe masă, îşi plimbă privirea peste figurile rigide şi mândre ale foştilor siri de Malestroit. Un surâs brutal îi înflori pe buze.

— Domnilor, strigă el, mi-aţi ura din toată inima bun venit, dacă aţi putea vorbi, nu-i aşa?

Ah, nobilele mele gazde, iată-vă prizonierii unui biet nobil, voi, care purtaţi o coroană de conte deasupra blazonului vostru... În sănătatea voastră, domnilor!

Goli un pahar plin dintr-o singură sorbitură şi adăugă, pierzându-şi insolentul surâs:

— Dar ea întârzie să apară!

Îl cuprinse nerăbdarea. Pentru a şi-o stăpâni; apucă un sfeşnic şi făcu înconjurul sălii, oprindu-se o clipă în faţa fiecărui portret pentru a-i arunca sarcasmul său mizerabil şi grosolan. După douăzeci de paşi, se opri. Un tremurat trecător şi involuntar îi cuprinse braţul.

— Ermengarde! murmură el, descifrând greu numele înscris cu litere de aur deasupra unuia dintre portrete. Se spune că aceasta era o vrăjitoare!

Pânza reprezenta o femeie, tânără încă, de o neasemuită frumuseţe. Ochii priveau în jos. O tristeţe profundă estompa austera expresie a feţei

sale. Era una din acele fizionomii mândre şi melancolice pe care credinţa bretonă o priveşte ca pe o prevestire de viaţă scurtă.

Vrăjitoare sau nu, strigă Plélan, ruşinat de spaima sa trecătoare, voi goli un pahar în sănătatea ei!

Se întoarse la masă şi îşi turnă un pahar plin cu vin.

Dar, în momentul în care ducea paharul spre buze, din întâmplare privirea îi căzu pe o parte a tapiseriei; unde era brodată o scenă ciudată: Madame Ermengarde – ea era, nu încăpea nicio îndoială – se afla în picioare, în spatele unei bărci ce părea luată de curent. Surâdea şi făcea semn cu mâna unei alte bărci, plină cu soldaţi. Înaintea bărcii sale şi atât de aproape încât spuma albea deja prora, se învârtea o bulboană, căscată larg.

Plélan începu din nou să tremure şi tremură mai tare decât prima dată pentru că i se păru că privirea contesei răspundea privirii sale. Crezu că gestul ei îi era adresat lui şi că ea ar vrea să-l târască în acea bulboană, în acel mormânt uriaş ce nu putea fi traversat…

— Da, da! îşi spuse el, încercând să-şi facă singur curaj; am auzit vorbindu-se de asta… Vrăjitoarea a ademenit în abis pe un brav ofiţer al regelui şi a salvat, murind, pe rebelul de tată-său. Ce-mi pasă? … – În sănătatea ta, nobilă doamnă!

Plélan nu bău şi se întoarse lângă cămin. Ori că era deja beat – ori din alt motiv – crezu că vede cum capul contesei răspunde toastului său, printr-o gravă înclinare.

Se aşeză cu spatele la teribila tapiserie şi, apucând stacana, bău direct din ea, căutându-şi

curajul în vin. Vinul, într-adevăr, îl făcu să uite de Ermengarde şi îi aminti de adevăratul scop al prezenţei sale la castelul Malestroit.

— Marguerite! strigă el deodată. Mizerabilii o vor lăsa să scape!

Lovi puternic cu pumnul în masă; venele de pe frunte i se umflară şi ochiul său deveni însângerat.

— Pentru pierderea ei, murmură el, vor plăti mai multe vieţi!

În acest moment, pe coridor se auziră paşi şi oamenii săi intrară unul câte unul. Nimeni nu o văzuse pe tânăra contesă.

— Pe cine să iau? se întrebă Guy de Plélan. Intră şi ultimul dintre oamenii săi. Trăgea după el un prizonier pe care îl împinse brutal spre mijlocul sălii, şi care, neputând suporta acest şoc brutal, căzu la picioarele fiorosului căpitan.

Era un băiat tânăr, abia trecut de vârsta copilăriei. Purta costumul ţăranilor din Bretania de Sus, dar vesta sa lungă şi pantalonul bufant de fetru desenau cochet o talie delicată. Faţa sa, cu trăsături regulate şi de o frumuseţe remarcabilă, aproape că dispărea după buclele răvăşite ale părului său lung, negru.

Se ridică, îşi încrucişă braţele pe piept şi arunca pe furiş împrejurul casei, o privire rapidă. Cât dură această privire, fizionomia sa exprimă o fineţe puţin obişnuită. Când îşi plecă privirea, o apatică şi tristă indiferenţă se zugrăvi pe faţa sa. Plélan nu observă deloc toate acestea.

— Asta-i tot ce aţi găsit? spuse el adresându-se oamenilor săi; să mi se usuce gâtul dacă acest pui de lup nu va fi spânzurat – dar câţiva dintre voi îi vor ţine companie.

Un murmur temător şi stins se auzi printre oamenii lui Rohan. Se ştia că Guy de Plélan îşi ţinea întotdeauna promisiunile de acest gen.

— Cum te cheamă? reluă căpitanul apucându-l pe prizonier cu brutalitate de braţ.

— Chautepie, răspunse acesta.

— Chautepie, repetă căpitanul izbucnind într-un râs grosolan. Ei bine, Chautepie, prietene, te voi trimite imediat unde cântă coţofana[1]… să fie spânzurat de unul din copacii de pe alee!

Soldaţii primiră acest brutal joc de cuvinte cu un entuziasm exagerat. Erau foarte fericiţi să-l facă pe căpitanul lor să-şi uite mânia. Doi dintre ei înaintară numaidecât, pentru a pune mâna pe Chautepie.

— Uşurel, domnii mei! zise acesta.

Şi aplecându-se repede la urechea lui Plélan, adăugă:

— Monseñior, nebun este vânătorul care-l ucide pe copoiul său în clipa când începe să caute…

— Ce tot spui? strigă tare căpitanul. Ştii tu unde s-a ascuns doamna de Malestroit? Chautepie luă o figură oarecum indiferentă.

— Dacă vă spun cum s-o găsiţi, ce-mi daţi?

— Iertarea ta.

— Şi apoi?

— Tot ce vei dori. Îţi voi umple tichia cu bani.

Copilul îşi scoase tichia, o lărgi în toate direcţiile vrând parcă să o facă mai încăpătoare.

— Trebuie, spuse el, multe oboroace de castane de apă[2] pentru a te îmbogăţi şi vaporul meu începe

1 În franceză „la pie chaute”.

2 Castane de apă, fructe acvatice în formă de tricorn şi cu gust de lapte, ce se găsesc din abundenţă în bălţile râului Oust. Riveranii

să ia apă ca o sită... Accept.

— Sire, spuse unul dintre soldaţi cu voce joasă, îl recunosc acum pe acest tânăr nostim. Este Noël Torrec. Pescarul de castane de apă. Trece drept cel mai mare şmecher din regiune... Nu vă încredeţi în el!

— Ajunge, spuse căpitanul, umflându-se în pene, ţi-e teamă că mă voi lăsa dus de nas de un puşti?... Noël Torrec sau Chautepie, de ce nu mă întrebi ce te aşteaptă, dacă nu-ţi ţii promisiunea?

— Pentru că ştiu.

— Să fie într-un ceas bun! Nu ţi-e deci teamă de moarte?

— Monseñiore, într-o noapte de iarnă am fost prins de gheaţă în mijlocul castanelor de apă. Asta însemna moartea, o moarte mai lentă şi mai crudă decât cea pe care ţi-o poate da glonţul sau ştreangul. Mi-am oferit inima lui Dumnezeu şi am adormit, monseñiore.

— Şi ce s-a întâmplat?

— S-a pornit un vânt din sud şi dezgheţul.

La aceste cuvinte, cu un aer fanfaron Chautepie ridică cu greutate stacana cu vin şi luă o înghiţitură mică.

— Iată un flăcăiaş curajos, murmură Plélan; şi cine răspunde de tine pentru că tu nu te temi de moarte?

Chautepie arătă tichia.

— Îmi plac banii, spuse el.

— E drept... bate palma! Târgul este încheiat... latră, câine!

Chautepie îl privi pe furiş pe căpitan şi începu fără

---

le usucă şi le mănâncă fierte în apă, ca pe castane, cu care se aseamănă la gust.

să se lase rugat:

— Castelul de Malestroit are mari tunele construite de doamna Ermengarde – după cum se spune – pentru a-l ascunde pe tatăl său, care ridicase armele împotriva regelui Franţei. Aceste subterane ies în câmpie.

— Şi pe acolo a scăpat? îl întrerupse Plélan.

— Dacă a scăpat, reluă pescarul de castane de apă. Eu cred că este încă acolo…

— Repede! strigă Plélan, căutaţi în subterană!

Soldaţii îl interogară din priviri pe Chautepie:

— Vreţi să ştiţi pe unde se pătrunde? Există mai multe uşi şi una dintre ele este mai aproape de voi decât vă imaginaţi… Atenţie, domnule sergent!

Spunând acestea, Chautepie lovi brusc cu călcâiul în una din dalele sălii şi o trapă cu basculă se deschise aproape sub picioarele sergentului, care se dădu înapoi, speriat.

— Este ceva diabolic acolo, dedesubt, murmură acesta din urmă.

— Înainte! comandă imperios Guy de Plélan şi să mi-o aduceţi moartă sau vie!

— Aşteptaţi, domnii mei, aşteptaţi, spuse Chautepie. Dacă nu o găsiţi în subterană, urcaţi pe cai şi galopaţi pe drumul spre Pontivy… Tatăl său se războieşte în regiunea Cornonailles, adăugă el cu un aer de inteligenţă, adresându-se lui Guy de Plélan, şi ea va dori să-l întâlnească. Plélan îl bătu uşor pe obraz şi îi surâse cu blândeţe.

— Faceţi cum a spus, strigă el celorlalţi. Acest puşti are minte cât o sută – adică o dată mai mult decât voi toţi.

— Vai! Monseñiore, murmură Chautepie, ce v-am

făcut ca să mă apreciaţi atât de jos?

Soldaţii strâmbară din nas şi Plélan izbucni în râs. Un minut după aceea, trapa cădea după ultimul soldat coborât în subterană. În sală nu rămaseră decât două santinele, căpitanul şi Noël Torrec, poreclit Chautepie. În timp ce se petreceau toate acestea, doi cai alergând în galop, lăsau în urmă drumul spre Pontivy şi, traversând câmpul, mergeau în direcţia bălţilor râului.

Pe unul din cai se afla Toussaint Rocher, care purta în braţe pe moştenitorul domeniului Malestroit. Pe celălalt călărea frumoasa contesă de Guer.

Toussaint fusese la postul său de veghe în momentul când hughenoţii au atacat castelul, dar ce pot face vigilenţa şi curajul în faţa unui inamic mult mai numeros?

De altfel, un lucru l-a împiedicat să lupte până la moarte: Marguerite şi fiul ei nu-l aveau protector decât pe el.

Astfel, în timp ce ultimii soldaţi ai lui de Guer ţineau piept inamicului pe ziduri, Toussaint, ajutat de Noël Torrec, tânărul orfan pe care-l iubea ca pe un fiu, înşeuase în grabă doi cai şi împreună cu soţia şi fiul stăpânului său, fugiseră printr-o ieşire secretă.

— Urcă pe cal în spatele meu, îi spusese lui Noël.

— Nu, răspunsese copilul; calul are zece leghe de făcut. Iată-i că intră deja. Într-un minut poate veţi fi urmăriţi, şi asta nu trebuie să se întâmple, tată Toussaint... Hai! Lovind caii cu o nuia ce-o ţinea în mână îi împinse afară şi închise uşiţa secretă care se deschidea deasupra şanţului.

— Noël! Nefericit copil! strigă Toussaint şi voise să

se întoarcă.

Dar strigătele învingătorilor umpluseră în acel moment castelul şi Marguerite, pierdută, pronunţase numele fiului său.

— Dumnezeu va avea milă de bietul Noël, îşi spuse Toussaint şi, înainte de toate, sunt obligat faţă de fiul stăpânului meu.

Şi dăduse pinteni cailor, antrenând-o şi pe contesă în urma sa.

II
Legenda

Noël Torrec sau Chautepie, cum fusese poreclit din cauza firii sale vesele; era fiul unui prieten din copilărie al lui Toussaint. El rămânea de obicei pe lângă bătrâna mamă a acestuia din urmă, la micul castel Gourlá, de cealaltă parte a bălţilor. Deşi distanţa dintre Gourlá şi castelul Malestroil era considerabilă, Noël încăleca adesea un căluţ pentru a duce castanele de apă, rodul pescuitului său sau mai bine zis al recoltei sale, doamnei de Maiestroit, atât de frumoasă şi de bună cu toţi vasalii săi.

În aceste ocazii, îşi petrecea ziua cu Toussaint, mentorul său, al cărui spirit simplu, grav şi puţin timid, era uimit de inteligenţa precoce şi îndrăzneala copilărească a elevului său.

Noël părăsea castelul când se însera; îşi regăsea şlepul legat de sălciile de pe mal şi traversa balta când întunericul era mai profund ca şi cum ar fi făcut-o în plină zi. Balta era împărăţia lui; ar fi putut să arate, cu ochii închişi, locurile mai puţin adânci şi

toate vâltorile. De la distanţa de un braţ[3] poate numai el ar fi putut indica până unde te puteai apropia, fără urmări grave, de acea teribilă bulboană Trémeulé, deasupra căreia plana acest spectru gigantic, pe care ţăranii îl numeau Femeia Albă.

În timp ce galopa pe drumul spre Redon. Toussaint se gândea cu durere la Malestroit, la primejdiile care-l ameninţau pe Noël, rămas la discreţia lui Plélan, pentru care a ucide însemna o distracţie şi o plăcere. Marguerite, şi ea neliniştită de situaţia în care se afla, se gândea uneori la curajosul copil care i se devotase pentru a o salva.

— Putem încetini cursa noastră, doamnă, spuse în sfârşit Toussaint; Noël Torrec este între noi şi hughenoţi. Îi va împiedica să ne urmeze.

— Bietul tânăr! murmură Marguerite. Oamenii lui Rohan sunt fără milă... dacă... îl vor ucide! Toussaint tresări şi chipul îi deveni palid.

— Sunt fără milă, într-adevăr! murmură el cu voce stinsă... Doamnă, trebuie să ne reculegem şi să ne rugăm din adâncul inimii, căci Dumnezeu îl mai poate salva acum pe acest copil generos.

Toussaint se descoperi şi începu să se roage cu glas scăzut. Doamna de Malestroit îl imită. Apoi îşi continuară drumul în tăcere, în noaptea fără lună, Toussaint cunoscând regiunea ca pe buzunarul lui.

*

— Monseñiore, îi spuse totuşi Chautepie lui Guy de Plélan, după ce ultimii soldaţi trecură dincolo de

3 Un braţ – 1,83 m.

trapa subteranei castelului – căutarea poate fi lungă. V-ar plăcea, pentru a risipi necazul aşteptărilor, să golim câteva sticle?

Guy lovi în stacană care se afla lângă el, pe masă.

— Ptiu! făcu Torrec, surâzând cu dispreţ. Ăsta este vin pentru slugi. Cunosc o ascunzătoare unde Guibert de Malestroit, tatăl lui sir Amaury, îşi punea vinul de Gascogne. Vă pot aduce imediat o sticlă veche de o sută de ani, monseñiore.

— Gautier, se adresă Plélan uneia din cele două santinele, ia-l pe acest băiat cinstit de braţ şi du-l să caute sticla de care-mi spune... Du-te, Chautepie, prietene, voi bea bucuros din acest vin în sănătatea ta.

Surâzând, Noël îi întinse mâna santinelei. Deşi Plélan se uita la el cu atenţie, n-a putut să descopere pe faţa lui veselă niciun semn de veselie sau de dezamăgire.

— Copilul acesta este sincer, îşi spuse Plélan, urmărindu-l cu privirea. Mi-ai oferit adevărata pistă pentru a o găsi pe doamna Marguerite; în sfârşit, această mândră castelană va fi curând în puterea mea... Ah! Malestroit, Malestroit! Tu care m-ai umilit, învins, dezonorat, ce îmi vei da ca să-ţi înapoiez soţia şi moştenitorul?

În acest moment, Chautepie se întoarse împreună cu santinela, care ducea un coş cu sticle prăfuite şi umede. Văzându-le, lui Plélan îi străluciră ochii.

— Băiete, spuse el, eşti făcut pentru a servi un nobil. Vrei să fii pajul meu?

Noël se înclină respectuos.

— Pajul dumneavoastră şi paharnicul dumneavoastră, monseñiore, răspunse el, turnându-

i lui Plélan un pahar cu vin.

Plélan bău, Chautopie îi turnă din nou şi Plélan bău şi al doilea pahar. Când se goli prima sticlă Plélan îşi scoase sabia scurtă şi sparse gâtul celei de-a doua sticle.

— Oh. Oh! spuse el cu o voce deja răguşită, începând a se îmbăta, acest ticălos de papistaş, Guilbert de Malestroit, se pricepea la vinuri, pe legea mea! Varsă Ganymède… mie mai întâi… apoi acestor bravi oşteni, cât vor ei… apoi ţie, fiule… apoi diavolului dacă vrea… À propos de diavol, oare n-am văzut mişcându-se portretul acestei vrăjitoare blestemate?

Şi arătă spre Ermengarde, a cărei faţă severă şi melancolică părea într-adevăr că se însufleţeşte în lumina tremurătoare a lămpii.

— Linişte, din milă faţă de voi înşivă! murmură Noël Torrec, arătând o spaimă subită.

— De ce linişte? întrebă cu asprime hughenotul.

— Deci n-aţi auzit niciodată vorbindu-se de Femeia Albă a bălţilor, monseñiore? întrebă Noël la rândul său, în loc de răspuns.

— Ba da; dar ce-mi pasă mie?

— Ermengarde a găsit, până acum, mijlocul de a-şi proteja neamul, spuse băiatul cu voce gravă, şi multe oseminte acoperă nisipul de pe fundul bulboanei Trémeulé.

Guy de Plélan izbucni în râs.

— Să fiu al naibii! strigă el, îi permit vrăjitoarei să-mi aşeze oasele lângă acelea de care vorbeşti tu când voi avea fantezia de a angaja cu ea o luptă navală. Până atunci, să bem!... Deci, Chautepie, veselul meu paj, pariez că ştii vreo baladă?

— Nu ştiu decât una, monseñiore.

— Care?

— O veche legendă învăţată de la un servitor al lui sir Amaury.

— Şi ce spune legenda ta?

— Istoria Femeii Albe a bălţilor.

— Tot Femeia Albă?... nu are importanţă! Mi-ar plăcea să văd ce strâmbătură ar face doamna Ermengarde ascultând povestirea faptelor şi a gesturilor ei... Umple cupele şi spune-ne balada.

— Fie precum doriţi, monseñiore!

Chautepie umplu paharele căpitanului şi ale celor doi soldaţi. Apoi din ordinul lui Plélan, care se temea să nu scape, se aşeză în mijlocul lor şi începu să recite cu voce lentă şi monotonă, o proză cadenţată şi fără rimă, în care un oarecare poet Mustic consemnase istoria doamnei Ermengarde de Malestroit.

Legenda Femeii Albe

„Oamenii din Malestroit vor face slujbe, se vor ruga la capelă şi se vor ruga la biserica, parohială îmbrăcată în negru, căci doamna Ermengarde este moartă, moartă în bulboana Trémeulé.

Hirvé, señiorul nostru, este fiul lui Alain de Malestroit; fiica sa, când era încă în această lume, se numea Ermengarde.

Nu exista la Nantes, marele oraş al bogatului duce, nu exista la Rennes, care este capitala ţării bretone, nu exista nicăieri doamnă sau domnişoară care să-şi poată disputa premiul frumuseţii cu fata din Malestroit.

Señiorii o urmăreau de departe, călare pe calul ei negru şi se întrebau: «Cine va fi soţul ei?» Apoi se priveau cu ochi sălbatici şi mănuşile lor de oţel răsunau atingând mânerul pumnalelor.

Ducele François muri, doamna Anne moşteni Bretagne; fură văzuţi călărind în ţara bretonă, oşteni din Franţa.

Hervé a spus: «Nu vreau!» Îşi încinse sabia lui bună şi vasalii săi se adunară în jurul lui.

Merseră, o sută de oameni purtând lance, până în oraşul Redon, unde curge râul Vilaine.

— La Redon se aflau soldaţii din Franţa, care îi primiră cu vitejie.

Se luptară, Malestroit fu învins. Aceasta se întâmplă în ajunul Intrării în biserică.

Ermengarde părăsise castelul şi trecuse bălţile.

Îl aştepta pe tatăl său la castelul Gourlá.

Malestroit se întoarse, urmat de aproape de oamenii regelui Franţei.

— Señior, îi spuse lui Hervé căpitanul francez, tu eşti slab, noi suntem puternici. Soldaţii mei au cucerit castelul şi voi forţa şi ultimul tău adăpost. Dă-mi pe fata ta, frumoasa Ermengarde, pe care o voi face soţia mea şi oştenii mei se vor întoarce pe drumul spre Redon; şi îţi voi reda castelul.

Hervé urcase pe zidul castelului pentru a-l asculta pe căpitanul francez. Merse la fiica sa şi îi spuse:

— Francezul te iubeşte şi el este cel mai puternic; dar voinţa ta va fi respectată.

— Monseñiore, răspunse frumoasa Ermengarde, niciun bărbat nu va avea mâna mea, pentru că eu mi-am dăruit inima lui Dumnezeu.

Francezul se înfurie rău. Făcu o breşă în zidul

puţin rezistent al conacului şi intră. Servitorii lui Malestroit muriră până la ultimul.

Atunci Ermengarde îl apucă de braţ pe tatăl său şi îl trase spre bălţi.

Pe mal se aflau trei şlepuri. Hervé urcă pe unul din ele şi Ermengarde îl împinse cu piciorul în larg, deşi tatăl său o strigă. Ea urcă pe al doilea şlep şi părăsi malul – Căpitanul şi oamenii săi care alergau după ei, se aruncară în al treilea şlep.

În şlepul lui Hervé nu se aflau nici vâsle, nici prăjină. Ermengarde le luase. Şlepul se duse în derivă spre fundul bălţii umflate. Fata lui Malestroit îi trimise tatălui său o sărutare de adio şi se îndreptă către curentul râului Oust, care forma o linie în mijlocul apelor verzi ale lacului.

Francezii nu ştiau ce să facă. Pe cine să urmărească? Ermengarde era aşezată la pupa şlepului său. Surâdea şi părea că-i cheamă cu privirea pe francezi. Francezul se îndreptă către Ermengarde, frumoasa.

Zâmbetul Ermengarde se accentuă. Ea continuă să vâslească. Prora bărcii sale atinse curentul râului Oust, şi, virând imediat alunecă de-a lungul rapidului râu.

— Vâsliţi! strigă francezul: să ajungem şi noi la curent.

Ajunse la curent. Se lăsa crepusculul serii. Departe se auzea un zgomot surd, continuu, inexplicabil.

— Ce zgomot e ăsta? întrebă francezul. Nimeni din barcă nu ştiu să-i răspundă.

Acest zgomot era bulboana Trémeulé, deasupra căreia nu plana încă Femeia Albă.

Barca Ermengardei Frumoasa zbura pe apă cum

zboară o săgeată prin aer. Barca francezului o urma îndeaproape. Zgomotul bulboanei nu mai era nici sursa, nici îndepărtat: era răsunător şi teribil.

Deodată, francezul o văzu pe Ermengarde îngenunchind şi rugându-se. Apoi, ea îşi făcu semnul crucii şi rămase imobilă... Vâsliţi! strigă francezul.

Şlepul său ţâşni şi aproape că atinse barca frumoasei Ermengarde.

Dar în acest moment barca Ermengardei Frumoasa se învârti şi dispăru. Atinsese marginea bulboanei Trémeulé, a cărei spumă alburie şi strălucitoare îi înconjura deja pe francezi.

— Înapoi! strigă căpitanul.

Dar era prea târziu. Vârtejul apucă barca, o învârti o secundă şi o aruncă, zdrobită, în fundul bulboanei.”

Chautepie se opri. Povestind balada sa, vocea îi devenea din ce în ce mai monotonă şi voalată. Avea planul său.

Cei trei hughenoţi continuaseră să bea, şi beţi turtă, puseră capul pe masă şi adormiseră. Plélan, înainte de a adormi, cu o ultimă licărire de raţiune, ordonase celor două santinele să-l apuce fiecare pe Noël de câte o mână. Chiar el îşi trecuse braţul în centura copilului.

Strâns astfel, Noël vru să vadă cât de profund era somnul gardienilor săi. Se opri din povestit, dar un mormăit al lui Guy îi demonstră că noul său stăpân avea nevoie să fie încă legănat şi începu din nou să povestească:

„Iată de ce oamenii din Malestroit se vor ruga şi

vor plânge în capela îmbrăcată în negru. Pentru că doamna Ermengarde este moartă, moartă în bulboana Trémeulé.

Francezii pieriră şi sir Hervé fu salvat.

De atunci – cine nu a văzut-o? – doamna Ermengarde revine în fiecare noapte plutind pe deasupra bulboanei, ce a fost mormântul său. Ea revine pentru că moartea sa a fost voluntară şi pentru că, păcătuind, şi-a salvat tatăl.

Ea revine.

— Oamenii din Malestroit se roagă de mult pentru ea; dar cine poate şti cât timp a măsurat Dumnezeu pentru iertarea greşelii sale?

Ea revine – şi dacă un om din Malestroit se află în primejdie pe baltă, într-o noapte cu furtună, ea împinge barca departe de abisul Trémeulé; dacă dar un duşman al casei sale se apropie şi îndrăzneşte să braveze, după apusul soarelui, teribila ei apropiere, întinde lungul său braţ de ceaţă şi atrage barca cu o forţă invincibilă.

Apoi o răsuceşte ca pe o mână de paie şi aruncă resturile informe în abisurile bulboanei.

Oamenii bălţilor se tem de ea şi salută de departe silueta sa gigantică. Cei care s-au apropiat foarte mult, pentru a-i atinge rochia diafană, erau bărbaţi îndrăzneţi şi temerari. Ei n-au mai revăzut niciodată iarba verde de pe mal şi oasele lor sunt semănate ca nişte pietricele pe fundul curentului râului Oust.

Aceasta este legenda Femeii Albe, care păzeşte, noaptea, bulboana Trémeulé".

De câteva minute, vocea lui Noël se făcuse din ce în ce mai slabă. După ultimele cuvinte, se auzi un

murmur neclar, din ce în ce mai încet.

Cât a ţinut partea a doua a povestirii sale, isteţul copil încerca să scape. Apropiind încet mâinile celor care le ţineau unul la dreapta şi altul la stânga, şi le eliberase pe ale sale cu precauţii infinite apoi scosese mâinile lui Guy care căzuse într-un somn adânc, din centura sa şi le aşezase la locul lor. După aceea, împrumută pumnalul uneia din gărzile sale şi tăie centura, care rămase suspendată de braţul căpitanului hughenot.

Era liber şi nu-şi putea stăpâni o săritură de bucurie, dar temându-se de apropiata întoarcere a soldaţilor aflaţi în subterană, îşi reprimă orice manifestare imprudentă şi coborî la grajduri unde înhămă un cal şi plecă imediat în galop.

Când se trezi a doua zi de dimineaţă, Guy de Plélan fu foarte surprins, simţindu-şi cele două mâini strânse ca într-o menghină. La rândul lor, cei doi soldaţi nu fură mai puţin uimiţi de a se găsi faţă în faţă cu şeful lor, şi cu o duzină de sticle goale, alături.

Ideile lor, vagi şi indecise, ca după o noapte de beţie, rezistau cu încăpăţânare oricărui efort de a le ordona. Se priveau toţi trei uluiţi.

În sfârşit, Guy de Plélan îşi amintea ce se întâmplase.

— Ce-aţi făcut cu Chautepie? întrebă el deodată.

Soldaţii se luminară. Parcurseră sala cu privirea şi lăsară capul în jos.

— Să mor eu! strigă Plélan, caraghiosul ne-a scăpat. Încep să înţeleg totul. Era de partea doamnei de Malestroit şi oştenii mei se vor întoarce cu mâinile goale.

*

Zările începeau să se mijească, când Toussaint şi Marguerite de Guer ajunseră pe malul bălţilor râului. Caii lor, extenuaţi, se culcară pe iarba umedă.

Coborând de pe cal, doamna de Malestroit se îndreptă către fiul său, pe care Toussaint îl mai ţinea în braţe şi îl strânse puternic la piept.

— Cum va putea oare Amaury de Malestroit să vă răsplătească pentru devotamentul vostru, spuse ea, adresând fidelului servitor o privire de recunoştinţă. Aţi salvat ce îi este mai drag în această lume.

— Salvat… repetă Toussaint cu un aer de îndoială şi ezitare. Dumnezeu să-l aibă în pază.

Se lăsă în jos şi-şi lipi urechea de pământ…

— Este pasul unui cal! murmură el. În zece minute ne va ajunge.

— Ce spuneţi? strigă Marguerite înspăimântată.

— Trebuie să pornim imediat, doamnă. Abia când vom fi pe celălalt mal şi voi fi închis în urma voastră uşa camerei secrete de la Gourlá, abia atunci veţi putea spune că v-am salvat… nu înainte!

Făcu cam o sută de paşi de-a lungul râului şi descoperi o barcă legată de sălcii. Vaporul era vechi şi părea nefolosit, apa pătrundea prin scândurile împreunate.

Toussaint ezită un moment, dar zgomotul paşilor calului era acum distinct. Calul se apropia rapid. Toussaint sări în barcă, goli apa cât putu de bine şi după ce îi urcă pe Marguerite şi copilul său începu să vâslească cu o prăjină din toate puterile sale.

Abia părăsiră malul şi calul ieşi de pe drumul pietros care ducea la ţărmul apei şi alergă pe peluza

densă, care înăbuşi deodată zgomotul paşilor săi. Nu se luminase încă bine de ziuă. Ca prin ceaţă, Toussaint îl zări pe cal şi călăreţ alunecând cu rapiditate în umbră, urmând sinuozităţile malului, dispărând apoi în spatele unui tufiş de răchită.

Marguerite de Guer scoase un suspin de uşurare. Toussaint dădu trist din cap.

Înaintau încet. Barca era grea şi lua apă din toate părţile. Toussaint se întreba dacă apa nu-i va învinge înainte de a ajunge pe celălalt mal.

Partea de baltă unde se îmbarcaseră fugarii noştri era cel mai greu de traversat din cauza limbilor de pământ şi a prelungirilor care dublau distanţa.

Trecuse mai bine de o jumătate de oră de când Toussaint vâslea fără oprire şi linia întunecată ce reprezenta malul drept pe care îl părăsiseră, părea abia la o mie de paşi depărtare. În plus, nu se luminase bine de ziuă. Departe, în larg, silueta colosală a Femeii Albe se distingea ca în plină noapte, dar întunericul rămânea prea dens pentru a putea recunoaşte cursul râului Oust.

Trecuseră mulţi ani de când Toussaint părăsise bălţile pentru a deveni unul din servitorii castelului. Totuşi nu putuse uita complet semnele caracteristice şi frapante ce anunţau venirea ceţurilor de toamnă. Văzu cu spaimă smocuri de vapori alburii şi pufoşi alergând împrejurul bărcii sale, dispărând, apoi revenind, mai dese şi mai ondulate. În acelaşi timp, stelele ce străluceau încă pe cer părură că se măresc şi luară o tentă alburie. Deodată vântul încetă. Femeia Albă îşi lărgi în chip nemăsurat în toate sensurile proporţiile sale şi acoperi, într-o clipă, jumătate de orizont.

Toussaint încetă să mai vâslească şi-şi încrucişa braţele pe piept.

— Ce faceţi! se sperie Marguerite. Credeţi că este prudent...?

— Curajul ca şi prudenţa ne sunt la fel de inutile de acum înainte, doamnă, o întrerupse Toussaint a cărui privire exprima o deznădejde tristă. Cerul îmi este martor că mi-aş da din toată inima viaţa pentru a vă salva, dar acum numai Dumnezeu vă mai poate veni în ajutor.

Doamna de Malestroit îl privi uimită. Apa bălţii era calmă şi lucioasă ca o oglindă.

— Ce alt pericol ne poate ameninţa? întrebă ea.

Toussaint întinse mâna spre locul unde, nu demult, se desenase forma Femeii Albe.

— Priviţi! spuse el.

Marguerita privi şi surâse.

— Nu văd nimic, răspunse ea, doar o perdea de ceaţă care, cum spune proverbul, ne promite o zi însorită.

Toussaint tresări şi-şi cobora privirea. Încrederea stăpânei sale, în acest moment suprem. Îi strânse inima.

— Vai! Doamnă, spuse el cu jumătate de glas, acest soare frumos va apare prea târziu pentru ca noi să-l putem vedea.

— E adevărat? strigă biata mamă, trecând subit de la securitate la spaimă. Fiul meu! Nu-l putem salva măcar pe el?

Toussaint nu răspunse; şi, aruncând prăjina, începu sa golească apa din barcă cu ajutorul pălăriei sale de pai.

În timp ce scotea apa, zidul de ceaţă se apropia.

Curând vaporul fu înconjurat de un văl dens care ascundea în acelaşi timp apa, pământul şi cerul.

— Acum înţeleg, înţeleg, strigă Marguerite de Guer strângându-şi cu putere fiul în braţe.

Toussaint golea vaporul fără a se opri, dar în fiecare clipă apăreau noi fisuri şi se putea calcula, într-un fel momentul când barca avea să se scufunde în mod inevitabil.

— Totul s-a sfârşit! murmură în cele din urmă Toussaint, căzând epuizat.

Cât timp îl văzuse lucrând pe fidelul său vasal, Marguerite de Guer păstrase o fărâmă de speranţă. Acest ultim cuvânt fu pentru ea ca o oprire în moarte.

Îngenunche şi se rugă.

Apoi, privindu-şi fiul, care dormea liniştit la sânul său, spuse:

— Dumnezeule! Eram o femeie fericită şi o mamă fericită… Facă-se voia ta!

Apoi închise ochii şi aşteptă moartea.

Toussaint, îngrozit de pericolul ce-o ameninţa pe stăpâna sa, contempla cu ochii trişti apa bălţii care pătrundea deja peste bordura bărcii.

Deodată, o voce cristalină şi copilărească – poate vocea vreunui păstor ce trecea cu oile pe mal – străpunse ceaţa şi aduse nefericiţilor care agonizau notele vesele ale unui refren naiv din regiune.

III
Chautepie

Vocea cânta aşa:

„Fie că-i frig sau cald.
Că tună sau bate vântul
Pe fundul apei strâmt
Eu sunt castanul rătăcitor
Şi dacă cineva cântă uneori
Pe timp de furtună,
Eu sunt acela!”

Toussaint îşi ţinu respiraţia pentru a asculta mai bine. Parcă în auz i se concentrase tot sufletul.

— Este Noël! strigă el, împreunând mâinile. Îi recunosc cântecul.

Marguerite ridică încet capul. Nu îndrăzneau să spere.

Totuşi Toussaint îşi făcu mâinile pâlnie şi strigă:

— Noël!

Noël fără îndoială că nu auzi, căci vocea continuă:

„Micului Chantepie
Nu-i trebuie decât un vapor
Căci el vede fără invidie
Plăcerile lumeşti de la castel
Trăind mereu pe apă
Nu are habar de mâncare,
Şi nu vrea să vadă
Decât partea frumoasă a vieţii.”

— Noël! Noël! mai strigă Toussaint.

Vocea începu un al treilea cuplet. Părea că s-a îndepărtat destul de mult deoarece cuvintele ajungeau acum neclare şi asemănătoare unui murmur confuz.

— Dumnezeule! Dumnezeule! hohoti de plâns

Marguerite de Guer, nu-ţi este deloc milă?

— Toussaint îşi adună toate forţele şi scoase un ultim strigăt, lung, sfâşietor, plin de disperare, apoi se prăbuşi pe una din băncile vaporului.

De data aceasta, cântecul încetă deodată. Toussaint aplecă cu ardoare urechea şi un strigăt îndepărtat îi ajunse la ureche prin ceaţă.

Bunul servitor răspunse imediat şi nebun de bucurie. Îngenunche în faţa stăpânei sale şi îi sărută mâinile cu însufleţire.

După câteva minute, barca lui Chautepie, condusă de mâna exersată a tânărului pescar, apăru prin ceaţă. Aluneca pe apă, rapidă şi uşoară, ca o sanie pe gheaţă. Marguerite şi Toussaint urcară în barca lui Noël.

— Dacă coţofana n-ar mai fi cântat, murmură acesta din urmă, bătrâna voastră mamă ar fi plâns în această seară, tată Toussaint.

— Noël, Noël! strigă fidelul vasal, îngenunchează şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu, copile, căci tu ai salvat de două ori cea mai scumpă comoară a stăpânului tău.

Noël se supuse şi atinse cu buzele mâna Margueritei de Guer. Aceasta se aplecă, îl sărută pe frunte şi descoperi faţa fiului său adormit pentru că Noël să-l sărute la rândul său.

— Noël! Noël! spuse Toussaint uluit, ai câştigat fiul meu glorioasa şi nobila recompensă! Acum poţi, fără mirare, să devii nobil şi să încalţi pintenii auriţi.

Noël vru să surâdă, dar avea lacrimi în ochi.

— Mulţumesc, doamna şi stăpâna mea, murmură el. Într-o zi, dacă vrea Dumnezeu, îmi voi da viaţa pentru dumneavoastră.

Bălţile râului Oust, formate prin unirea mai multor cursuri de apă, divergente şi de importanţă inegală, se întind pe o lungime de patru sau cinci leghe, între două amfiteatre de verdeaţă ce înconjoară pe de o parte arborii mari ai Pădurii Noi şi ai Pădurii Rigux, pe de alta landul Saint-Vincent, rampă aridă, unde la fiecare pas, răsare capul cenuşiu şi acoperit cu muşchi al stâncii.

El curge de la est spre vest, când apele sunt scăzute, bazinul bălţilor este o câmpie întinsă, tăiată de numeroase pârâuri. Dar, încă din primele zile de toamnă, fiecare pârâu se umflă deodată, debordează şi îşi amestecă apele cu acelea ale râului Oust, umflat brusc. Câmpia se transformă în lac. Pe locul unde treceau odată în dezordine şi bună prietenie, ca în timpurile vârstei de aur, caii castelanului, vacile domnului primar şi oile pitice ale bietului locatar al colibei acoperită cu paie, se aruncă eretele şi se lansează ca săgeata dihorului.

În secolul al şaisprezecelea, nu exista încă primar, dar oile se cunoşteau deja. Când apele creşteau, toate aceste turme risipite pe suprafaţa bălţilor se retrăgeau uşor în partea de jos a celor două rampe şi şi se strângeau acolo unde rămânea fără apă o porţiune de verdeaţă. De departe, s-ar spune că sunt, şi aceasta se vede încă, într-o perioadă asemănătoare, două panglici nesfârşite de pânză nealbită puse să se usuce şi să se albească la soare.

Când apele cresc, deoarece zilele sunt calde încă şi bruma este frecventă dimineaţa, apa bălţilor, încălzită la soarele din ajun, începe să scoată fum către sfârşitul nopţii. Fără îndoială există şi alte cauze, pe care nu am şti să le indicăm, care

favorizează această degajare subită de vapori, căci întregul lac se acoperă în câteva minute cu un văl dens alb, aproape compact, cuvântul ceaţă nu ar putea sugera locuitorilor oraşelor decât o imagine ştearsă. Este un fel de noapte luminată. Acest văl opac, dar difuzând o lumină ce îi este proprie, luminează puternic obiectele care se află la îndemână şi ascunde complet restul. Vedeţi, de exemplu, un arbore mare pe ramurile căruia scânteiază prismele diamantate de chiciură; vedeţi o ramură, două ramuri; a treia dispare sub brumă şi va trebui să faceţi un pas pentru a o zări.

Această ceaţă, în acest anotimp, este periculoasă şi provoacă frecvente naufragii. Trebuie să existe într-adevăr un far pentru a te orienta pe acest loc liniştit în aparenţă, dar tăiat de numeroşi curenţi. Ziua se poate înota drept către maluri; noaptea, spectrul colosal al Femeii Albe, care se zăreşte din toate părţile, poate servi drept busolă; dar ceaţa învăluie totul într-o obscuritate densă, completă, uniformă. Trebuie să rămâi pe loc şi să aştepţi.

Dacă vasul este bun, soarele ajunge, goneşte ceaţa şi îţi poţi continua drumul.

Dacă vasul este vechi şi spart, cum se întâmplă de obicei în aceste ţinuturi sărace, soarele tot ajunge; dar ajunge prea târziu. În locul unde s-a aflat vaporul, lacul s-a închis, calm şi neted ca suprafaţa unei oglinzi. Nimic nu anunţă naufragiul şi noaptea. Este mormântul albit al Scripturii.

Se înţelege acum de ce lui Tousseint îi pierise tot curajul şi încetase să mai vâslească. Între el mai erau poate zece curenţi, dintre care nouă l-ar fi purtat drept pe patul râului Oust, apoi în bulboana

Trémeulé. Să lupţi contra pericolului ar fi însemnat să grăbeşti moartea.

Odată instalaţi în barca lui Noël, care era nouă şi nu lăsa să pătrundă apa, fugarii noştri se aflară la adăpost.

— Lasă prăjina Noël, şi să aşteptăm soarele, spuse Toussaint.

Dar Chautepie nu gândea la fel.

— Tată Toussaint, răspunse el, nu este destul aur în castelul señiorului nostru Amary?

— Ba da… de ce?

— Pentru că Plélan, care este un hughenot blestemat, fără credinţă şi fără lege, şi care niciodată nu se dă înapoi de la o faptă rea, va spune:

— Iată aur! Mult aur! Căutaţi şi aduceţi-mi-o pe doamna Marguerite…

— Este adevărat, murmură Toussaint.

— Ori, pe cele două maluri ale lacului, când soarele străluceşte, sunt mulţi ochi deschişi şi când ochiul a văzut, limba vorbeşte.

— Acolo unde mergem noi, spuse Toussaint, nu sunt decât vasali fideli…

— Nu l-aţi auzit niciodată, întrerupse Noël, pe domnul rector povestind de la tribună istoria Pasiunii? Iisus a fost trădat, tată, pentru treizeci de dinari, de unul din oamenii săi devotaţi.

— Este adevărat, adăugă Toussaint. Şi ce să facem?

— Iuda n-ar fi trădat, tată Toussaint, dacă n-ar fi ştiut unde să-l găsească pe Salvatorul nostru… Să profităm de ceaţă şi doamna Marguerite să treacă pragul castelului Gourlá înainte ca cineva să o fi

zărit.

Toussaint îl privi pe copil cu o naivă admiraţie.

— Noël, Noël, spuse el, Dumnezeu să-ţi dea zile, fiul meu şi vei deveni un mare seňior.

Însăşi doamna de Malestroit nu putu să nu admire înţelepciunea precoce şi devotamentul lui Noël.

— Când vei avea vârsta, copile, spuse ea surâzând, monseňiorul Amaury te va face cavaler... Dacă Dumnezeu mă ajută să-l revăd, primul meu cuvânt va fi pentru tine.

— Eu, cavaler! strigă Chautepie, izbucnind în râs, şi cine va pescui, mă rog, castane de apă pentru cei de la castel?

Spunând acestea, sprijini prăjina de umărul său şi traversând barca cât era de lungă, o împinse cu putere.

— Fundul cedează, murmură el, vom intra pe Oust.

În acelaşi moment, barca se învârti singură şi fugarii noştri simţiră că sunt luaţi cu rapiditate de curent.

— Suntem destul de departe de bulboană? întrebă Marguerite cu spaimă.

— Într-un minut o vom auzi, însă poate fi auzită cu mult timp înainte de a fi văzută.

Aruncă prăjina şi îngenunche în faţa suzeranei sale.

— Şi acum, nobila mea doamnă, spuse el, vă rog să-mi acordaţi o favoare.

— Ei Noël! Ei! murmură Toussaint.

— Lasă-l să vorbească, spuse Marguerite. Jur pe Maica Domnului că nu i se va refuza nimic.

— Aţi auzit, tată Toussaint! strigă Noël: Vreau

inelul pe care sir Amaury de Malestroit vi l-a dat în ziua binecuvântată a logodnei voastre.

Marguerite de Guer se înălţă şi faţa ei căpătă o expresie severă.

— Vasal, am jurat pe Maica Domnului şi îmi voi ţine jurământul orice s-ar întâmpla. Dar ce vrei să faci cu inelul meu nupţial?

— Vreau să-mi împodobesc degetul, nobila mea stăpână…

— Nefericit copil! vru să-l întrerupă Toussaint, vânătorul.

— Vreau, reluă Noël, să-mi servească drept gaj într-o misiune importantă, de care nu sunt poate deloc demn, dar pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi încerca s-o duc la bun sfârşit.

— Ce misiune? întrebară în acelaşi timp Marguerite şi Toussaint.

— Nu trebuie, reluă Noël, ca sir Amaury să afle de primejdia în care se află doamna Marguerite şi moştenitorul de Malestroit?

Fruntea Margueritei de Guer se descreţi deodată.

— Nu este periculos să iei asupra ta misiunea de a duce acest mesaj? întrebă ea, scoţând inelul de pe degetul alb şi delicat.

— Nu ştiu, răspunse Toussaint, a cărui spaimă se transformase în bucurie, dar fiul meu Noël nu se teme de primejdie când este vorba de a servi familia Malestroit.

Şi îl bătu pe copil pe umăr, cu mândrie.

Marguerite de Guer se gândi o clipă.

— Iată inelul meu, spuse ea, şi nu îţi mai vorbesc de recompensă, Noël, căci tu ai inima unui nobil!

Chautepie luă inelul şi se ridică vesel în timp ce

Toussaint vărsa lacrimi de fericire.

— Ascultaţi, spuse copilul – iată spectrul Femeii Albe, este vremea să trecem la treabă.

Într-adevăr la distanţă mică, bulboana mugea.

Noël apucă prăjina; dar nu reuşi să dea de fund şi trebui să recurgă la vâsle. Într-o clipă, vasul se învârti şi tăind de-a curmezişul curentul râului intră imediat într-o apă liniştită şi leneşă. Noël îşi luă atunci prăjina şi nu o lăsă decât în momentul în care barca atinse malul.

Nu ezitase nicio clipă pe durata traversării. După cum am spus, balta era domeniul său. Semne abia perceptibile care, pentru alţii ar fi rămas mute, îi arătau drumul: culoarea apei, adâncimea sa, consistenţa fundului, direcţia curenţilor, totul îi indica cum să conducă barca, rapid şi sigur.

Când, cei trei fugari debarcară pe mal, ceaţa începea uşor, să se risipească. Se zărea discul soarelui roşiatic şi micşorat prin refracţie; dar razele sale nu reuşiseră, decât în mică măsură să străpungă perdeaua de ceaţă; şi doamna de Malestroit putu să treacă, fără a fi văzută, pragul castelului său, Gourlá.

*

Guy de Plélan, furios că l-a scăpat din mâini pe Chautepie, pe care voia să-l folosească drept copoi ca să dea de urma Margueritei de Guer, începu să mediteze profund. Meditând, adormi.

Când se trezi, soarele pătrundea prin înaltele ferestre cu vitralii pictate ale salonului Malestroit. Privirea îi căzu mai întâi pe portretul doamnei

Ermengarde.

— Vrăjitoare ticăloasă, strigă el cu mânie. Din cauza poveştii tale blestemate s-au întâmplat toate! Uite! Primeşte-ţi răsplata!

Şi apucând paharul gol, îl aruncă cu toată puterea către nefericitul portret, care suferi importante stricăciuni.

După răzbunarea asta legitimă, viteazul căpitan ieşi în curtea castelului unde se aflau oştenii săi.

— Unde sunt Gauthier şi Corentin? întrebă el.

Erau numele celor două santinele care vegheaseră cu el, în salon. Corentin şi Gauthier făcură un pas înainte.

— Gauthier, reluă el, tu care ai braţul lung, bate-mi două cuie puternice… la distanţă apreciabilă unul de celălalt.

Gauthier luă ciocanul şi bătu cuiele.

— Tu, Corentin continuă hughenotul, mergi şi caută două frâuri lungi de trei picioare fiecare… două frânghii solide, capabile să ţină o greutate mare.

— Gata, spuse curând Gauthier, aruncând ciocanul.

— Iată! spuse la rândul său Corentin, prezentând frânghiile.

— E bine!… Acum, aşezaţi-vă în genunchi şi făceţi-vă rugăciunea, dacă din întâmplare ştiţi vreuna.

Soldaţii păliră; ghiciseră intenţia lui Plélan.

— În numele Fecioarei, fie-vă milă! strigă Corentin.

— Pentru mântuirea voastră, îndurare! strigă Gauthier.

Plélan izbucni în râs.

— Cine vorbeşte aici de Fecioară? spuse el. Nu puteţi muri ca nişte buni calvinişti, fără a-i invoca pe sfinţi sau alte sclifoseli? În privinţa mântuirii mele, e treaba mea şi vă cer să nu vă mai gândiţi la ea mai mult decât mine.

Făcu un semn. Cele două corzi fură solid înnodate şi cei doi nefericiţi soldaţi, spânzuraţi, se balansară curând deasupra pragului.

— Acum, reluă Guy de Plélan... Este vreunul dintre voi secretar, camarazi?... nu vă fie frică, nu voi mai spânzura pe nimeni astăzi... Care din voi ştie să scrie?

Un soldat ieşi din rând. Plélan ceru să i se aducă un pergament şi dictă următoarele:

„Guy, cavaler, señior de Plélan, tuturor celor ce vor citi, salut!

Recompensă 10 monede de aur; de treizeci de livre celui care va aduce cavalerului pe nume Plélan pe soţia şi fiul papistasului Amaury de Malestroit.

Spuneţi mai departe ca să afle şi alţii.”

Viteazul căpitan pecetlui acest anunţ cu mânerul săbiei şale şi îl afişă pe uşa bisericii din Malestroit, având grijă să pună de pază pe unul dintre soldaţii săi, pentru a-l apăra, la nevoie, şi mai ales, pentru a da explicaţii. Apoi, îi ceru sergentului să facă o copie după această proclamaţie şi îi porunci să străbată satele dimprejur, pentru ca toată lumea să ştie de intenţiile sale generoase.

Satisfăcut de ce-a făcut în dimineaţa aceea, se aşeză la masa señiorilor de Malestroit şi servi dejunul.

Gustă din vin şi aruncă paharul departe de el.

— Ptiu! Mergeţi şi-mi căutaţi vinul din care Chautepie – acest tânăr nostim – mi-a dat să beau ieri.

Cei patruzeci şi şase de soldaţi rămaşi începură să scotocească; dar numai nefericitul Gauthier îl însoţise pe Noël în beciurile castelului Malestroit. Ceilalţi nu ştiau drumul.

— Să fie dat jos Gauthier! strigă Plélan, amintindu-şi deodată de această împrejurare.

Era prea târziu; Gauthier nu mai respira.

— Să mor eu! strigă Guy de Plélan, bădăranul ar fi putut să aştepte să-şi dea sufletul ca să ştiu unde au pus vinurile alese aceşti câini de papistaşi. Dar n-a fost niciodată bun la nimic în viaţa sa şi îl dau dracului din toată inima.

După câteva ore, Plélan urca pe cal şi abandonă castelul Malestroit, devastat, pentru a continua drumul spre Roche-Bernard, unde era cartierul său general.

*

Marguerite de Guer se afla în camera secretă de la Gourlá aşezată pe un fotoliu, aproape de copilul său, care se trezise şi surâdea, ignorând primejdiile ce-l păşteau.

În jurul lor în picioare se aflau Noël, Toussaint şi doamna Marthe Rocher, bătrâna mamă a vânătorului de la Malestroit.

— Deci aşa, tinere, spuse Marguerite, pericolele aventurii nu-ţi scad curajul? Eşti hotărât să duci un mesaj soţului meu?

— Quimper este departe de aici! suspină bătrâna

Marthe, care împărţea în mod egal dragostea de mamă între Toussaint şi Noël – copilul va muri înainte de a ajunge.

— Poate ar fi mai bine să plec chiar eu, spuse Toussaint, vânătorul.

— Nu, nu, nu! zise de trei ori Chautepie. Fiecare cu treaba sa, tată Toussaint! Vegheaţi asupra comorii ce v-a fost încredinţată; eu voi merge după ajutoare şi le voi aduce.

— Este un păcat să pui la încercare providenţa, reluă cu voce scăzută Marthe, care plângea şi surâdea în acelaşi timp, dar dacă Chautepie spune că se va duce, o va face.

— Să plece, spuse Toussaint cu tristeţe.

— Pentru asta, continuă bătrâna aparte, trebuie să baţi multe leghe ca să găseşti pe cineva ca el!

Marguerite de Guer ezita; îl îndrăgea pe acest copil, atât de devotat, atât de inteligent, de curajos. Având o vagă idee, teribilă, despre primejdiile călătoriei, ezita să-l trimită cu o astfel de misiune, care chiar un om matur ar fi putut să nu o ducă la bun sfârşit; dar, aruncând privirea către fiul său, se hotărî.

— Să plece! spuse şi ea.

Chautepie atâta aştepta. Îi îmbrăţişă pe bătrâna Marthe şi pe Toussaint, sărută mâna Margueritei şi se îndreptă în fugă către uşă.

— Să vă uitaţi bine, seara, la stânca albă care taie pădurea, de pe celălalt mal; şi când veţi vedea un foc aprins va însemna că l-am văzut pe sir Amaury, să mă căutaţi în barca mea, tată Toussaint.

Ieşi, urmat de Toussaint.

Castelana şi vasala se aplecară pe fereastră. Noël

urcase pe un cal micuţ şi Toussaint, mergea pe lângă el, având carabina pe umăr.

În loc să coboare către baltă, Noël apucă pe o cărare ce ducea către câmpie şi în curând dispăru după arborii de pe marginea drumului.

Marguerite de Guer se întoarse la leagănul copilului şi îl sărută pe acesta pe frunte.

— Ai putea să-i semeni într-o zi! gândi ea cu voce tare.

— Amen! răspunse bătrâna cu mândrie – căci nu se putea face o urare mai bună.

Trecuseră abia zece minute de când Noël părăsise castelul. Toussaint tocmai îi dădea ultimele sfaturi şi îşi lua rămas bun, neuitând să strecoare în mâna lui Noël o pungă plină cu bani, când un soldat apăru la capătul drumului.

Noël nu băgă de seamă. Privi ultima îmbrăţişare a vânătorului şi dădu pinteni calului. Toussaint se întoarse.

— Dumnezeu să vă aibă în pază! spuse Noël trecând pe lângă soldat.

Acesta ridică ochii. Se recunoscură în acelaşi timp; Chautepie se întoarse din drum şi soldatul porni în goana mare pe urmele sale.

— Sceleratule! Drăcuşor blestemat, striga acesta din urmă, dând pinteni calului, de data asta, te-am prins! Din cauza ta au fost spânzuraţi în această dimineaţă doi flăcăi cinstiţi iar eu mi-am petrecut noaptea într-o pivniţă umedă şi fără ieşire... Pe sfântul Calvin! Vei plăti. Pentru tot!

Auzind zgomotul Toussaint se întoarse. Văzu că ostaşul, al cărui cal era normand şi puternic, câştiga teren cu fiecare clipă. Văzu de asemenea, că la

pălăria sa, cavalerul purta culorile lui Rohan.

— Ajutor! strigă copilul gata-gata să fie ajuns.

Toussaint îşi încarcă carabina şi strigă soldatului să se oprească.

Neavând nicidecum intenţia de a se supune, foarte aproape de Noël acesta flutură lunga lui sabie pe deasupra capului. Copilul fugea în direcţia lui Toussaint, iar distanţa foarte mică dintre cei doi cavaleri, nu îi permitea vânătorului să tragă.

— Ajutor! repetă Noël.

În acest moment, calul său se împiedică; soldatul se ridică în şa pentru a lovi. Toussaint îi zări capul deasupra lui Noël şi apăsă pe trăgaciul armei sale.

IV
Provocarea

Glonţul plecă. Soldatul, Noël şi calul acestuia din urmă se rostogoliră în praf.

— L-am ucis, l-am ucis pe fiul meu Noël! murmură vânătorul cu deznădejde.

— Bine ochit, tată Toussaint! răspunse copilul care se ridică de jos cu vioiciune, fără dumneavoastră, n-aş fi fost departe de drumul spre Quimper.

Încercă să-şi ridice calul şi, văzându-l rănit grav la genunchi din cauza pietrelor de pe drum, se întoarse către ostaş. Acesta era mort; primise glonţul lui Toussaint în mijlocul frunţii.

Acest soldat nu era altul decât sergentul lui Guy de Plélan, însărcinat de acesta din urmă să aducă la cunoştinţa locuitorilor oraşelor şi satelor preţul pus pentru prinderea Margueritei de Guer şi a fiului său. El se îndrepta către Saint-Vincent pentru a-şi

îndeplini misiunea, când glonţul lui Toussaint îl aruncase, mort, de pe cal; avea încă prinsă de gât, cu un fir de mătase, foaia de pergament care conţinea promisiunea că cel ce va preda pe doamna şi moştenitorul de Malestroit va primi cele zece monede de aur.

Noël smulse firul de mătase şi citi. După primele rânduri, faţa îi păli. Mototoli furios pergamentul şi sări în şa pe calul soldatului care, bine dresat, stătea nemişcat pe locul unde căzuse stăpânul său.

— Aşa cum mi-am imaginat! gândi el, se va încerca cumpărarea lui Iuda şi trebuie să mă grăbesc ca să nu ajung prea târziu.

Făcu un gest de adio şi de recunoştinţă către Toussaint, care se grăbea spre el pentru a se asigura că nu este rănit şi înfigând pintenii în burta puternicului cal normand pe care încălecase, plecă în goana mare.

Toussaint se opri în faţa cadavrului sergentului şi puse mâna pe inima care nu mai bătea. Bunul vânător era palid, sudoarea îi curgea pe frunte.

— Acest om era un cretin! murmură el; şi eu l-am ucis!

Se aşeză în genunchi, spuse o rugăciune scurtă şi, ca de obicei, îşi încărcă cu grijă carabina.

— Voi reflecta mult la aceasta! reluă el, dând din cap. Dacă va fi vorba să-mi salvez viaţa nu voi mai face acest lucru. Am făcut-o pentru fiul meu Noel!…

*

Dincolo de bălţile care păstrează numele său râul Oust, umflat de numeroase râuri tributare, curge

rapid, încastrat între două maluri abrupte. De-a lungul cursului său au fost construite mai multe poduri; dar pe vremea când se întâmplau toate acestea, nu existau, de la bălţi până la Vilaine, decât câteva bacuri, arendate în mod feudal şi pentru care trebuia să plăteşti vamă. Chiar Vilaine nu avea pod decât la Redon; dar la Rieux, señiorii cu acest nume aveau un bac ce făcea traversarea gratuit pentru toţi cei care purtau uniforma de război.

Guy de Plélan, voind să profite de acest avantaj, urma cursul râului, la pas, în fruntea celor patruzeci şi şase de oşteni. Ziua începea deja să scadă. Lăsase în urmă, pe dreapta, turnul clopotniţă, ascuţit din Ouestembert şi bănuia, după aspectul plat şi monoton al peisajului, apropierea micului fluviu Vilaine, căruia libertatea de temut bretonă i-a dat fără înconjur, numele care îi convenise.

— Blaise, îi spunea căpitanul unui bătrân cavaler, care, în absenţa nefericitului sergent, devenea personajul cel mai important al trupei, ai auzit vorbindu-se vreodată de această blestemată femeie, pe care oamenii bălţii o numesc Femeia Albă?

— Am văzut-o, răspunse Blaise.

— Ai văzut-o tu?

— De aproape... Nu de astăzi se luptă oamenii lui Rohan cu cei din Malestroit. Într-o noapte, eram vreo şaizeci de flăcăi zdraveni pe bălţi, pentru a lua prin surprindere castelul Gourlá, când, deodată, auzii mugetul său infernal. Privii... Pe onoarea mea; sire, văzui braţul său alb şi lung cât catargul unei caravele, întinzându-se către noi şi deschizându-şi ghiara pentru a apuca vaporul nostru.

— Şi ce ai făcut tu, Blaise? întrebă căpitanul cu o curiozitate amestecată cu teroarea.

— Am închis ochii, căpitane.

— Şi ce se întâmplă?

— Căţărătorul nostru cunoştea bălţile, cântă nu ştiu ce descântec magic şi mâna Femeii Albe, închizându-se, nu apucă decât un pumn de spumă din urma noastră.

— Aţi avut noroc, Blaise, spuse Guy de Plélan pe un ton visător… Crezi că o salvă bună de archebuză nu ar fi făcut-o să se înapoieze în groapa sa pentru totdeauna?

Blase îi aruncă o privire stupefiată.

— Archebuze? murmură el; la dracu! Cine ar fi îndrăznit să tragă în Femeia Albă? Şi apoi, se spune, sire, nu poţi omorî prea uşor fantomele pentru că ele au murit deja o dată.

— Ignorantule! mormăi căpitanul ridicând din umeri… Aşadar, continuă el, adresându-se trupei, l-aţi recunoaşte pe tânărul acela nostim care ne propunea ieri să ne-o dea pe doamna Marguerite?

Soldaţii răspunseră afirmativ.

— Şi vă amintiţi, reluă căpitanul, de recompensa generoasă ce-i fusese promisă?

— Boneta sa plină cu bani! strigă Blaise; este mai mult decât ar cere un soldat cinstit pentru o faptă ce l-ar putea costa viaţa.

— Ei bine! Fiii mei, continuă Plélan, reţineţi şi profitaţi dacă puteţi: Acela care îmi va aduce capul şi boneta lui Chautepie va primi, în schimbul capului boneta plină cu bani.

În clipa când Plélan pronunţa numele lui Chautepie, o voce proaspătă şi piţigăiată, pe care,

fără îndoială că aţi recunoscut-o, începu să cânte pe celălalt mal. Cei patruzeci şi şase de oşteni şi comandantul lor întoarseră imediat capul; dar nu văzură nimic, un crâng întunecat se întindea în faţa lor, cât vezi cu ochii...

Guy de Plélan îşi opri calul şi, punându-şi mâna streaşină la ochi, încercă să străpungă cu privirea pădurea ce se afla între el şi obiectul curiozităţii sale. Dar în zadar. La capătul răbdării, detaşamentul o porni din nou la drum.

Dar Plélan nu pierdea din vedere celălalt mal şi căuta o ridicătură de pământ care să-i permită a-l zări pe cântăreţ.

— Dacă este el, aşa cum cred eu, murmură Guy, încruntându-şi sprâncenele stufoase, îl voi goni ca pe un animal... Să-mi moară neamul! strigă el deodată, dacă nu este el, pe cal! Încordaţi arbaletele şi fiţi gata să trageţi.

Soldaţii lui Plélan erau înarmaţi pentru o surpriză. În loc de archebuză purtau arbalete scurte şi nu aveau ca arme decât pistoalele lor.

Nici nu termină Plélan comanda şi toate arbaletele, încordate, rămaseră încremenite. În clipa aceea, un copil, urcat pe un puternic cal de luptă, ieşi, cântând mereu, din pădurice şi traversă la timp un mic luminiş.

Plélan făcu un semn – patruzeci şi şase săgeţi de arbaletă străbătură râul, şuierând.

Chautepie, căci el era – tresări şi dădu pinteni calului, dar nu se întrerupse din cântat.

— Mai trageţi, striga Guy de Plélan, furios.

Soldaţii traseră şi a doua oară, dar, din cauza grabei, tot fără rezultat.

— Să mor eu! urla căpitanul. Acest demon ne va scăpa mereu?

Ca şi cum ar fi vrut să crească la maxim mânia agresorilor săi, Chautepie, înainte de a intra în pădurice îşi scoase boneta şi, de departe, îi salută ironic.

Plélan, mânios la culme, îi arătă pumnul şi se dădu diavolului, ca de obicei; dar Satan nu ţinu cont de cadou, deoarece, de mult timp îl considera pe bunul căpitan drept proprietatea sa legitimă.

Se înnoptase. Oştenii lui Rohan sosiseră de o jumătate de oră la bacul de la Rieux şi răguşiseră, blestemându-l pe luntraşul podar care, fără îndoială că dormea sau făcea pe surdul şi nu răspundea deloc la chemările lor.

— Rohan! Rohan! striga căpitanul, la datorie, mizerabil vasal!

Nicio voce nu răspunse la acest ultim apel, dar, pe celălalt mal, se auzi un zgomot de lanţuri, anunţând că bacul traversa, în sfârşit, râul.

— Aşa stăpân, aşa vasali, mormăi Plélan. Oamenii domnului de Rieux nu-l iubesc mai mult pe Rohan decât pe Calvin şi îmi face o deosebită plăcere să-i frec ridichea acestui somnoros care vine.

— Să-mi fie iertat, spuse Blaise cu voce joasă, cred că ar fi mai prudent să aşteptaţi pentru a-i freca luntraşului ridichea până ne va depune pe celălalt mal.

Guy de Plélan recunoscu justeţea acestui sfat şi tăcu.

— Câţi sunteţi, domnii mei? spuse în acest moment luntraşul.

— Patruzeci şi şapte, răspunse Blaise cu blândeţe.

— Pe jos sau călare?

— Călare.

— În acest caz, voi face şase drumuri; bacul nu poate duce mai mult de nouă cavaleri.

Primii nouă soldaţi se urcară în bac şi trecură.

— Blaise, spuse căpitanul, cred că spiritul rău este în urechile mele. Gândul că acest drăcuşor blestemat ne-a scăpat din nou, acum două ore, mă urmăreşte aşa de tare încât vocea luntraşului mi s-a părut că este a lui.

— Vocea luntraşului, răspunse Blaise, este mai groasă şi mai răguşită.

— Îşi poate deghiza vocea!

— Alţi nouă cavaleri! spuse în acel moment podarul, atingând malul.

Plélan, pe calul său, avu o tresărire.

— Blaise, murmură căpitanul, el este sau nu este diavolul.

Bătrânul soldat consideră că nu trebuie să-şi contrazică şeful.

— Mare nenorocire! gândi el, iată-l pe sir Guy nebun.

— Alţi nouă cavaleri, repetă luntraşul, întors din a treia traversare.

Făcu această călătorie, apoi încă două. Pentru a şasea nu mai erau pe malul drept decât Plélan şi Blaise. Patruzeci şi cinci de cavaleri îi aşteptau pe malul celălalt.

La rândul lor căpitanul şi confidentul său descălecară.

Blaise. Se urcă primul. Guy de Plélan ţinându-şi frumosul cal de frâu, se urcă al doilea pe bac. Luntraşul era în faţă imobil şi sprijinit pe prăjina sa.

Trecând pe lângă el, Plélan îi aruncă o privire oblică; dar noaptea era întunecoasă şi putu să vadă numai că luntraşul era de statură mică şi părea foarte fragil pentru a face o muncă aşa de grea.

— Odată ajuns la celălalt mal, gândi el, trăgând de frâul calului, voi şti cine este podarul.

Guy de Plélan se înşela însă. Nu era nevoie să rămână aşa mult timp în incertitudine.

Înainte ca frumosul său cal să fi părăsit bacul luntraşul ridică prăjina şi lovind cu violenţă frâul, îl făcu pe căpitan să-i dea drumul, acesta se simţi, în acelaşi timp, lovit peste faţă. Apoi luntraşul sări cu iuţeală pe mal şi împinse bacul cu piciorul.

— Guy de Plélan, spuse el. Fără a-şi mai deghiza vocea, în numele lui Amaury de Malestroit, señiorul meu, mi-am pus mâna pe obrazul tău, care este al unui cavaler lipsit de curtoazie şi neloial. În numele señiorului meu, te insult şi te provoc, laş opresor al femeilor! Dumnezeu singur poate spune unde şi când ne vom bate, dar dacă Malestroit nu poate sau nu găseşte de cuviinţă să retragă gajul meu. Eu, Noël Torrec, te voi ucide, Guy de Plélan! În aşteptarea acelei clipe, aminteşte-ţi că doamna Marguerite se află sub paza Femeii Albe şi că nici ţăran, nici nobil nu o va ataca fără pericol de moarte.

Pronunţând ultimele cuvinte, Chautepie aruncă un mic pachet pe vaporul care se îndepărta şi, urcând pe calul căpitanului, plecă în mare grabă.

Guy de Plélan rămase împietrit. Uimirea, furia, spaima îşi făceau loc în sufletul său şi îi paralizau voinţa. Inteligenţa sa puternic zdruncinată, îi confunda la început pe vrăjitoarea Ermengarde şi pe

Noël Torrec, făcând din ei un duşman fantastic, invincibil ce nu putea fi prins, mereu pe urmele sale, totdeauna capabil de a-l atinge.

După câteva secunde, îşi duse mâna la obrazul care ardea încă după insulta ce-i fusese adusă.

— Să-mi cadă burta! spuse el pe un ton jalnic; crezi, Blaise, că o palmă a diavolului poate să dezonoreze un nobil?

— Dacă este diavolul, răspunse Blaise, el nu este aşa de rău ca să o facă; căci ar fi putut să ne înece pe amândoi… Iată, sir căpitan, ceva aruncat de diavol sau de altcineva pe vapor.

Guy de Plélan luă obiectul ce i se prezenta şi-l apropie de nări, pentru a vedea dacă nu cumva miroase a pucioasă.

— Este o mănuşă, spuse el şi încă ceva… împinge bacul, Blaise, că ne ia curentul.

Blaise se supuse şi în curând cei doi întârziaţi îi regăsiră pe cei patruzeci şi cinci de soldaţi care erau îngrijoraţi pe celălalt mal. Încetul ce încetul Guy de Plélan redeveni omul de toate zilele; simţea revenindu-i obişnuita insolenţă.

— Deci, fiii mei, spuse el coborând pe mal, podarul de la Rieux care este un papistaş necredincios, ne-a făcut o figură condamnabilă… Cum credeţi voi că trebuie să i-o plătim?

— Spânzurându-l! răspunseră hughenoţii.

— Ptiu! strigă Plélan; am avut deja în această dimineaţă o spânzurare... Oricât de bun ar fi un fel de mâncare, te plictiseşti… Blaise, prietene, sparge uşa podarului, atârnă-i o piatră de gât şi… Mă înţelegi? Grăbeşte-te!

Blaise, lovind o singură dată cu cizma sa grea,

smulse uşa măcinată de carii de la cabana luntraşului podar. Înăuntru, lumina o lampă şi două femei, îngenuncheate lângă patul muribundului, plângeau.

— Unde este podarul? strigă el.

Cele două femei, cu un gest mut, îl arătară pe muribund.

— Şi cine este bărbatul care a venit să ne caute pe malul celălalt?

— Nu ştiu, răspunse una dintre femei. A venit şi a cerut să fie trecut şi cum ne-a găsit în starea asta, a luat cheia bacului.

— Totul este foarte normal, gândi Blaise şi diavolul nu are niciun amestec.

Şi ca să-l lase pe bietul podar să moară în pace, aruncă zgomotos în Vilaine o piatră mare.

— S-a făcut? întrebă de departe Plélan, care se urca pe calul unuia din oamenii săi.

— S-a făcut, replică Blaise.

Detaşamentul îşi reluă marşul şi intră în burgul Rieux.

Când fu aşezat lângă un foc bun, în unicul han de prin acele locuri, Guy de Plélan scoase din sân mănuşa şi celălalt obiect de aruncat de Chautepie.

— Drace! strigă Blaise, este pergamentul! Mi s-a părut mie că zăresc acolo, în pădurice calul sergentului nostru; acum nu mai încape nicio îndoială.

— Crezi că au îndrăznit să ucidă un soldat de-al lui Rohan? întrebă căpitanul.

— Nu ştiu; dar mâna unui sergent de-al lui Rohan nu se deschide pentru a da ceea ce i-a fost încredinţat decât atunci când inima nu-i mai bate în

piept.

— Adevărat! murmură Guy de Plélan, sprijinindu-şi capul între mâini.

Apoi, vorbind cu el însuşi, îşi repetă ultimele cuvinte ale lui Noël Torrec.

— Femeia Albă!... Nici ţăran, nici nobil nu o va ataca pe Marguerite fără pericol de moarte!

*

După ce i-a întâlnit pe oamenii lui Rohan pe malul râului Oust, Noël Ţorrec dăduse pinteni calului pentru a câştiga viteză şi a ajunge înaintea lor la bacurile de la Rieux. Spunem bacurile, pentru că erau două, unul în susul şi celălalt în josul confluentului râului Oust şi râului Vilaine încât, pentru a traversa acest prim râu, trebuia, ca să spunem aşa, să faci înconjurul gurii sale şi să treci de două ori râul Vilaine.

Copilul nu premeditase deloc actul curajos pe care am văzut că l-a săvârşit, dar, ivindu-se prilejul, năzuinţa de a pedepsi odioasa proclamaţie a lui Plélan şi dorinţa de a-şi procura un cal mai bun, pentru a grăbi cursa şi a înlătura pericolul ce-o păştea pe doamna Marguerite, îl determinaseră să-l înfăptuiască. Auzise, de pe malul stâng, apelurile repetate ale soldaţilor lui Rohan şi-i luase locul podarului în agonie.

Toată noaptea îşi alergase calul pe drumul către Vannes, plănuind ca de acolo să meargă la Port-Louis, apoi la Concarneau. Quimper, urmând traseul pe care i-l indicase Toussaint, vânătorul. Dar, deşi inteligent şi întreprinzător, Noël era totuşi un copil;

în nerăbdarea sa neprevăzătoare, îşi forţă calul şi ajunse la Vannes pe jos. Sprijinit într-un baston din ilex, tăiat de pe drum.

La Vannes, întâlni un brav bărbat căruia îi mărturisi că ar avea nevoie de un cal şi că ar avea şi cu ce să-l cumpere.

Bravul om, căruia îi vorbise astfel, îşi aminti subit că avea de făcut un pios pelerinaj la Sainte-Anne d'Auray, care se afla la jumătatea drumului dintre Vannes şi Port-Louis, ceea ce îi permitea să-l însoţească pe tânărul său stăpân o bucată de drum.

Chautepie care era vorbăreţ şi-i plăcea tare mult să fie însoţit, acceptă. Bravul om făcu rost de doi cai, îşi atârnă o sabie lungă, de frica hoţilor şi amândoi plecară spre d'Auray.

La două leghe depărtare de Vannes, bravul om se aşeză de-a curmezişul drumului şi trase sabia.

— Ce faceţi? întrebă Chautepie.

— Papistaş blestemat! răspunse camaradul său, orice mijloc este bun pentru a-i jefui pe blestemaţii ca tine. Am vorbit de un pelerinaj pentru că asemenea fapte inspiră încredere unora ca tine, dar eu sunt un om rău! Banii!

Chautepie nu avea decât un pumnal mic şi regretă amarnic cele două pistoale lungi ce atârnau de o parte şi de alta, pe şaua căpitanului. Scoase banii şi îi aruncă în mijlocul drumului.

— Nu mişca încă, spuse hughenotul, care coborî imediat de pe cal şi apucă, din precauţie, frâul calului pe care se afla Noël. Dă-mi acum şi crucea aia mică de aur care atârnă la gâtul dumitale.

— Este de la mama mea, murmură Chautepie cu lacrimile în ochi. De la mama care a murit!

— Emoţionant, tânărul meu stăpân… dă-mi-o totuşi!

Noël scoase cordonul de care atârna crucea mamei sale şi o dădu banditului.

— Acum, reluă acesta, nu-ţi mai cer decât un singur lucru; acest inel ce străluceşte pe degetul tău. Era inelul doamnei de Malestroit.

— Niciodată! strigă copilul cu energie – mai bine mor!

Şi, trăgând pumnalul, luă hotărât poziţia de apărare.

V
Bietul Noël

Văzându-l pe Chautepie că ia o poziţie belicoasă, banditul izbucni în râs.

— Vrei să te masori cu mine? spuse el.

Noël se aplecă şi vru să-l lovească cu micul său pumnal, dar hughenotul îl dezarmă fără efort.

Acolo, pe drum, bietul Chautepie nu era deloc în elementul lui. În mijlocul bălţilor, cu o prăjină bună în mână şi pe vaporul său nou, nu s-ar fi temut de lunga sabie a banditului, dar pe drumul mare, urcat pe un cal prăpădit al cărui stăpân nu mai era, simţi cum îl cuprinde disperarea şi începu să se roage.

— Lasă-mi inelul, spuse el; fie-ţi milă, lasă-mi-l!

— Deci ţii mult la acest inel?

— Mai mult decât la viaţa mea.

— Atunci trebuie să fie preţios şi vreau să-l am.

Începu o luptă inegală, al cărei deznodământ se putea prezice cu uşurinţă. Noël îşi simţi mâna strivită de mâna de fier a duşmanului său; dar nu

dădu deloc drumul la strânsoare şi continuă să-şi apere comoara.

Deodată, tâlharul se opri şi ascultă.

— Mizerabilule! strigă copilul, vin în ajutorul meu.

— Vor veni prea târziu, răspunse hughenotul. Şi voind să pună dintr-o dată capăt luptei, îl lovi pe Noël cu sabia.

Bietul copil căzu, scăldat în sânge; dar banditul nu putu să culeagă rodul laşului său asasinat. O cavalcadă numeroasă se arătă la cotitura drumului şi abia avu vreme să-şi adune banii şi să fugă cât îl ţineau picioarele.

Cavalcada se compunea din pelerini cumsecade care mergeau să se împărtăşească la Sfânta Ana. Se opriră. Văzându-l pe Noël zăcând în mijlocul drumului, coborâră toţi şi se înghesuiră în jurul rănitului, care fu pus pe o brancardă făcută în grabă şi purtat până la ferma vecină; apoi, bunii pelerini depuseră fiecare câte un dar în mâinile stăpânului fermei şi îşi continuară drumul, fericiţi că au făcut o faptă caritabilă.

Când îşi reveni, după un lung leşin, Chautepie se trezi culcat pe un pat. Îşi aminti totul şi ridică mâna.

— Este aici, murmură el, sărutând cu ardoare inelul. Nu l-am pierdut!

Epuizat de acest efort, căzu pe pernă şi adormi.

*

Întors la castelul Roche-Bernard, după lunga sa expediţie la Malestroit, Guy de Plélan îşi trimise emisarii în campanie pentru a afla unde se retrăsese Marguerite de Guer. Se considera, de acum, angajat

de onoare în continuarea, până la moarte, al luptei împotriva lui Malestroit. Nu prea deştept, dar posedând acel curaj neîmblânzit al soldatului, curaj ce nu are nimic în comun cu inteligenţa care este bravura eroilor, se simţea cu atât mai mult atras către această întreprindere cu cât presimţea cele mai teribile primejdii. Credea, într-adevăr, cu fermitate că spada sa, în această împrejurare, nu va avea de luptat cu muritori ca el, în carne şi oase. Femeia Albă a bălţilor îi venea mereu în mintea-i zdruncinată şi, pe viitor, presimţea noi şi misterioase pericole.

Ori, Guy de Plélan, fanfaron de felul său, sfida de departe aceste pericole pe care nu le înţelegea, uitând teroarea inspirată odată de un copil slab, pe care îl credea înzestrat cu o putere supranaturală.

— Să mor eu! spunea el, numai să vină această Ermengarde cu pajul ei Chautepie şi îi voi spinteca pe amândoi!

Spunea asta mai ales ziua – noaptea, când vântul dinspre nord plângea prin crăpăturile ferestrelor înalte de la Roche-Bernard, când lambriurile din lemn gemeau şi trosneau, când vulturii îşi trimiteau de pe înaltul acoperiş strigătele lor stridente şi funebre, cărora le răspundea scârţâitul giruetei ce-şi şlefuia axa de fier ruginit, viteazul căpitan îl chema lângă el pe Blaise sau pe oricare alt soldat, pentru a avea cu cine să vorbească. La orele acestea, jura mai puţin şi bea mai mult până când, bând îndeajuns, îşi regăsea curajul de a jura mulţumitor.

Adesea, petrecea cu Blaise ore întregi. Orice ar fi făcut, gândul ce-l teroriza îi venea mereu în minte, iar numele de Ermengarde sau Chautepie, pe care le

unea în ura sa ca şi în spaima sa secretă, erau mereu pe buzele sale. Însoţite de o suită de blesteme a căror reţetă nu a fost păstrată de blasfematorii din timpurile noastre. Blaise, care era un sceptic, îl lăsa pe căpitan să vorbească şi îl aproba; dar, în sinea lui, era convins că Chautepie şi Femeia Albă erau, unul un copil îndrăzneţ şi circumspect, cealaltă, o mână de praf în fundul unui mormânt şi un pic de ceaţă pe bălţi.

Orice întreprinse, cercetările lui Guy de Plélan râmaseră fără rezultat. Curând se împlineau două luni de când era captiv la Roche-Bernard şi nu aflase nimic privind refugiul doamnei de Malestroit şi al fiului ei.

Disperat, socoti că trebuie să meargă el însuşi să caute; şi, într-o dimineaţă frumoasă, plecă spre Malestroit, gândind că Marguerite, dacă nu-şi întâlnise încă soţul, ar trebui să se afle la unul dintre vasalii săi.

— Sir Guy, îi spuse Blaise chiar la sosire, se află în curtea exterioară un bădăran care pretinde că posedă secrete importante. El cere să vă vorbească.

— Să mi se servească cina! răspunse căpitanul.

— Şi ţăranul?

— Care ţăran?

— Cel care cere să vă vorbească.

— Să se ducă la dracu!... şi să mi se servească cina.

— Aşa să fie, spuse Blaise. Totuşi, acest necioplit ar putea şti unde se ascunde doamna de Malestroit.

Guy de Plélan aruncă o privire suspicioasă către portretul doamnei Ermengarde pe care îl mutilase nu de mult cu brutalitate, cu ocazia primei sale

vizite la castel. Ermengarde avea jumătate din faţă ruptă; din singurul ochi care îi rămăsese parcă luase o expresie ameninţătoare şi arunca, prin strâmta deschidere a pleoapei sale semi-închise, atâtea fulgere sinistre, că bunul căpitan simţea că tremură şi, pentru a învinge superstiţia îngrozitoare, doar în vin mai găsea speranţă.

— Să mi se servească cina! repetă el pentru a treia oară, cu o voce pe care o voia poruncitoare, dar din care străbătea o suferinţă secretă, cumplită.

Blaise se grăbi să-i îndeplinească porunca.

Rămas singur, Guy de Plélan începu sa meargă cu paşi mari prin sală. Era palid, buzele sale se mişcau convulsiv. De fiecare dată când trecea prin faţa acelei părţi din tapiserie unde era reprodusă imaginea Ermengardei, închidea ochii şi grăbea pasul. Totuşi, o misterioasă şi invincibilă atracţie părea să-l antreneze către această imagine de temut; revenea mereu la ea.

În sfârşit fruntea i se acoperi de o roşeaţă bruscă. Apucă o torţă şi înaintă cu hotărâre spre tapiserie, privind-o în faţă.

— Iată legenda pe care mi-a spus-o acest demon de Chautepie, murmură el; vrăjitoarea surâde şi cheamă în timp ce bietul cavaler francez... Să fiu al dracului! adăugă el, oprindu-se deodată, francezul îmi seamănă trăsătură cu trăsătură!

Ridică torţa şi se uită într-o mică oglindă compartimentată, suspendată între două ferestre. Fie că într-adevăr exista o asemănare între el şi francez, fie că imaginaţia sa bolnavă îi tulburase vederea, în loc de imaginea sa, oglinda îi arăta pe aceea a cavalerului pictat pe tapiserie.

Torţa îi scăpă din mâinile tremurătoare.

— Ajutor! strigă el cu o voce înăbuşită – blestemata mă sugrumă!… prăpastia se va deschide şi se va închide peste picioarele mele strivite... Ajutor!

Torţa se stinse. Guy, trezindu-se deodată în întuneric şi pradă unui adevărat delir, scoase sabia şi angaja o luptă furioasă cu duşmanul său imaginar.

— Ţine, vrăjitoareo! spuse el în sfârşit, înfigând sabia până la mâner în tapiserie.

Prezenţa lui Blaise, însoţit de un valet care aducea vin şi mâncare, făcu să scadă pe loc entuziasmul căpitanului.

Totuşi, trăgându-şi sabia înfiptă în tapiserie, văzu cu oroare că, în loc s-o străpungă pe Ermengarde, străpunsese inima francezului.

— Să mor eu! murmură el; tot ce se petrece e diabolic dar nu se va spune că Guy de Plélan a dat înapoi din faţa unui coşmar… De băut!

Bău, unul după altul, mai multe pahare cu vin şi în curând îşi reluă atitudinea trufaşă, cum îi stătea bine unui locotenent de-al lui Rohan.

— Parcă vorbeai de un ţăran care cere să mă vadă? îi zise lui Blaise; adu-l înăuntru.

Blaise ieşi şi intră aproape imediat, urmat de un ţăran cu figură abjectă şi ipocrită care înainta cu ochii plecaţi, răsucind între degete o şuviţă dintr-o enormă căciulă de lână. Era un om la cincizeci de ani. Părul său grizonat, aşezat pe frunte şi aproape atingând sprâncenele groase şi zbârlite, dădea fizionomiei sale o expresie de răutate pe care, în zadar încerca să o şteargă serviabilul şi veşnicul surâs al unei guri largi, cu o puternică dantură.

Plélan, care golea, în acel moment, al zecelea pahar, îşi găsise veselia sa grosolană.

— Iată un ţăran care nu este frumos! strigă el izbucnind în râs – cum te cheamă, cumetre?

— Renot, dacă place domnului.

— Îmi place… De unde vii?

— Din Gourlá, în Saint-Vincent, de cealaltă parte a bălţilor.

— Da?… şi ce vrei tu?

Renot se scărpină la ureche şi surâsul sau se accentuă.

— Acolo jos se spune, răspunse el, că domnul ar da ceva bun pentru a o găsi pe doamna Marguerite…

— Ştii unde este? strigă cu putere Plélan.

— Aş! Pe onoarea mea! răspunse bădăranul cu o vivacitate asemănătoare.

Plélan, care se ridicase, se aşeză din nou, cu o figură amuzată.

— Asta-i adevărul, reluă ţăranul; cine să mi-l fi spus?… dar eu mă îndoiesc.

— Ai ghicit?

— Nu, aş! Cu respect, stăpâne, n-am spus asta… numai că… se vorbea acolo jos şi se spunea că domnul meu ar da o bonetă plină cu bani…

— Am promis; mă voi ţine de cuvânt!

— O bonetă plină ca asta? întrebă Renot ai cărui ochi gri se animară deodată, strălucind de o extraordinară şi sălbatică aviditate.

Şi desfăcu boneta sa, al cărei moţ de lână ajungea până la pământ.

— Drace! strigă Blaise; iată un cumătru şmecher! În boneta sa ar încăpea uşor trei capete ca al său şi,

pe deasupra şi cel al animalului său, care este un măgar.

Cu un gest, Plélan îi porunci să tacă.

— Boneta ta este lungă şi largă, omule, spuse el, n-are importanţă, o voi umple cu bani.

Necioplitul ţopăi şi făcu cu ochiul.

— Vorbeşte, continuă Plélan, unde este doamna de Malestroit?

— Unde este? repetă Renot, uimit.

— Nu ştii?

— Nu, aş, nu vă mint… dar eu mă îndoiesc.

Guv de Plélan nu era mai răbdător decât majoritatea luptătorilor din vremea sa. Vicleana simplitate a lui Renot îl înfurie peste măsură şi ar fi dorit să dea ordinul să fie spânzurat de unul din cuiele care, nu de mult, serviseră la spânzurarea celor doi soldaţi ai săi; dar se stăpâni, cunoscând felul de a fi, suspicios, al ţăranului din Bretagne faţă de superiorii săi şi se mărgini la a spune cu răceală:

— Acest brav om nu este în stare să câştige recompensa promisă; să fie dat afară din castel!

Renot se înclină cu stângăcie şi făcu câţiva paşi către uşă; dar, înainte de a ajunge la prag, se întoarse.

— Dacă domnului o să-i placă, spuse el, vom conveni ceva.

— Vorbeşte; dar repede!

— Iată ce este… Domnul va pune o santinelă pe malul bălţii… pe partea aceasta, bineînţeles; căci nu trebuie să sperii vânatul pe care vrei să-l prinzi în capcană… Această santinelă va dormi ziua, dacă aşa îi convine; dar va veghea noaptea; şi când va vedea un foc strălucind sus, pe înălţimea din Saint-

Vincent, va fi semn pentru domnul că poate trece apa cu soldaţii săi şi că trebuie bani pentru a umple biata mea bonetă.

— Mi-o vei da pe Marguerite?

— Aş! Dar vă voi spune unde se află.

Plélan surâse şi dădu din cap în semn de încuviinţare.

Renot încălecă pe măgarul său şi se îndreptă spre bălţi.

*

Trecuse mult timp de când plecase Chautepie.

Marguerite de Guer trăia, solitară, în micul său castel Gourlá şi nu părăsea deloc camera secretă, căci Toussaint, vânătorul, mirosise ceva despre promisiunile lui Guy de Plélan; ori, el îi cunoştea pe riveranii foarte săraci, ai bălţilor; în orice ţară, sărăcia sfătuieşte de rău; Toussaint se temea şi nu avea încredere în nimeni.

Mai ales un om îi trezise bănuieli. Era un săpător al landurilor, cu un renume destul de rău, care locuia în burgul Saint-Vincent. Acest om care nu era altul decât Renot, dădea târcoale castelului mai des decât era nevoie şi uneori, petrecea zile întregi, sub pretextul că-şi ascute sapa, privind ferestrele castelului Gourlá. Toussaint îl ameninţase de mai multe ori cu carabina; dar Renot, ghidat de acel instinct ce ar putea fi comparat cu flerul unui poliţist, nu credea şi spiona.

— Nu fiţi aşa de dur cu lumea săracă, stăpânul meu, îi spunea el lui Toussaint; în timpurile astea blestemate când ereticii bat câmpurile, îţi place să

te odihneşti aproape de locuinţa unui servitor al sfintei biserici… Ce rău vedeţi în asta?

Toussaint dădea din cap. Ceva îi spunea că acest mizerabil era un trădător, un spion; dar, neavând nicio dovadă, nu îndrăznea să-l gonească cu forţa, temându-se să nu trezească bănuieli în regiune.

Pentru a para acest pericol, ce nu putea fi îndepărtat, redubla supravegherea pe lângă stăpâna sa. Marguerite de Guer nu avea permisiunea de a ieşi decât uneori, când noaptea era foarte întunecată. Atunci ea îmbrăca haine de ţărancă şi, la braţul vânătorului, mergea pe bălţi. Amândoi priveau cu aviditate celălalt mal; priveau, căci dintr-o clipă într-alta, o flacără strălucitoare în mijlocul tenebrelor, între arborii Pădurii Noi, ar fi putut să-i anunţe că ceasul eliberării a sosit.

Dar pe celălalt mal al bălţii nu se zărea nicio flacără.

Zilele treceau, apoi săptămânile, apoi lunile şi nimic nu anunţa sfârşitul acestei captivităţi plină de pericole.

Ce se întâmplase cu Noël Torrac? Bietul copil putuse el suporta oboseala şi putuse surmonta pericolele călătoriei?

Era brav, dar era slab; şi, în timpurile astea nefericite, erau atâtea obstacole pe care oamenii în puterea vârstei nu puteau să le treacă!

— Bietul Noël! gândea bătrâna mamă Toussaint.

Era aşa de frumos, de bun, de generos!

— Ar fi trebuit să plec eu în locul lui, îşi spunea vânătorul.

— Nefericitul copil a murit, voind să mă servească! gândea doamna de Malestroit!

Şi toţi trei repetau plângând:

— Bietul Noël!

Tânărul mesager plecase aproape de sărbătoarea tuturor sfinţilor[4] şi se apropia sfârşitul anului. Era ziua Naşterii Domnului.

Şi speranţa de a-l vedea pe copil întorcându-se, aproape că dispăruse.

Doamna Marguerite petrecu trist toată această zi care biserica o celebrează în bucurie ca pe una din cele mai mari sărbători ale sale. Ea nu putea să iasă şi nu-şi putea amesteca vocea cu cea a sătenilor catolici, cântând laude la adresa Domnului. Sunetul clopotelor parohiei din Saint-Vincent ajungea, argintiu şi vesel până la castel şi ei îi era interzis să răspundă la acest pios apel.

— Toussaint, spuse ea, când se înseră, aş vrea să merg să mă rog lui Dumnezeu la crucea de la baltă.

— Nobila mea stăpână, răspunse bunul servitor, luna străluceşte pe cer; ar fi imprudent să ieşiţi la această oră.

— Cine ar putea să mă vadă? strigă Marguerite cu oarecare nelinişte. Cine ar putea să mă recunoască sub hainele mele de vasală?... Toussaint, astăzi este Crăciunul[5]; bietul copil care purta acest nume este mort poate, mort pentru mine! Vreau să îngenunchez în praful de pe drum şi să mă rog pentru el... Vreau să fac lucrul ăsta!

Toussaint nu zise nimic. Poate respectul nu ar fi ajuns să-i închidă gura! Dar numele lui Noël pe care îl iubea mai mult decât îşi iubeşte un tată fiul îi înmuie inima. Dădu trist din cap şi tăcu.

4 Toussaint (la catolici).

5 Noël în limba franceză.

— Mulţumesc, nobila mea doamnă, mulţumesc! murmură bătrâna Marthe şi ochii i se umplură de lacrimi; mulţumesc că v-aţi gândit la Noël, iubitul nostru… Alergaţi! Dumnezeu vă va asculta rugăciunea şi Noël dacă nu mai este…

Nu putu să termine.

— Nu! Oh, nu! reluă ea. Noël nu este mort. Bieţii mei ochi îl vor revedea înainte de a se închide pentru totdeauna!

Marguerite de Guer îşi ascunse talia fină sub pliurile unei pelerine de aba şi ieşi sprijinindu-se de braţul lui Toussaint.

Când treceau pragul, vânătorului i se păru că vede o umbră strecurându-se în spatele gardului de mărăcini de pe drum. Se întoarse şi-şi luă arbaleta de vânătoare.

Pe drum, doamna de Malestroit se bucura şi aspira cu nesaţ aerul pur de la ţară. Vântul era rece şi pişcă; Toussaint părea îngrijorat. Se oprea uneori şi ochii săi priveau cu atenţie parii înalţi de piatră care mărginesc aproape toate câmpurile, în această parte a Bretaniei. De două sau trei ori i se păru că vede o formă omenească mergând cu precauţie în spatele parilor.

Ajunsă la crucea bălţilor, doamna de Malestroit îngenunche la picioarele ei şi spuse o rugăciune scurtă. Apoi se ridică şi Toussaint, fericit, grăbi pasul pe drumul către castel.

— Cutia mea cu moaşte! spuse deodată Marguerite, am pierdut-o.

Se aflau la două sute de paşi de cruce. Toussaint, întorcându-se, putu să vadă, pe trepte, un obiect ce repercuta razele lunii, strălucind în întuneric. De

îndată, începu să alerge.

Dar, când era pe la jumătatea drumului, un om ţâşni din spatele parilor câmpului vecin, se apropie de cruce şi luă cutia.

— Şi eu nu credeam! mormăi hoţul, fugind cât îl ţineau picioarele.

Dintr-o privire, Toussaint îl recunoscu pe Renot, capătorul landurilor. Duse arbaleta la umăr cu repeziciune şi săgeata plecă şuierând.

Renot scoase un strigăt ascuţit şi tânguitor; dar fără îndoială că era numai rănit, căci ajunse în partea de sus a landului înainte ca Touissant să-l poată ochi din nou şi dispăru în arbuştii spinoşi.

— Doamnă, spuse Toussaint cu voce gravă, întorcându-se la Marguerite, pe cutia dumneavoastră este gravat blazonul de Malestroit?

— Era un dar de la Amaury, soţul meu, răspunse Marguerite; pe emailul capacului se află cele şapte racle de aur ale familiei de Guer, împărţite în patru părţi egale de trandafirul roşu al familiei de Malestroit.

— Atunci, murmură Toussaint cu deznădejde, Dumnezeu să ne ajute! Secretul nostru este în mâinile unui trădător care, poate îl va vinde mâine pentru puţin aur!

VI
Două semnale în loc de unul

În acest timp, Noël Torrec îşi continua călătoria.

Fusese bolnav mai mult de o lună, în acea fermă din împrejurimile localităţii d’Auray, unde fusese primit după nefericita sa aventură. Noël era tare

neliniştit din cauza acestei întârzieri; dar se consola dându-şi seama că purta încă pe deget inelul doamnei Marguerite, acest inel ce trebuia să îi servească drept gaj de încredere pe lângă sir de Malestroit.

Deci într-o dimineaţă, slăbit încă şi resimţindu-se puţin de pe urma rănii sale, îşi luă rămas bun de la oamenii cumsecade care îl salvaseră şi porni la drum. Nu mai avea cal şi punga îi era goală; dar în schimb, avea inima uşoară şi savura acea stare generală, plăcută, ce urmează după o fericită convalescenţă.

Pe drum mergea cântând. Când îi era foame, cerea o bucată de pâine, când îi era somn îşi făcea patul într-un hambar.

Uneori când se oprea la vreun ţăran înstărit, îşi câştiga un loc la masă şi un pat bun, cântând vesele cântece din satul său sau recitând legenda Femeii Albe a bălţilor. Era ascultat şi cinstit; la plecare, gospodinele îi strecurau ceva provizii în traistă şi câţiva bănuţi în punga de la brâu! Cânta aşa de bine, şi-şi spunea aşa de curgător poveştile! Şi apoi, acea paloare neobişnuită pe care i-o lăsase rana se potrivea atât de bine cu faţa sa albă, încadrată de bucle negre!

Oprindu-se din loc în loc şi rătăcindu-se din când în când pe drumuri pustii, ajunse la cetatea Quimper.

Trăi clipe de mare bucurie căci acolo se afla ţinta călătoriei sale. Dar bucuria îi fu de scurtă durată. Noël căută din ochi corturile şi steguleţele cu embleme ale domnilor de Guer şi de Malestroit; încercă să zărească cât mai departe, dar nu văzu

nimic.

Cât vedeai cu ochii se întindea câmpul arid, tăiat în locurile cultivate de benzi de mirişte; ici, colo, câţiva arbori retezaţi şi sfrijiţi; departe, munţii cenuşii se confundau cu norii cenuşii ai orizontului. Dar nicăieri nu se vedea acea mişcare pe care o poartă după ea o trupă de războinici; nicăieri, pe câmpia întinsă nu se zăreau acele grupuri de soldaţi răvăşiţi, urmăritori şi urmăriţi; nicăieri nu se vedeau acele scânteietoare reflexe pe care le împrăştie în jerbe nobilele armuri, chiar sub soarele palid de la Cornouaille.

Chautepie îşi aplecă cu tristeţe capul. Ar fi dat un an din viaţa sa ca să audă sunetul de război al corului Malestroit; ar fi ascultat cu emoţie, cum se ascultă o muzică fermecătoare, zgomotul tunurilor oraşului sau zgomotul sec şi strident al împuşcăturii de archebuză; dar nu vedea şi nu auzea nimic.

— Oare sir Amaury a murit împreună cu toţi vasali săi? se întrebă el sau îl voi găsi în trândăvia triumfului, în această cetate Quimper care îmi apare la cotitura drumului aşa de cenuşie şi de silenţioasă?

Şi cum se întreba, sprijinit în bastonul său de călătorie, văzu că poarta oraşului se deschise. Câţiva bătrâni, călare pe măgari, trecură pragul şi poarta se închise după ei. Pe măsură ce bătrânii se apropiau, Noël distinse rasele de călugări şi tousurile largi. Îi recunoscu pe călugări şi alergă vesel pentru a cere binecuvântarea bunurilor părinţi.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, copile, spuse primul călugăr cu vocea rară şi tristă; Dumnezeu să te binecuvânteze dacă eşti în sânul sfintei biserici; şi să te binecuvânteze şi dacă eşti hughenot; căci ni s-

a ordonat să răspundem răului cu bine.

— Sunt catolic, răspunse Noël şi merg la Quimper pentru a duce un mesaj lui Malestroit, señiorul meu.

Primul călugăr nu-şi opri deloc măgarul; ceilalţi trecură în linişte, mărginindu-se să facă semnul binecuvântării deasupra lui Noël.

Şi aşa până la ultimul, care era un frate folosit în mănăstire la treburile gospodăreşti, împovărat de infirmităţi şi de bătrâneţe. Aceasta era şi mai trist decât superiorii săi. Capul său încăruntit se apleca până pe grumazul măgarului său; suspina şi de genele albite ale pleoapei îi atârna o lacrimă.

— Fiul meu, îi spuse el lui Noël, pleacă din Quimper dacă eşti un slujitor al bisericii. De două zile, ereticii sunt stăpânii oraşului şi iată-ne pe noi, goniţi din adăpostul nostru şi alergând la întâmplare, fără a şti unde ne vom odihni, la lăsarea nopţii, picioarele obosite.

— Şi domnul de Guer?… şi sir de Malestroit? întrebă Noël, înspăimântat.

— Erau buni creştini şi viteji señiori! răspunse călugărul clătinând din cap.

— Sunt morţi!

— Acum trei zile domnul de Guer a murit între zidurile mănăstirii noastre… mănăstirea noastră pe care, vai! Nu o voi mai vedea!… Cât despre sir Amaury, se spune că s-a retras în fruntea a câţiva cavaleri.

— Şi unde să-l găsesc, părinte?

— Nu ştiu… Dumnezeu să te aibă în pază, fiul meu! Drumul este lung şi eu sunt aşa de bătrân!

Spunând aceste cuvinte, călugărul dădu pinteni măgarului pentru a-şi ajunge superiorii.

Noël se aşeză pe iarba îngheţată de pe marginea drumului. Suspine amare îi scuturau pieptul; simţea cum îi piere tot curajul.

— Învins! murmură el; învins, fugar… mort poate! Apoi, adăugă cu disperare:

— De acum înainte, cine o va salva pe doamna Marguerite?

Noël adormi. Şi avu un vis straniu.

O văzu în vis pe doamna de Malestroit, abandonată în mijlocul bălţilor şi urmărită de un monstru hidos. El, Noël era prea slăbit pentru a se lupta cu monstrul.

O chemă pe Femeia Albă şi i-o arătă pe Marguerite care se stingea din viaţă.

Femeia Albă îşi întinse braţele sale lungi. Cu o mână o apucă pe Marguerite şi o puse la adăpost într-unul din pliurile rochiei sale de ceaţă; cu cealaltă îl sugrumă pe monstru şi îl aruncă cu picioarele zdrobite în vârtej.

Apoi se trezi brusc. Paşi grei de cai de luptă zguduiau pământul. Noël se frecă la ochi şi la lumina slabă a crepusculului, ce coborâse în timp ce dormea, văzu înaintând cavaleri care veneau dinspre Quimper.

Chautepie străbătu în goană povârnişul unde adormise şi se ascunse în spatele mărăcinilor.

Cavalerii râdeau, cântau şi trăncăneau; ici şi colo se vedeau meşele arquebuzelor.

— Deci aşa, fiii mei, spunea cel care mergea în frunte, în curând va trebui să vă ţineţi gura dacă vreţi să surprindem mistreţul în băltoaca sa şi să-l răpunem fără a-i da posibilitatea de a se apăra.

— Aş, răspunse un altul, apărarea îi este distrusă

şi noi vom profita de pe urma acestui vânat ştirb.

— Fiţi atenţi! reluă primul. Malestroit, oricât de jos îl vom doborî noi, se va da înapoi cu spatele şi înainte de a-i anunţa moartea, unul sau mai mulţi dintre voi vor cădea de pe cal.

Chautepie îşi puse mâna pe inimă pentru a-i opri bătăile precipitate. Se furişă fără zgomot de-a lungul mărăcinilor pentru a-i urmări pe cavaleri şi ascultă cu mare atenţie.

— Va muri cum a murit bătrânul de Guer… un soldat viteaz.

— Un soldat viteaz! Da… Câţi oşteni mai are Malestroit?

— Nu ştiu exact, răspunse râzând comandantul detaşamentului. Tabăra sa, care este la două leghe depărtare de aici, pe drumul spre Faouet, se compune din patru corturi.

Cavalerii hughenoţi izbucniră toţi deodată în râs.

— Cu cele şaizeci de archebuze ale noastre, spuse unul dintre ei şi având avantajul de a-i lua prin surprindere, Malestroit se va afla în dificultate.

Continuară să vorbească zgomotos, fără a se abţine, timp de o jumătate de oră, apoi liniştea se instală printre rândurile lor.

Noël continua să-i urmărească. Nu ştia locul exact unde se afla tabăra lui Amaury de Malestroit şi nu putea merge să-l prevină.

— Ascunde-ţi meşele! spuse deodată comandantul hughenoţilor la o cotitură a drumului.

Cavalerii executară imediat ordinul.

Chautepie o rupse la fugă pe marginea drumului, cu riscul de a fi descoperit şi zări un foc ce ardea pe câmp. Atunci începu să fugă şi încercă să

depăşească detaşamentul. Dar cavalerii, pe măsură ce avansau, grăbeau şi mai mult pasul iar Noël era foarte obosit. Tot ce putea să facă era să se ţină mereu în rând cu frontul hughenoţilor. Era disperat şi simţea că va ajunge prea târziu.

Din fericire, cavalerii nu bănuiau deloc prezenţa sa.

La distanţă de archebuza taberei, se opriră pentru a lua pe îndelete ultimele decizii. Soldaţii lui Malestroit se distingeau perfect, aşezaţi sau culcaţi în jurul unui foc mare. Mai departe, în picioare, o duzină de soldaţi ţineau sfat. Era tot ce rămăsese din armata care traversase nu de mult, victorioasă, Basse-Bretagne sub ordinele bastardului de Lorraine, locotenent al domnului de Mercoeur.

În acele clipe, Chautepie, epuizat de oboseală, îşi adună ultimele forţe. Străbătu rapid distanţa ce îl separa de tabără şi căzu, gâfâind, la picioarele lui Malestroit.

— Fugiţi! spuse el, nu-i vreme să vă apăraţi. Şaizeci de archebuze sunt îndreptate spre voi în acest moment.

Amaury îşi întoarse spre el privirea calmă şi semeaţă.

— Cine eşti tu, ca să-l sfătuieşti pe Malestroit să fugă? întrebă el.

— Vai! Monseñiore, spuse Noël şi îngenunche, sunt vasalul vostru supus şi vin în numele doamnei Marguerite să vă cer ajutorul.

— Marguerite! strigă sir Malestroit, pălind.

— Fugiţi! Fie-vă milă, fugiţi! continuă Chautepie; dacă muriţi, cine o va proteja pe doamna Marguerite şi pe fiul său?

Amaury îşi trecu mâna peste faţă. Involuntar, întoarse privirea spre drumul către Quimper şi văzu strălucind în umbră unul sau două puncte luminoase.

— Acolo jos sunt, într-adevăr, archebuze! spuse el. Apoi, întorcându-se către soldaţii culcaţi aproape de foc:

— Alertă! strigă el cu voce înăbuşită; târâţi-vă spre corturi şi luaţi-vă armele.

La această mişcare, soldaţii hughenoţi porniră şi străbătură în galop distanţa ce-i separa de oamenii lui Malestroit.

— Aprindeţi fitilul! strigă comandantul.

Imediat după această comandă urmară şaizeci de detunături.

— Malestroit! Malestroit! Pentru Notre-Dame de Bruc! strigă la rândul său Amaury, care încălecase pe calul său.

Ici şi colo se ridicară câţiva soldaţi; majoritatea fuseseră doborâţi de împuşcăturile archebuzelor.

Dar în momentul când hughenoţii se bucurau şi strigau: Prădaţi! Amaury, ieşind din umbră, în fruntea celor doisprezece soldaţi ai săi, se năpusti asupra lor pe neaşteptate. Fu un măcel oribil. De fiecare dată când Malestroit ridica sabia grea, un om cădea. După câteva minute, vreo douăzeci de hughenoţi, dezarmaţi, răniţi, brutalizaţi, se întorceau pe drumul spre Quimper.

— Unde este copilul care ne-a dat alarma? întrebă Amaury ştergându-şi sabia de coama calului.

Chautepie se înfăţişă. Ţinea, şi el, în mână o sabie însângerată.

— Drace! strigă vesel Amaury, mi se pare că avem

un soldat în plus!... Câţi ani ai, viteaz campion?

Chautepie nu răspunse şi lăsă capul în jos cu tristeţe.

— Aşa a vrut cerul, monseñiore, ca toţi aceşti bravi soldaţi care se află acolo, culcaţi în praf, să fie în picioare în locul meu, şi pe deasupra capabili de a urca pe cal! Nu eu sunt acela ce i-ar putea înlocui şi doamna Marguerite...

— Marguerite! îl întrerupse Malestroit, n-am vrut să te las să vorbeşti înainte de luptă, pentru că există cuvinte care înmoaie inima unui cavaler; spune acum... ce s-a întâmplat?

Chautepie scoase inelul Margueritei de pe deget şi-l întinse señiorului său. Amaury îl duse la buze.

— Dacă l-aş fi văzut, murmură el, aş fi plecat fără să trag sabia.

— Şi bine aţi fi făcut, monseñiore.

Şi Chautepie povesti cum a fost luat castelul Malestroit şi fuga Margueritei. Pe măsură ce povestea, fruntea lui Amaury se întuneca. Bietul señior parcurse cu privirea tabăra presărată de cadavre şi socoti cu disperare că-i mai rămăseseră numai câţiva soldaţi.

— Nu are nicio importanţă, spuse el în cele din urmă, pe cai!

— Trebuie să vă mai spun ceva, reluă Chautepie. În călătoria mea, o dată m-am aflat faţă-n faţă cu Guy de Plélan.

— Şi ce-ai făcut?

— L-am lovit peste faţă făcându-l trădător şi laş.

— Tu! strigă Malestroit uimit.

— Apoi, continuă Noël, i-am aruncat mănuşa mea, provocându-l, în numele lui Amaury de Malestroit,

señiorul meu, la o luptă pe viaţă şi pe moarte.

— Bine, copile! Bine, în numele Maicii Domnului! Ai făcut un act de nobleţe şi îţi mulţumesc din toată inima... Pe cai! Pe cai!

Puţinii soldaţi care mai erau în viaţă se grupară în jurul comandantului lor şi plecară toţi în galop, pe drumul spre Vaunes.

Marguerite de Guer se îndrepta tristă spre castelul Gourlá. Era îndurerată de pierderea cutiei cu moaşte, pentru că era un dar din partea soţului său dar nu se gândea deloc la urmările funeste ale acestui nefericit eveniment.

Nu la fel gândea Toussaint. Bunul vânător îl bănuia de mult timp pe Renot că era un spion al lui Plélan sau cel puţin un mizerabil, căutând să descopere ascunzătoarea stăpânei sale pentru a o vinde hughenoţilor. Zelul de care dăduse dovadă pentru a pune mâna pe cutie, punându-şi viaţa în pericol, prezenţa sa în împrejurimile conacului la ora aceea, îl făceau pe Toussaint să-şi schimbe îndoielile în certitudine.

— Dacă – gândea el, lovindu-şi arbaleta, aş fi avut buna mea carabină şi nu această jucărie de copil, curiosul n-ar mai ţine acum în mâini soarta unei case nobile.

Aşteptând, de mâine va trebui să alegem un alt refugiu. Şi numai Dumnezeu ştie ce refugiu am putea găsi!

Acesta era subiectul meditaţiilor lui Toussaint când, în momentul părăsirii peluzei fine a bălţii pentru a urca poteca stâncoasă ce ducea la Gourlá. Marguerite se opri deodată şi scoase un strigăt.

— Uite! Uite! spuse ea arătând spre celălalt mal.

— Semnalul! strigă Toussaint trecând subit de la tristeţe la o bucurie imensă.

— Binecuvântat fie Dumnezeu care ne vine în ajutor în momentul pericolului.

O flacără, la început slabă şi ascunsă de fum, strălucea în mijlocul arborilor din Pădurea Nouă.

Curând se înălţă în jeturi de purpură, luminând Malestroit.

— Suntem salvaţi! Salvaţi! strigară în acelaşi timp castelana şi fidelul servitor.

Se întoarseră în grabă la castel. Primul gând al lui Toussaint fu acela de a o urca pe doamna de Malestroit şi pe fiul ei în barcă, fără a mai pierde timpul căutându-l pe Noël pe malul celălalt; dar îi veniră în minte pericolele la care se expusese deja stăpâna sa, într-o traversare asemănătoare. La vremea aceea, apele crescuseră considerabil; balta se transformase într-un mare lac ai cărui curenţi rapizi şi susceptibili a-şi schimba locul cereau abilitatea practică a unui luntraş de profesie. Vânătorul hotăra să meargă să-l caute pe Chautepie şi luându-şi pentru orice eventualitate greaua carabină în loc de arbaletă, alergă să dezlege barca tânărului pescar de castane de apă şi părăsi imediat malul.

Chautepie şi sir de Malestroit aşteptau efectul semnalului, ascunşi după arborii Pădurii Noi. Luna se ascunsese după un nor opac; nu se vedea nimic pe lac decât imensul profil al Femeii Albe ale cărei contururi se desenau vag pe orizontul sumbru, radiind o lumină pală şi fosforescentă.

Ca şi cum ar fi vrut să străpungă întunericul, Noël privea în faţă cu aviditate; dar nu zărea nimic.

— Dacă am ajuns prea târziu! spuse sir Malestroit a cărui voce trăda o emoţie cumplită.

— Tăcere! făcu Noël în loc să răspundă.

Dinspre baltă se auzea un zgomot ce nu era deloc cel făcut de bulboana Trémeulé.

— Vine, spuse el.

Sir Malestroit ascultă; însă trebuia să fie copil al bălţilor pentru a percepe de la o mie de paşi distanţă sunetul unei vâsle care loveşte apa dintr-o mie de alte zgomote ale unei revărsări furioase. Sir de Malestroit nu auzi nimic.

— Ascultaţi! mai spuse Chautepie.

Şi cu mâinile pâlnie la gură, scoase un sunet straniu şi prelung, propriu ţăranilor din regiunea Vannes care, la început este înăbuşit, apoi creşte pe două cadenţe disonante şi se stinge într-o notă joasă şi guturală.

Însă efectul fu altul decât cel pe care îl aştepta.

Două strigăte asemănătoare îi răspunseră în acelaşi timp. Unul venea din larg; altul ieşea din adâncul pădurii.

— Nu suntem singurii care veghează, spuse Chautepie cu voce joasă şi această barcă care vine nu este poate pentru noi... Totuşi, să mor dacă nu este zgomotul de vâslă al tatălui meu, vânătorul.

Şi cum spuse aceste cuvinte, o lumină neaşteptată ţâşni, brăzdând lacul. Noël şi sir de Malestroit ridicară capul, urmărind din instinct unghiul de reflexie şi văzură un foc aprins în vârful înălţimii Saint-Vincent, la câteva sute de stânjeni de micul castel Gourlá, pe partea stângă.

— Ce este asta? întrebă cavalerul.

— Nu ştiu, răspunse copilul; dar se petrec lucruri

stranii aici, în această seară, monseñiore.

O lovitură de archebuză răsună în pădure, aproape de locul de unde plecase acest al doilea strigăt ce-l uimise pe Chautepie şi, aproape imediat se auziră paşii mai multor cai ce coborau către baltă:

— Să fiu al naibii! strigă unul din cavaleri trecând atât de aproape pe lângă sir de Malestroit că l-ar fi putut atinge cu mâna; – de data asta o vom prinde, fiii mei, şi bădăranul îşi va umple boneta de bani!

— Este Guy de Plélan, murmură Chautepie.

Malestroit îşi atinse spada şi voi să-l urmărească; dar Noël îl opri.

— Când o voi aduce pe doamna Marguerite la bord, spuse el, trebuie să găsească un soţ, iar fiul său, un tată... Monseñiore, păstraţi-vă viaţa preţioasă pentru a nu lăsa fără sprijin pe cei care vă sunt dragi.

Amaury căută în umbră mâna copilului şi i-o strânse ca unui prieten.

După vizita lui Renot la castel, Plélan pusese o santinelă în pădure şi la oarecare distanţă, în cabana unui paznic, se afla un detaşament format din oamenii săi, totdeauna gata să treacă apa de îndată ce s-ar fi arătat semnalul. El însuşi se ducea adesea să viziteze acest post de aşteptare şi, jura, să-i moară tot neamul dacă acest caraghios de Renot nu-i va plăti scump întârzierile.

În timp ce se îmbarca cu mare zgomot pe un vapor mai mare şi mai artistic construit decât bietele bărci din regiune, vasul lui Toussaint trăgea în linişte la mal.

Chautepie, care pândea acest moment, sări lângă

tatăl său adoptiv şi apucă prăjina.

Apoi, ca şi cum s-ar fi înţeles, cele două bărci duşmane părăsiră în acelaşi timp malul.

VII
Bulboana Trémenlé

Focul aprins de Chautepie se vedea încă, strălucind cu o flacără ce murea, în mijlocul pădurii. Cel al lui Renot arunca flăcări roşii şi desena pe lac o dâră purpurie. Rămas singur la mal, sir de Malestroit încerca să-şi înşele spaima, gândindu-se la fericirea unei întâlniri atât de dorită; îşi imagina bucuria Margueritei şi întindea braţele ca şi cum ar fi strâns la piept pe fiul său. Dar spaima revenea, tenace, de neînvins; ea punea stăpânire pe inima sa şi schimba speranţa în teamă şi fericirea în tortură.

Acest foc, ale cărui reflexe aminteau de sânge, traversând atmosfera umedă a bălţilor, era un semnal. Acest semnal îl pusese în mişcare pe Plélan şi soldaţii săi: oare nu era un nou pericol pentru Marguerite?

Şi dacă era o nouă primejdie, sabia lui Malestroit nu va cântări în luptă. El trebuia să aştepte, să aştepte momentul pieirii!

Cele două bărci nu mergeau cu aceeaşi viteză. Cea a lui Plélan, cu şase soldaţi şi condusă de doi luntraşi ai bălţilor tatona întunericul complet ce acoperea lacul şi pierdea timp, evitând curenţii. Cea a lui Chuatepie alerga în linie dreaptă ca o săgeată lansată către ţintă. Când dădea de fund, Noël lăsa vânătorului vâslele şi apăsa pe prăjina sa; apoi apuca din nou vâslele şi barca zbura, pulverizând apa cu carena sa plată şi fără chilă.

— Haide! fiule Noël, spunea Toussaint. Acest foc ce străluceşte colo este un semnal al Iudei şi iată-i venind în urma noastră pe cei care vor plăti cei treizeci de dinari.

— Am trecut de Femeia Albă, răspunse Noël; avem un avans de un sfert de oră şi pentru a ajunge la castel ne trebuie nici cinci minute; doamna Marguerite va fi lângă noi înainte ca ei să atingă malul.

— Nu-i de ajuns, Noël.

Toussaint pronunţă cuvintele rar şi, atingând umărul copilului, îi arătă cerul cu degetul.

Un văl larg de nori acoperea toată partea de sud-vest a cerului. Aerul era calm; această imensă perdea, imobilă şi tăiată uniform către zenit lăsa descoperită o jumătate a cerului.

— Luna este în al doilea pătrar, continuă Toussaint. Într-un sfert de oră, ea va arginta franjul acestui nor; în douăzeci de minute vom vedea cum apare inelul roşcat care o înconjoară şi apoi…

— Tată Toussaint, strigă Noël, sunteţi sigur că este deja aşa de sus?

— O văd, răspunse vânătorul, o simt sub norul care o acoperă încă… Haide fiule, căci salvarea doamnei Marguerite şi a fiului ei este de acum în mâinile tale.

— O vom salva, tată, o vom salva! spuse copilul cu energie.

Nu mai auzeau zgomotul de la vâslele celeilalte bărci; dar vocea lui Plélan care îi grăbea şi-i mustra cu asprime pe vâslaşi, ajungea până la ei.

Când atinseră malul, luna era sub nor; numai vaporii uşori care pluteau pe cer erau albicioşi,

radiind misterioase lumini. Toussaint se lansă şi parcurse alergând drumul spre Gourlá. Când intră în conac ridică capul şi văzu pe cer o jumătate de cerc roşiatic pe care creasta norului o tăia prin mijloc.

— Repede, nobila mea doamnă! strigă el din prag. Marguerite era gata. Toussaint luă copilul în braţe şi amândoi coborâră în fugă drumul ce ducea spre bălţi.

În momentul când ieşeau pe peluză, luna îşi arătă bordura strâmtă dincolo de nor şi vârfurile micilor valuri începură a străluci, departe. Chautepie, care avea ochiul la pândă, descoperi la trei sau patru sute de paşi, pe stânga, barca lui Plélan, care forţa folosind ramele.

Marguerite traversă peluza. Când puse piciorul în barcă, luna, descoperindu-şi cu încetineală discul, inundă bălţile cu razele sale.

— Ascundeţi-vă, strigă Noël; întindeţi-vă pe fundul bărcii.

Marguerite se supuse; dar era prea târziu: rochia sa albă, luminată deodată cu putere, frapase privirile oamenilor lui Rohen. Plélan ghicise, ba chiar o recunoscu şi un strigăt de mânie îi ieşi din piept.

— Vâsliţi, caraghioşilor, spuse el cu voce sacadată; chiar de-aş muri, îmi trebuie această pradă... Vâsliţi!

Barca viră de la bord. În loc să-şi continue drumul către mal, ea fu manevrată astfel încât să bareze trecerea bărcii lui Noël care se lansase, alunecând cu rapiditate.

Bălţile râului Oust îşi schimbaseră complet înfăţişarea de la prima traversare a doamnei de Malestroit. Trecuseră de atunci două luni; apele

crescuseră, acoperind ici şi colo insulele şi promontoriile care, la început de toamnă, îşi arătau capetele. Un singur punct rămânea descoperit pe toată suprafaţa lacului.

Era un fel de cap format prin prelungirea lanţului de coline unde era situat Gourlá. El înaintează foarte mult în baltă şi poartă numele Pointe-aux Halbrans. Iarna, când apele ating cel mai înalt nivel, istmul dispare; nu rămâne decât vârful, care, păstrând jumătate din numele său, se cheamă atunci Ile-aux-Halbrans.

Insula se ridică în locul unde bălţile râului Oust ating cea mai mare lărgime şi se află pe linia care ar tăia perpendicular cursul râului, trecând prin bulboana Trémeulé.

Cele două bărci alunecau paralel cu râul. Noël aştepta o ocazie favorabilă pentru a schimba ruta şi a se îndrepta către adevăratul său ţel, căruia îi întorcea flancul; dar, curând, văzu că această ocazie nu se ivea. Într-adevăr, departe de a câştiga teren, în ciuda ajutorului zelos al vânătorului, pierdea, cu fiecare clipă, puţin din avantajul său. Vaporul lui Plélan, împins de patru vâsle şi mai bine construit decât al său se mărea sub razele lunii şi ameninţa să-l încolţească curând la mal.

Cele două echipaje adverse se puteau distinge reciproc aproape tot atât de bine ca în plină zi. Chautepie numărase şase soldaţi în vaporul lui Plélan; iar acesta nu-i vedea în barcă, decât pe Toussaint şi Noël. Doamna de Malestroit pierdută şi mai mult moartă decât vie, rămânea culcată pe scândurile umede ale calei.

— Blaise, spuse Guy confidentului său obişnuit,

priveşte-l pe acest tânăr nostim care manevrează cu dexteritate vâsla acolo, în barcă.

— Îl văd, răspunse Blaise.

— Nu găseşti că seamănă cu acel blestemat drăcuşor care mi-a furat calul la lacul Rieux?

Blaise privi cu atenţie, apoi, tăcut, îşi îndreptă ţinuta.

— Ei, bine! făcu căpitanul.

— Sire, spuse Blaise clătinând din cap, copilul ăsta este ca şi señioria voastră, ca şi mine, în carne şi oase; dar este un puşti care face cât un bărbat; şi chiar, trebuie s-o spun, mi-ar fi plăcut să văd un bărbat în locul său.

— Deci, îl recunoşti?

— Da, sire.

Plélan răsuci în jurul gâtului cordonul de la o ploscă enormă, pe care o duse la gură.

— Ei, bine! Blaise, spuse el răsuflând o dată după ce bău, iată-mă în faţa celor doi duşmani ai mei; acolo drăcuşorul, aici vrăjitoarea.

Întinse mâna către Femeia Aibă a bălţilor.

— Să fiu al naibii! continuă el, îl voi sugruma pe drăcuşor şi o voi scuipa pe faţa vrăjitoarei.

— Niciuna, nici alta! răspunse de departe vocea lui Noël.

Plélan tresări.

— Blaise, spuse el pălind, vorbeam eu, acum aşa de tare încât să pot fi auzit de un om de la o asemenea distanţă? N-are importanţă, de-ar fi diavolul şi tot îi voi răsuci gâtul!… Vâsliţi, voi ceilalţi!

Barca lui Plélan câştigase teren. Se afla la o distanţă de numai două sute de paşi de cealaltă. Cele două vase se aflau la capetele unui unghi

ascuţit, al cărui vârf era Ile-aux-Halbrans. După toate probabilităţile, vasul lui Noël trebuia să treacă de insulă pe partea din interior, iar barca lui Plélan pe partea dinspre larg. Ori, cum malul, dincolo de insulă, se îngustează şi merge în verif, în aşa fel încât formează pâlnia ce termină lacul la vest, deznodământul se apropia cu rapiditate.

— Lăsaţi prăjina şi pregătiţi-vă carabina, tată Toussaint, spuse Noël cu voce joasă – nu viteza ne va mai putea salva acum.

Descurajat, vânătorul lăsă prăjina.

— Să vedem, reluă Noël, dacă sunteţi un trăgător aşa de bun precum spuneţi.

— La ce bun să ucid un om? spuse cu tristeţe vânătorul; nu am decât un glonte.

— Va fi de-ajuns, dacă ne ajută Dumnezeu... Ascultaţi, tată Toussaint. Barca lor virează; vine către noi cu atât mai bine!... Pregătiţi-vă arma şi ochiţi vâsla din dreapta, în momentul când va ieşi din apă... atenţie!... foc!

Se auzi detunătura şi glonţul lovi vâsla în locul de unde începe lopata. Nu fu distrusă de şoc. Dar când vâslaşul o cufundă în apă din nou, din cauza efortului, se sparse; barca, şchiopătă, se învârti în jurul ei şi trecu niţel timp până să-şi reia cursa.

În timp ce Plélan înjura şi vâslaşii încercau să repare avaria, Noël trecea de Ile-aux-Halbrans.

— Tată Toussaint, spuse el repede, aici trebuie să ne despărţim.

Vânătorul îl privi uimit; Chautepie continuă pe un ton ferm, aproape poruncitor:

— Vă spun că trebuie să ne despărţim! Sunt prea slăbit pentru a lupta cu vâslaşii lui Rohan şi salvarea

doamnei Marguerite nu vine de la această barcă. Ridicaţi-o, coborâţi şi ascundeţi-vă după sălcii!...

— Dar... vru să obiecteze vânătorul.

— Timpul trece! îl întrerupse Noël cu nerăbdare. Aud barca; va trece de insulă. La revedere, tată Toussaint! Dumneavoastră şi nobila mea doamnă sunteţi în plus în lupta pe care o voi da cu hughenoţii.

Toussaint, dominat de autoritatea pe care copilul ştiu să şi-o ia asupra lui, se supuse fără să mai adauge ceva. O luă în braţele-i nervoase pe Marguerite Guer, o depuse pe pământ şi sări şi el după ea.

— La revedere! repetă Chautepie şi folosindu-se de rame urcă din nou în susul bălţii.

Fără îndoială că vâslaşii lui Plélan se aşteptaseră la această ultimă manevră căci erau gata să continue vânătoarea în această nouă direcţie.

Odată singur pe vasul său, Chautepie aspiră cu nesaţ aerul, ca un om eliberat de o povară copleşitoare. Apoi se sprijini pe vâsle, pentru a încerca vasul eliberat de greutate. Văzu, iară a se înşela, că putea de acum să scape de urmărirea lui Plélan. Dar nu ăsta era planul său. Departe de a-şi continua eforturile, începu să plutească cu nonşalanţă, micşorând gradat distanţa ce separa cele două bărci.

Plélan, care credea că Marguerite de Guer se află pe fundul vasului, îşi manifesta bucuria exclamând zgomotos:

— Sunt ai noştri! strigă el.

— Blaise, să răsucesc imediat gâtul drăcuşorului sau să aştept să fim pe pământ pentru a-l spânzura?

— Cum veţi dori, sire.

Poziţia vasului părea, într-adevăr, disperată. Traversase, urmărit mereu de-aproape, distanţa parcursă înainte în sens contrar şi ajunsese în împrejurimile castelului Gourlá. Ori, pe această parte, ca şi pe cealaltă, lacul se îngusta mult, încât vasul nu avea altă alternativă decât să se dea înapoi sau să taie balta în lărgimea sa, ceea ce l-ar fi dus în mod inevitabil în raza de acţiune a bărcii.

Noël luă această din urmă hotărâre; dar, servindu-se de superioritatea modului său de a se deplasa pe apă, evită abordajul şi reuşi să plaseze barca între mal şi vasul său.

Asta şi voia, fără îndoială; căci reîncepu imediat să vâslească alene, fără a se nelinişti de distanţa ce se micşora continuu între vasul său şi barca lui Plélan.

— Blaise, spuse acesta din urmă, a cărui speranţă înşelată se schimbă în mânie, trebuie să terminăm. În loc de archebuze, oamenii noştri au pistoale.

— Eu le am pe ale mele, răspunse Blaise

Ceilalţi, în graba plecării, nu-şi luaseră decât săbiile.

Plélan apucă pistoalele pe care le întindea Blaise, promiţându-le celorlalţi să-i spânzure de îndată ce va avea timp pentru asta; apoi se aşeză comod, pentru a ochi.

Prima împuşcătură nu făcu decât să trezească un stol de păsări de apă care, gălăgioase, îşi luară zborul.

Drept răspuns, Chautepie îi trimise un cuplet din cântecul său preferat.

— Doamne! murmură Plélan şi luă al doilea pistol.

— Sire, veţi pierde şi ultimul glonte spuse Blaise;

nu suntem la distanta cuvenită.

Plélan se aşeză din nou, bombănind.

În acest timp, Chautepie ajunsese la Oust şi cele două bărci, antrenate de curent, se urmăreau cu o rapiditate înspăimântătoare. La un sfert de leghe înaintea vasului, Femeia Albă îşi înălţa talia gigantică deasupra bulboanei ce mugea teribil.

— Unde ne duce? se întrebau vâslaşii.

— Fir-ar să fie! strigă în sfârşit Guy de Plélan – vor să repete farsa Ermengardei?... Pe legea mea! Îi voi urma, fie şi în iad!

La două sute de paşi de bulboană, vasul viră şi părăsi cursul râului Oust, apoi dispăru după perdeaua de ceaţă.

— Urmăriţi-l, spuse căpitanul.

Vâslaşii se aplecară din nou asupra vâslelor şi începură să se învârtească în jurul bulboanei. Uneori se zărea vasul lui Chautepie; dar dispărea imediat şi urmărirea nu avea drept ghid decât vocea lui Noël care-şi intonase cântecul şi repeta la nesfârşit refrenul, cu o voce lentă şi monotonă.

Plélan nu mai zicea nimic. Era aşezat în faţă, cu dinţii strânşi şi sprâncenele încruntate convulsiv.

— Dacă mor, gândea el, Marguerite mă va urma şi voi muri răzbunat.

Noël cânta mereu.

Cercul se micşora în jurul Femeii Albe, vâslaşii îşi făceau cu spaimă cruce, soldaţii tremurau şi nu mai îndrăzneau să blesteme.

Noël încetă să mai cânte.

— Guy de Plélan spuse el cu o voce răsunătoare, în numele lui Malesţroit señiorul meu, te-am provocat odată la luptă pe viaţă şi pe moarte. Ţi-am

spus atunci: Dacă monseñior nu va găsi de cuviinţă să vină în ziua şi locul fixate de Dumnezeu, voi veni eu… iată-mă!

— Vâsliţi, vâsliţi, strigă Plélan, pradă unui fel de delir. Noël strânse şi mai mult cercul şi vasul său dispăru în pliurile brumate ale rochiei Femeii Abe. Apoi reluă:

— Şi ţi-am mai spus: Doamna Marguerite este sub paza Femeii Albe a bălţilor. Nici ţăran, nici nobil nu o vor ataca fără primejdie de moarte.

Noël se întrerupse pentru a da o ultimă lovitură de vâslă, care purtă vasul chiar pe marginea bulboanei.

— Vâsliţi! Urmaţi-l! Vâsliţi! strigă Plélan;

Şi, cum unul dintre vâslaşi ezită, îi puse pistolul la gât.

— Ţărani şi nobili, toţi aţi atacat-o pe doamna Marguerite, continuă Noël şi veţi muri.

— Minţi, demone! urlă Guy de Plélan; te voi prinde, pe tine şi pe doamna ta şi, să fiu al naibii! Vă voi suci gâtul!

Şi cum spunea aceste cuvinte, vasul, lansat cu o forţă nouă de Chautepie, pulveriză marginea bulboanei şi, încetinindu-şi imediat mişcarea circulară, ieşi din ceaţă. Barca voi să-l urmeze; dar, mai grea şi condusă cu mai puţină abilitate, fu înghiţită de bulboană.

Se auzi Plélan vociferând un ultim blestem, urmat de strigătul de disperare al echipajului său, apoi bulboana scoase un zgomot surd.

Chautepie îşi şterse sudoarea de pe frunte şi reveni la Ile-aux-Halbrans.

Pe timpul traversării care urmă când Toussaint sau doamna Marguerite îl îndemnau să se

grăbească el răspunse:

— Guy de Plélan nu mai este de temut şi Femeia Albă şi-a protejat neamul.

A doua zi, la castelul Malestroit, Amaury îi spuse lui Noël:

— Mi-ai salvat soţia şi fiul; vrei să fii scutierul meu?

— Şi într-o zi voi fi cavaler? întrebă Noël.

— Pe cuvântul meu de nobil, vei fi.

Noël medită şi lăsă capul în jos.

— Cavalerii nu se bat deloc pe apă, murmură el cu tristeţe.

— Aşa este, Noël, spuse doamna de Malestroit. Există însă soldaţi viteji care se luptă pe corăbii, în mijlocul mării.

— Marea! strigă Chautepie, a cărui faţă tânără strălucea de entuziasm; marea!… Am văzut-o pe coasta de la Cornouailles… Este întinsă… şi mai întinsă decât bălţile râului Oust…

— Ei, bine! Noël, spuse sir Malestroit, vrei să fii cavaler al mării?

— Vreau! răspunse Noël fericit.

— Deci, te voi trimite mâine, Noël, la domnul şi vărul meu de Tinteniac, care este căpitanul unui vas al regelui. Şi dacă Dumnezeu te păzeşte, copile, vei deveni un om nobil.

*

Mult timp după cele întâmplate, pe ruinele micului castel Gourlá, un bătrân gentilom îşi ridică un castel frumos, unde se stabili cu soţia şi tinerii săi copii.

Bătrânul gentilom era căpitan în marina Maiestăţii

Sale, regele Ludovic XIII. Se numea Noël Torrec.

Cât despre castel se numea şi se numeşte încă Chautepie. Zidurile sale înalte domină până departe bălţile râului Oust şi în marea sală cu ambrazuri vaste am auzit pentru prima oară legenda Femeii Albe a bălţilor.

Anne a Insulelor

Anne des Îles, 1842

Tradiţia bretonă[6]

Demult, tare demult, aproape de locul unde a fost construit oraşul Audierne, în departamentul

6 Această tradiţie, care este aproape populară în Morbihan şi pe care „dimpotrivă, locuitorii coastei L'Yroise au uitat-o, a fost, fără îndoială, adusă la Sourdéac (Morbihan) de vasele marchizului d'Ouessant, senior de Sourdéac. Anacronismele pe care povestitorii rustici le-au introdus în poveste pot fi îndreptate de oricine şi am considerat că trebuie lăsate pentru a păstra culoarea povestirii. Am scris-o, pe cât posibil, aşa cum am auzit-o povestită adesea în Bretagne, aproape de castelul ruinat al foştilor siri de Rieux, care au fost mult timp stăpâni ai insulei Ouessant.

Finistére, în Brtagne, exista un sat al cărui nume nu se mai ştie. Ultimele sale case atingeau plaja şi când veneau marile maree ale echinocţiului, valul scălda piatra zidurilor. De o parte a satului marea, de cealaltă câmpia, o câmpie aridă ca marea, imensă ca şi ea. Pâinea lipsea adesea din colibe.

Însă oamenii din această regiune nu-l cunoşteau sau îl uitaseră pe bunul Dumnezeu, care te ajută să înduri suferinţa. Mureau şi blestemau.

Şi când, departe, tunul de alarmă bubuia în golful Trépassés, ei cădeau în genunchi şi mulţumeau diavolului; apoi coborau în grupuri pe plajă. Cu cât furtuna era mai furioasă cu atât se bucurau mai tare. Furtuna acţiona în folosul lor.

— Marea, spuneau ei, aduce recolte ca şi pământul; furtuna este ziua recoltelor.

Recoltele erau navele în pericol, pe care vijelia le aruncă pe coastă. Când recolta era coaptă, adică vasul distrus, se aruncau asupra naufragiaţilor.

Şi spuneau:

— Împărţeală egală! Pentru noi banii, mărfurile şi rachiul! Pentru mare, cadavrele!

Şi chiar pe plajă începea un banchet hidos. Se bea, se dormea, apoi se bea din nou. Comeseanul, învins de beţie, cădea a doua oară. Se trezea palid, muribund, bea din nou şi când recădea nu se mai scula.

Când nu mai era nimic de băut, intrau în colibe. După beţie, urma inaniţia. Cei care nu erau ucişi de orgii, mureau de foame.

Aşa trăiau oamenii de pe coastă, înainte de a se construi oraşul Audierne.

Se spune despre insulele Americii că sunt pline de

tutun şi aur; dar unde se află ele? Cine le-a văzut, în afară de mateloţi? Şi mateloţii sunt povestitori talentaţi. Ei visează în hamacele lor din frânghie la întoarcerea din călătorii, ne întreţin cu visele lor. Adevărul este că nu există în lume insule mai frumoase ca insulele Bretaniei. Ouessant este cea mai frumoasă dintre ele.

Într-o zi, regele îi spuse señiorului Jean.[7]

— Domnul meu, cere-mi un lucru pe care ţi-l pot da şi-l vei avea.

Sir Jean nu ceru nici Nantes, nici Rennes, nici Saint-Malo, nici chiar Douarnenez; el spuse:

— Regele meu, vreau Ouessant – frumoasa insulă.

Regele surâse; dar el nu cunoştea Ouessant. N-o văzuse ridicându-şi cu mândrie capul în mijlocul oceanului agitat. Nu văzuse alba diademă de ceaţă care-i încorona fruntea, în dimineţile de vară. Regele nu cunoştea Ouessant.

Înainte să fie construit Audierne, Ouessant nu avea decât un sat, ai cărui locuitori nu se deosebeau prea mult de cei de pe coastă. Trăiau din jafuri. Când naufragiile lipseau, se urcau în bărci şi-i jefuiau pe pioşii călugări din Île de Sen. Aceştia se rugau zi şi noapte la Dumnezeu să-i convertească pe păgânii lor vecini; dar oamenii din Ouessant şi, mai ales, cei de pe coastă nu vroiau deloc să creadă într-o religie care îţi comandă să-i ajuţi pe naufragiaţi şi nu să-i termini.

Iată ce se petrecu într-o seară de toamnă, pe la jumătatea lunii septembrie, pe timpul mareei.

Clopotul micii mănăstiri din Sen tocmai bătuse rugăciunea de seară; se închiseseră deja, toate

---

7 Jean de Rieux, marchiz d’Ouessant.

porţile, atât era de mare frica de piraţii din Yroise[8] la mănăstire. Ici şi colo ferestrele zăbrelite erau luminate; în capelă se aprindeau lumânări, Atunci când primele cântece ale slujbei puteau fi auzite de afară, o poartă laterală a mănăstirii se deschise şi se închise fără zgomot şi un bătrân, sprijinit într-un baston lung şi alb, începu să coboare rampa nisipoasă ce conducea de la casa sfântă spre mare.

Părea foarte bătrân şi mergea greu; din când în când se oprea să-şi tragă răsuflarea; ridica atunci capul şi contempla neliniştit cerul.

Luna, alergând pe sub nori ca o navă albă, înconjurată de vapori, apărea uneori pe neaşteptate, lăsând să cadă vertical lumina sa pe fruntea bătrânului. Era un om ajuns la capătul vieţii. Faţa sa era calmă şi blândă, creştetul său chel era înconjurat de o coroană de păr alb atât de uşor că putea fi luat drept acei fulgi primăvăratici care se joacă, în crepusculul dimineţii pe crucea suferinţei, reprezentând o diademă argintată pe fruntea divină a fiului Mariei.

Marea era calmă; dar, pentru un locuitor al acestor ţinuturi, în aer existau numeroase semne ce prevesteau furtuna. Norii îşi întunecau culorile şi coborau la orizont! Ceaţa se despica şi lăsa să se vadă, prin unele locuri, lungi deschideri de mare; câteva fulgere mute spintecau cerul în depărtare.

Călugărul mergea într-una; bietul bătrân se grăbea; pe obrajii săi ridaţi curgea sudoarea. La prima suflare a vântului de mare care, pornindu-se deodată, îl lovi peste faţă, scoase un geamăt surd.

---

8 Yroise este un golf mare cuprins între insula Ouessant şi vârful Raz. Şoseaua Sen sau a sfinţilor îl mărgineşte la Sud-Vest.

— Sfântă Fecioară, roagă-te pentru el, murmură bătrânul.

Grăbi şi mai mult pasul, împiedicându-se de fiecare piatră; era forţat să se oprească adesea, aşteptând un fulger pentru a recunoaşte drumul.

Deodată, pe coasta Bretaniei apărură mai multe felinare care începură să se clatine precum lanternele navelor legănate de tangaj[9]

Când alergau în linie dreaptă, când, schimbând brusc direcţia, imitau mişcarea unei ambarcaţiuni care face volta şi ia un alt drum drept.

Călugărul se opri consternat.

— Doamne Dumnezeule, strigă el căzând în genunchi, oare nu vei îngădui ca demonul din inima acestor sălbatici nefericiţi să fie învins?

Anne era fiica lui Joël Bras, numit adeseori preotul insulelor. Pe când trăia, Joël era ultimul reprezentant al unei comunităţi odinioară puternică şi al cărei nume bătrânii îl ştiau[10]. El implora furtuna cu ajutorul celei de-a noua corzi a harpei sale şi încăleca pe o lance, pentru a merge să facă o vizită spiritelor răului. Era un om puternic şi de temut; oamenii din Ouessant şi cei de pe coastă aveau frică de el.

Se spunea că locuinţa sa ascundea comori incalculabile. Când slujitorii adevăratului Dumnezeu s-au aşezat la Sen şi au convertit pe câţiva localnici,

---

9 Mai mulţi scriitori au vorbit despre acest eveniment şi toată lumea cunoaşte acest obicei barbar care constă în a suspenda felinare de coarnele vacilor împiedicate (care schioapătă din cauza legăturilor ce le împiedică picioarele). Mergând pe marginea falezelor, aceste animale, şchiopătând, imitau legănarea unei nave cu pânze şi îi înşelau pe marinarii angajaţi în golf.

10 Barzii.

Joël s-a supărat; a anunţat că va compune un cânt aşa de temut încât marea o să-şi părăsească albia şi o să înălbească cu spuma ei acoperişurile cele mai înalte din sat. Oamenii îl crezură pe Joël şi sfinţii călugări fură persecutaţi.

Totuşi Joël muri; şi fiica sa, frumoasa Anne a Insulelor moştenea tot prestigiul tatălui. Anne era păgână ca şi tatăl său; dar era blândă şi miloasă; mulţi nefericiţi naufragiaţi îi datorau viaţa şi dacă, uneori, în nopţile cu furtună, felinarele înşelătoare de pe coastă încetau deodată să mai strălucească şi să atragă spre o moarte sigură pe mateloţii în primejdie, asta se întâmpla deoarece Anne avea un arc şi săgeţi iar săgeata Annei nu greşea niciodată ţinta.

Ca toate preotesele de atunci, ea era făgăduită celibatului dar falsa religie pe care o profesa deja nu mai avea decât o slabă influenţă asupra oamenilor din Ouessant şi de pe coastă. Ultimul preot era mort; Anne era frumoasă şi tinerii din împrejurimi, care nu aveau alt dumnezeu decât pasiunile lor, o priveau arzând de dorinţă.

Unul dintre ei, cel mai îndrăzneţ, Niel Roz de Kermor, sări într-o seară în barca sa şi atinse plaja Sen, în dreptul falezei unde fiica lui Joël îşi avea locuinţa. Niel îşi legă barca de mal şi urcă faleza. A doua zi resturile vasului se aşterneau pe nisipurile din Ouessant şi nimeni nu-l mai văzu vreodată pe Niel Roz de Kermor.

De atunci, toţi tremurau când se rostea numele de Anne. Sângele lui Joël curgea prin venele ei. Era o preoteasă şi o magiciană. Vai de cel care o întâlnea în drumul său.

Seara, când ceaţa învăluia golful, se vedea uneori barca ei jucând ca un fulg uşor de spumă pe creasta celui mai înalt val, apoi coborând cu iuţeală, aruncându-se între cele două talazuri şi urcând apoi rampa lor clocotitoare pentru a cădea din nou şi a se ridica apoi. Vapoarele ce pescuiau făceau volta din drumul său. De la Douarnenez până la insulele Ouessant, pentru tot aurul din lume, nu ai fi putut să determini un bărbat să taie urma bărcii sale. Dacă trebuia să se facă un ocol mare, mai degrabă se naviga în larg, decât să se treacă peste această barieră magică unde, cum se spunea, moartea se ascundea între două ape pentru a-şi aştepta prada.

Anne însăşi părea să încurajeze ceea ce se spunea şi evita privirile bărbaţilor. Nu-i trebuia decât un minut pentru a se pierde în ceaţă sau în spatele unei roci. Nici recifele, nici stâncile de la suprafaţa apei n-o puteau opri. O picătură de apă părea să ajungă bărcii sale. Poate chiar ştia să sară ca acei peşti despre care vorbesc mateloţii de cursă lungă, peşti care au aripi şi zboară ca nişte păsări. Marinarii povestesc asta.

Pe timpul furtunii îşi punea vela şi părăsea cârma. O puteai întâlni atunci aşezată în spatele bărcii sale, nemişcată, cu braţele încrucişate pe piept, într-o atitudine de indiferenţă cutezătoare.

Prin locurile unde vapoarele pescăreşti se spărgeau, barca Annei trecea, pulverizând apa cu chila sa, abia muindu-şi scândurile carcasei în spuma valului. Furtuna o respecta pe Anne care era din sângele lui Joël.

Nimeni nu putea să spună că această fecioară puternică era o fiinţă nefastă. Niel Roz de Kermor

fusese pedepsit pentru îndrăzneala lui. Deodată o vedeai pe Anne a Insulelor urcând în barcă şi navigând mai aproape de coastă. Când vremea era calmă, ea se ţinea întotdeauna la distanţă; dar dacă vântul din larg se arunca în golf, ea alerga. Barca sa, întotdeauna sigură de drumul său, întotdeauna rapidă, străbătea marea în lung şi-n lat. Anne căuta să-i ajute pe nefericiţi.

Adesea, pescarul superstiţios se îngrozea văzând barca Annei năpustindu-se asupra bărcii sale în pericol, precum eretele se năpusteşte asupra prăzii sale. Tremura şi-i invoca pe dumnezeii atotputernici ai strămoşilor săi. De fiecare dată când Anne se apropia, pescarul, paralizat de spaimă, îşi ascundea faţa în mâini şi se arunca pe fundul bărcii sale. Când se ridica, se găsea sănătos şi nevătămat pe plajă. Anne şi barca ei dispăreau, în sfârşit unii avuseră curaj; îndrăzniră în aceste moment de mare primejdie, să ţină ochiul deschis şi să o observe pe această femeie în jurul căreia domnea misterul; o văzură ducând mâna la frunte, apoi la piept, apoi la unul şi la celălalt umăr, murmurând cuvinte necunoscute – cum făceau călugării din insula Sen. O văzură lansând asupra bărcilor lor o mică ancoră cu gheare, înălţând vela şi remorcându-i.

Şi mergeau, mergeau aşa de repede că i se tăia răsuflarea.

Acestora, fiica lui Joël le spunea când îi părăsea:

— Aminteşte-ţi şi fă pentru altul ce am făcut eu pentru tine!

Apoi barca sa urca talazul şi se pierdea în spatele valurilor înalte.

Această conduită schimbase mersul superstiţiei:

Anne era privită ca o divinitate binevoitoare; oamenii se mai temeau încă, dar o iubeau; dacă ea le-ar fi cerut orice altceva în afară de mila faţă de naufragiaţi, fără nicio îndoială că i s-ar fi supus.

Când călugărul ajunse la capătul cursei sale nocturne, cerul era complet acoperit de nori denşi. Mareea urca şi acest zgomot sinistru, ce anunţa furtuna, începea să se facă auzit departe, pe valuri.

Bătrânul se oprise pe o faleză aridă, dominând perpendicular oceanul. Scoase un lung suspin de uşurare ca un om ajuns la capătul călătoriei şi lovind cu bastonul său ferecat, se aşeză.

Nimic, în acest loc sălbatic şi retras, nu părea să motiveze bucuria călugărului – dacă venise pentru un pelerinaj, nu exista nicio cruce; dacă venise pentru o întâlnire, nu exista niciun acoperiş până la mai mult de o jumătate de leghe jur-împrejur.

Bătrânul aşteptă totuşi cu răbdare; cu capul între mâini medita. O voce de o blândeţe încântătoare, dar în acelaşi timp puternică şi vibrantă pronunţă aceste cuvinte la câţiva paşi de el:

— În numele Tatălui, al Fiului şi-al Sfântului Duh, dom Geoffroy, vă salut. Fiţi binevenit.

Şi cum picături mari de ploaie, gonite de un vânt furios, loveau fruntea golaşă a călugărului, din umbră o mână delicată şi mică o prinse pe a sa.

La puţin timp după aceea, se afla aşezat pe un scaun de lemn într-un fel de sală luminată de o torţă de răşină. În genunchi, aproape de el, era o tânără de optsprezece ani, a cărei faţă încântătoare dispărea aproape sub o claie de păr blond, împrăştiat pe umerii săi. Îşi înclina capul şi vorbea; călugărul o asculta. Când tăcu, călugărul luă la

rândul lui cuvântul şi, în numele lui Dumnezeu, îi iertă greşelile pe care le confesase tribunalului sacru.

Anne a Insulelor – căci ea era – se ridică şi spuse, arucându-şi buclele frumosului său păr pe spate:

— Părinte, mulţumesc lui Dumnezeu că v-a trimis aproape de mine la această oră; căci furtuna se anunţă teribilă şi datoria mă cheamă.

Dom Geoffroy nu răspunse. O contempla pe tânăra fată şi părea cufundat într-o profundă reverie. Se gândea fără îndoială la clemenţa divină care, făcând să crească iarba vindecătoare alături de otravă, aşezase, în apropierea acestor populaţii feroce de pe coastă, un înger devotat şi caritabil. Chiar locul unde se afla în acel moment îl încurajă să viseze. Era un fel de sală semi-subterană, construită într-o scobitură largă în rocă. În mijloc, o masă masivă din granit pe care erau gravate anumite semne folosite de vrăjitorii şi preoţii acestei religii sinistre pe care o aveau oamenii de pe coastă înainte ca Audierne să fi fost construit, spuneau mult despre felul ceremoniilor ce fuseseră săvârşite în acest adăpost. Într-un colţ, agăţată de zid, atârna coşarul aurit, de care se servise Anne atunci când tatăl ei o iniţia în ştiinţele oculte, alături de harpa şi cuţitul sacru al bătrânului Joël Bras.

Dar harpa, cuţitul şi coşarul erau acoperite de praf în timp ce imaginea lui Christos, agăţată deasupra patului tinerei fete, strălucea şi dovedea grijă respectuoasă, de fiecare zi.

Afară, sus pe faleză, nu se vedea nimic. Acoperişul acestui adăpost subteran, aproape tot atât de bătrân ca şi solul, se acoperise, cu vremea, cu un

strat de muşchi şi de alge brune asemănător puţinei vegetaţii înconjurătoare.

— Fiica mea, spuse în sfârşit călugărul, eşti puternică şi curajoasă, dar nu vei face faţă sarcinii din această noapte.

— În golf se află un vapor, răspunse Anne; ştiu.

— Se află două vase, fata mea.

— Dumnezeu să le păzească, murmură Anne. Dacă eforturile unei creştine pot să le salveze, ei nu vor muri, părinte.

— Nobilă copilă! spuse dom Geoffroy, sprijinindu-şi mâna pe umărul Annei. Curajul credinţei este în tine; dar nu trebuie să faci ceva peste puterile omeneşti şi în această noapte vei avea un ajutor.

— Cine? întrebă tânăra fată cu vioiciune.

— Niel Roz de Kremor, pronunţă rar dom Geoffroy privind-o pătrunzător şi neliniştit.

Anne tresări la acest nume. O roşeaţă subită îi acoperi obrazul care, după aceea, deveni mai alb ca zăpada proaspăt aşezată.

— Niel Roz de Kermor! repetă ea.

— Va veni, mai spuse dom Geoffroy.

— Aici! strigă fiica lui Joël agitată; aici, Niel Roz... Niciodată!

Apoi, ridicându-se şi încercând să se stăpânească, adăugă cu voce calmă:

— Niel Roz de Kremor a intrat aici o dată, părinte. A doua oară poarta nu i se va mai deschide.

— Vai! îşi spuse sieşi bunul credincios, ce să facem pentru a-i salva pe nefericiţii naufragiaţi?

— Ascultaţi-mă, părinte, reluă Anne a Insulelor pe un ton liniştit şi ferm; Niel Roz este un bun marinar; să se urce în barca mănăstirii.

— Mănăstirea nu mai are barcă, fata mea; piraţii din Ouessant...

— Înţeleg. Atunci, ce aşteptaţi de la mine?

— Voiam, spuse bătrânul, voiam să bag o spaimă salvatoare în inimile împietrite ale locuitorilor de pe coastă. Niel n-a mai apărut printre ei din ziua fatală când...

— Ştiu, părinte.

— Ei îl cred mort. Dacă l-ar vedea venind spre ei deodată, în momentul când, ocupaţi cu treaba lor îngrozitoare, poate vor fi înspăimântaţi şi-şi vor abandona prada.

Anne reflectă o secundă.

— O vor abandona, spuse ea, cred că o vor abandona. Dar va trebui să-i fac loc lui Niel Roz în barca mea.

— Va trebui, fata mea.

Se auzi zgomotul făcut de un baston ferecat, lovind roca.

— Ei bine? spuse călugărul.

Anne se ridicase.

— Îl voi conduce pe Niel Roz pe continent.

În seara când Niel Roz de Kermor părăsise coasta pentru a merge la Anne, înainte de a escalada faleza, îşi abandonase barca, slab legată de mal, în voia valurilor. Barca fusese desfăcută de mareea ce creştea şi resturile sale fuseseră purtate la ţărm. Trebuia oare mai mult pentru a motiva zarva morţii sale?

El urcase şi descoperise după îndelungi căutări, intrarea în locuinţa subterană. Era puternic şi temerar; uşa puternic zdruncinată, cedase, intrase.

Anne a Insulelor, al cărei tată murise de curând,

era atunci păgână şi îndeplinea, în secret, riturile religiei sale blestemate. În momentul când intră Niel, ea tăia ierburi magice cu ajutorul cosorului său aurit şi compunea o vrajă, urmând învăţămintele tatălui său.

Se spunea că era periculos să tulburi, în exerciţiul practicilor lor superstiţioase, pe vrăjitoarele din Sen, căci dintotdeauna Sen a avut vrăjitoare. Pe vremea puterii lor, dacă un bărbat se arăta în faţa lor îl făceau să piară în cele mai cumplite suferinţe. Anne era singură dar ea se legase prin jurământ să nu respire niciodată, sub un acoperiş, acelaşi aer cu un bărbat. Vom vedea mai târziu dacă ea a ştiut să-şi ţină jurămintele.

Indignată de vederea lui Niel, se repezi. Cosorul său aurit se înfipse în gâtul fericitului tânăr. Acesta căzu.

Anne rămase lângă el, consternată. Aruncă departe instrumentul uciderii şi încercă în zadar să oprească sângele victimei sale. Niel o privea cu ochi muribunzi care păreau să ierte totul.

Aceasta se întâmpla seara. La miezul nopţii, lui Anne, îngenunchiată lângă Niel, a cărui respiraţie scădea rapid, îi veni deodată o idee. Străbătu alergând pragul locuinţei sale, coborî faleza în câteva secunde şi, urcând stânca pe care se afla mănăstirea, căzu epuizată la poartă. Cu un ultim efort, ridică ciocănelul şi bătu în uşă.

Călugării, în ciuda situaţiei lor precare în mijlocul acestei regiuni ostile, la acest semnal deschiseră poarta. În curând Anne, leşinată, fu înconjurată de oamenii bisericii. Mai mulţi o cunoşteau; aceştia fură nevoiţi să apeleze la credinţa lor caritabilă pentru a-

şi reprima aversiunea ce se ridica în ei faţă de fiica celui mai crud duşman al lor. Dar a ierta este virtutea creştinului şi de altfel, Anne avea nevoie de ajutor.

Revenindu-şi, arătă cu un gest disperat drumul spre cabana sa.

— Un bărbat, spuse ea, un bărbat pe care l-am ucis!

Călugării se dădură înapoi, cu oroare. Dar Anne electrizată de disperare, apucă mâna lui dom Geoffroy şi îl trase spre casa sa.

Niel Roz fu salvat datorită îngrijirilor date de bunii părinţi. Fu dus la mănăstire, unde rămase pe perioada lungii sale convalescenţe.

După o lună, era creştin.

Anne, de asemenea, se făcu creştină. Sufletul său pur, inteligenţa sa puternică şi superioară nu avură nevoie decât să întrevadă adevărul pentru a detesta minciuna pentru totdeauna. Fu botezată, începând cu această dată, oamenii de pe coastă remarcară o schimbare bruscă în viaţa tinerei fecioare.

De atunci ea deveni patroana naufragiaţilor.

Era robustă în ciuda graţioasei supleţi a taliei sale. Obişnuită încă din copilărie, să facă traversarea de la Ouessant la Sen singură, într-o ambarcaţiune uşoară, era pe mare în elementul său şi de la Crozen la Conquet nu ai fi găsit pilot mai expert, nici marinar mai neînfricat. Ca preoteasă de Sen, ea fusese făgăduită unei celibat veşnic. Devenită creştină, nu se consideră dezlegată de acest jurământ. Dintr-un scrupul de conştiinţă, pe care dom Geoffroy era tentat să-l privească ca pe un vechi germene al păgânismului, ea vru să-şi ţină

jurământul făcut demonului.

Şi totuşi, în lungile ore de singurătate, fie că citea, închisă în locuinţa sa, cărţile stranii ale lui Jöel, fie că lupta, urcată în barca sa fragilă, contra teribilelor furtuni ale golfului Trépussés, imaginea lui Niel Roz de Kermor venea uneori s-o tulbure, îl vedea murind. Ar fi vrut să-şi amintească de un blestem sau de un reproş; dar ochii lui Niel, în aceste viziuni din momentul fatal, nu exprimau decât iubire şi iertare.

Anne era mândră. Noua sa credinţă nu putuse să îmblânzească de tot acest viciu al naturilor generoase. Mai degrabă ar fi murit decât să nu-şi ţină jurământul; şi vederea lui Niel Roz era lucru de care se temea cel mai mult pe lume.

Anne promisese să-l conducă pe Niel pe continent. La zgomotul bastonului ferecat lovind roca, îşi adună curajul şi urcă pe dâmb urmată de dom Geoffroy.

Se găsi faţă în faţă cu Niel, care îşi lăsă capul în jos la vederea sa şi îşi încrucişă braţele pe piept.

Tânărul om era palid şi slăbit. O tentă gălbuie, bolnăvicioasă înlocuia caldele culori ce străluceau altădată pe obrajii săi. Părea că gâfâia şi respira greu. Anne se simţi vinovată.

Dar furtuna se înteţise în timpul întrevederii sale cu dom Geoffroy. Marea lovea acum faleza cu o violenţă extraordinară; vântul aducea până sus pe movilă, o ploaie amară şi sărată… Anne îşi adună tot curajul, ceru binecuvântarea călugărului şi apucă mâna lui Niel.

— Fie ca Providenţa să vă conducă! murmură dom Geoffroy care îngenunchease pe movilă.

Când se ridică, la lumina unui fulger văzu barca la

mai mult de o sută de stânjeni depărtare de mal; de departe, ea părea o cochilie de nautilus, în mijlocul giganticelor valuri care o loveau din toate părţile.

Călugărul porni încet pe drumul spre mănăstirea sa.

Trebuia să fii născut pe malurile golfului Trépassés pentru a îndrăzni să înfrunţi, noaptea, o asemenea mare. Fragila barcă a fiicei lui Joël se umplea cu apă la fiecare rafală; dar chiar debilitatea şi sprinteneala sa făceau să nu fie scufundată.

Înainta către limba de pământ Raz, vârf de temut, bogat în naufragii; avansa, ghidată de acele felinare perfide care trebuiau sa grăbească moartea marinarilor angajaţi în golf.

Niel vrusese să ia cârma dar Anne, respingându-l, îi arătă cu degetul partea din faţă a bărcii. Niel se aşeză imediat şi traversarea continuă în tăcere.

Pe la jumătatea drumului, un zgomot surd, ce nu era cel al unui tunet, trecu pe deasupra capului lor şi reveni, repercutat de ecourile coastei. Anne şi Niel se închinară. Era prima lovitură a tunului ce cerea ajutor.

— Timpul presează, spuse Anne.

Niel o înţelese. Se ridică şi înălţă pânza la jumătatea catargului.

Atunci barca, zbură, râzând, în zbor, spuma. Vântul, şuierând, lovea pânza şi apăsând pe ea, o făcea să fluture. Totuşi barca rămânea fermă pe chila sa; trecură de Raz şi imediat se făcu simţit un calm relativ. Anne îndreptă partea din faţă către pământ.

— Anne spuse tânărul bărbat, care vedea cu spaimă apropiindu-se momentul despărţirii, chiar

trebuie să vă las singură în această noapte îngrozitoare?

— Fiecare cu datoria lui, răspunse Anne cu o voce emoţionată. Aici trebuie să ne despărţim pentru totdeauna.

— Pentru totdeauna! repetă Niel, făcând un pas către ea.

— La mal, creştine! strigă ea cu forţă, la mal unde datoria te aşteaptă!

Niel cufundă o vâslă şi dădu de fund.

— Adio, deci, murmură el.

La rândul său, Anne se ridicase; o lacrimă tremura pe genele lungi ale pleoapei sale. În momentul când Niel se grăbea să plece, ea îi întinse mâna pe care tânărul o atinse respectuos cu buzele.

În curând, un strigăt vesti că atinsese malul.

Atunci Anne putu auzi cântecele de sărbătoare şi sălbaticele manifestări de bucurie ale oamenilor de pe coastă. În timp ce trecea a doua oară pe lângă vârful Raz, râsetele lor ajunseră până la ea. În acelaşi timp, privirea îi fu atrasă de sinistrele faruri, aprinse de cupiditatea concetăţenilor săi. Erau trei, la mică distanţă unul de celălalt.

Anne pluti în derivă, merse puţin de-a lungul malului, şi ajunse în faţa felinarelor. Îşi luă arcul şi trase trei săgeţi din tolbă. Trei mugete răguşite se auziră pe faleza vecină.

Anne trimisese cele trei săgeţi. Pe mal nu mai strălucea nicio lumină.

Totuşi, tunul de pericol îşi accelera semnalele. Loviturile veneau din două puncte diferite. Una din nave trebuia să fi fost în larg, în direcţia Ouessant, cealaltă se apropia din ce în ce mai mult de insula

Sen. Anne ezită un moment. Pe care s-o ajute? – Pe cea mai aproape de pieire. Şi, printr-o mişcare de bară, îşi îndreptă prora spre insula Sen.

Pe o briză uşoară, în mai puţin timp decât ar fi trebuit pentru a parcurge un sfert din drumul de la vârful Raz la şoseaua Sen, Anne depăşise insula şi se găsea în apele unui frumos bric de război, care, zece minute mai târziu, şi-ar fi lăsat carcasa pe stâncile de la suprafaţa apei.

— Hei! Bricule! strigă tânăra fată.

Vocea sa străpunse diferitele zgomote ale furtunii, mai bine decât ar fi făcut-o vocea mai gravă a unui bărbat. La bordul bricului se produse mare agitaţie, şi numaidecât se manevrară pânzele pentru a opri vasul.

Pe atunci era război. Dintre cele două vase pe care don Geoffroy le văzuse în golf, unul era francez, de mărfuri, celălalt unul duşman, englezesc, fără îndoială – căci englezul era pe atunci duşmanul.

Nava comercială începuse urmărirea şi se aruncase în golf; apoi, când se lăsase întunericul, pentru a înşela bricul, deviase. Bricul îşi urma primul drum. Echipajul său, care ştia că este un bun velier, ar fi sfidat furtuna în plină mare; dar apropierea acestor coaste pline de recife, îi scădea încrederea. Fără să cunoască cât de mare era pericolul, comandantul trăsese cu tunul pentru a cere un pilot. La bord se crezu că acest pilot sosise.

Anne acostă bricul. Înainte să i se arunce o coardă, ea se căţărase de-a lungul hotarelor şi sărise pe punte.

— O femeie! strigă comandantul cu surpriză şi dispreţ.

— O femeie! repetară mateloţii izbucnind toţi într-un râs grosolan.

Anne nu-i luă în seamă. Îşi croi dram printre marinari, smulse bara din mâinile timonierului şi imprimă cârmei o mişcare bruscă.

— În mare! spuse echipajul; este nebunie sau suntem trădaţi!

Timonierul, ofensat de uzurparea sa de către Anne, care-i luase cu autoritate locul, înainta pentru a executa sentinţa, când nava, supunându-se cârmei, se apropie de direcţia vântului şi cum spun oamenii mării viră.

Se lansă pe noua sa direcţie, trosnind sub greutatea velaturii sale şi tăind cu repeziciune lunga trenă de spumă pe care o produsese trecerea sa.

Echipajul, imobil, ţinându-şi respiraţia, aştepta deznodământul de acum imposibil de prevenit, ai acestei manevre temerare. În acest moment, un fulger străbătu întunericul, Anne fu văzută în picioare la bară. Braţul său întins arăta, la babord, o lungă linie de albeaţă orbitoare care, curbându-se la douăzeci de braţe de cârmă, părea să învăluie pe jumătate bricul. Dar bricul simţea vântul; cu fiecare secundă se îndepărta de această linie strălucitoare, care se şterse în întuneric. Era linişte.

Mateloţi şi ofiţeri, toţi tremurau fără a spune nimic aşa cum se întâmplă la puţin timp după evitarea unui pericol înspăimântător. Stâncile de pe coasta Sen, agitând marea, formau această curbă de spumă, către care se îndreptase cu impetuozitate bricul, cu câteva clipe mai înainte.

Toată noaptea, Anne rămase la cârmă. Comandantul şi marinarii săi o înconjurau. Ea

încercă să înţeleagă limbajul lor dar nu reuşi.

Atunci îşi îndreptă privirea spre locul unde, mai târziu, fu construit oraşul Audierne, ca şi cum această privire ar fi putut străpunge tenebrele unei nopţi de furtună.

În depărtare, totul tăcea. Zgomotul tunului de alarmă nu mai venea să întrerupă vocea furtunii.

Anne dădu trist din cap.

— Dumnezeu să-i vină în ajutor lui Niel Roz de Kermor, gândi ea. La această oră, nu se mai află decât un vas în golf.

Nu-i părea rău că salvase duşmanul; dar îşi plângea fraţii.

Oamenii de pe coastă erau adunaţi la vârful Raz. Dârdâiau de frig în zdrenţele lor mizerabile şi acuzau furtuna că nu şi-a făcut cum trebuie datoria. Tunul tăcea, şi totuşi nicio rămăşiţă nu eşuase pe plajă.

Bătrânii povesteau, suspinând cu regret, istoria frumoaselor naufragii pe care le văzuseră în tinereţea lor. Şi apa ajungea până la gura auditorilor care îşi puneau urechea în direcţia vântului pentru a prinde toate zgomotele din larg.

Nimic; – nimic decât zgomotul valului izbind roca; nimic decât mugetul vântului prin fisurile falezei.

Oamenii de pe coastă erau cuprinşi de disperare; le era foame, şi, rostogolindu-se pe nisip îi invocau pe zeii lor uitaţi.

„O, voi adoraţi de părinţii noştri, spuneau ei, împliniţi-ne dorinţa, căci noi l-am gonit pe noul Dumnezeu, care muri pe cruce.”

„Noi l-am respins, i-am persecutat pe preoţii săi şi am risipit pe pământ pietrele altarelor sale.”

„L-am respins pentru că legea sa este iertarea,

dar pentru a trăi noi trebuie să uităm mila.

Zei, fiţi cu noi. Există la Sen o preoteasă din sângele pontifilor noştri; o vom face suverana noastră.

Vom lua din grota sa cuţitul sfântului Joël şi cosorul de aur al fiicei sale.”

— Să vină anul nou şi vom ucide bărbaţii şi vom tăia vâscul stejarilor.

Demonii ascultau. Şi ca şi cum vraja ar fi operat, furtuna deveni deodată mai violentă.

Un strigăt tânguitor se auzi la patruzeci de braţe depărtare, în larg. În acelaşi timp oamenii de pe coastă văzură trecând prin întuneric o masă neagră, ce alerga cu o rapiditate înspăimântătoare.

Un urlet de uşurare ieşi deodată din toate piepturile.

— Se va lovi! Se va lovi! spuneau ei.

Era vasul comercial care plutea la întâmplare, aproape dezorientat. Trecu aşa de aproape pe lângă vârful Raz încât înaltele catarge fură la un pas de formidabila stâncă ce se apleacă în acest loc, boltindu-se deasupra mării. Dar nu o atinse.

Oamenii de pe coastă înmărmuriţi de stupoare, nu-şi puteau crede ochilor. Un pilot n-ar fi putut urma acest drum fără să se lovească de zece ori. Şi totuşi nava era salvată.

Era acolo un bărbat robust, întreprinzător şi rău pe nume Jean Cosquer. Sări într-o barcă de pescuit şi se îndepărtă de mal, fără să spună un cuvânt.

Vasul comercial naviga drept. După zece minute, reveni neîndoindu-se de pericolul pe care tocmai îl evitase. De data aceasta trecu de cealaltă parte a vântului. Trecu şi acum fără să-l atingă.

Jean Cosquer îl strigă şi se cocoţă la bord, ca pilot.

— Unde suntem? întrebă căpitanul.

— La doi paşi de moarte, răspunse Cosquer.

— Poţi să ne salvezi?

— Cu o condiţie.

— Care?

— Iată, spuse Cosquer arătând vidul – iată vârful Raz, mormântul atâtor mateloţi, câţi nu are întreaga flotă a regelui.

Marinarii priviră. Groaza le arătă fantoma înspăimântătoare a unei stânci; tremurară.

— Aici, reluă Casquer, arătând de această dată chiar vârful Raz, aici un drum rămâne deschis; îl cunosc şi pot să vă conduc.

— Fă-o, în numele lui Dumnezeu! spuse căpitanul.

— Orice aţi vedea, nu mă veţi opri?

— Fii căpitan o jumătate de oră, omule, spuse patronul. Şi îi dădu porta-voce.

Cosquer apucă această emblemă a puterii suverane la bord şi întoarse partea din faţă către Raz. Mateloţii auziră în curând zgomotul resacului, văzură spuma fosforescentă, văzură chiar capul negru şi gigantic al stâncii.

— Nu vă fie teamă, spunea Cosquer.

Chiar în acel moment nava se lovi şi arborada sa trosni.

— Nu vă fie teamă, mai spuse Cosquer.

Apoi, izbucnind într-un râs sălbatic, sări peste bord.

Expediţia lui Jean Cosquer durase ceva timp. Oamenii de pe coastă, nevăzând şi neauzind nimic, erau disperaţi. Era o noapte pierdută.

Mergeau pe drumul către sat, când urletul vesel al

falsului pilot îi opri. Cosquer apăru în mijlocul lor, cu apa de mare şiroind de pe el. Strigătele de spaimă ale echipajului ţinură loc de explicaţii şi toţi, bărbaţi, copii, femei, bătrâni se grăbeau să ajungă pe mal.

Nava comercială se zdrobise de vârful extrem Raz. Cosquer îşi alesese bine locul; nava era angajată în aşa fel încât niciun rest nu se putea pierde. Echipajul nu avea de făcut decât un pas pentru a atinge coasta; dacă unii se înecară în momentul naufragiului, asta se întâmplase deoarece, necunoscând deloc locurile, înotaseră către larg, crezând că se apropie de pământ.

Într-o clipă pe plajă, obscuritatea acestei nopţi groaznice fu înlocuită de o lumină strălucitoare. O sută de torţe de răşină fură aprinse în acelaşi timp: la ce bun să se mai ascundă? Vânătorul îşi părăseşte ascunzătoarea când prada a căzut în capcană. Această mulţime, în care toate vârstele şi toate sexele erau reprezentante, dedându-se la acte de jaf, era un spectacol hidos. Se băteau pentru cele mai mici epave aduse de valuri. Cei care erau puternici. Sărind din rocă în rocă, mergea să jefuiască chiar carcasa navei, care se păstrase întreagă înfiptă în duitele unui recif.

Alţii, ocupându-se de naufragiaţi, îi despuiau şi-i strangulau. Nefericiţii, în număr de zece, erau culcaţi goi, pe nisipul rece şi nu ghiceau decât prea târziu soarta ce le era hărăzită.

Unde era în acest moment Niel Roz de Kermor?

Dacă s-ar fi arătat la lumina torţelor, palid încă de pe urma rănii sale, cu ochii strălucind de mânie şi indignare, aceşti sălbatici, pe cât de cruzi, pe atât de superstiţioşi, ar fi lăsat prada urlând, cum fac

demonii pe care îi goneşte apa sfântă sau semnul crucii. Oamenii de coastă l-ar fi luat drept un spectru răzbunător; nefericiţii marinari ar fi fost salvaţi. Dom Geoffroy în caritabila sa solicitudine, calculase just.

Dar unde era Niel Roz de Kermor?

Câteva voci, trebuie s-o spunem, se ridicară ici şi colo în favoarea naufragiaţilor; femeile cerură ca aceştia să rămână în viaţă. Dar marea îşi făcuse datoria: nu era nici drept, nici prudent să frustrezi marea de prada sa.

— Împărţeală egală! spuse Jean Cosquer; nouă aurul şi rachiul, mării, cadavrele.

Şi cadavrele fură date mării şi orgia începu.

*

Niel de Roz avea inimă bună şi el era creştin. Coborî pe pământ hotărât să îndeplinească sarcina pe care i-o impusese dom Geoffroy şi, la nevoie, să-şi dea chiar viaţa pentru a o salva pe cea a naufragiaţilor. Aceasta era intenţia lui Niel de Roz în momentul când atingea pământul, nu departe de locul unde a fost construit oraşul Audierne.

Dar iubea, şi iubirea este un sfetnic rău.

Ore întregi, rămăsese fidel postului său, pândind mişcările oamenilor de pe coastă şi gata să apară în momentul fatal. Noaptea avansă; nu se arăta niciun vas: nu existau naufragiaţii să le vină în ajutor.

Semnalele de pericol încetaseră; fără îndoială, navele se scufundaseră în plină mare sau pe coastele Sen. Prezenţa sa eră deci inutilă.

— Anne, se gândea el, Anno poate este în pericol de moarte. Ea mă cheamă, dar eu sunt departe.

Braţul său slab nu poate rezista loviturilor furtunii, – şi eu, eu sunt aici, sănătos şi teafăr, aşteptând o ocazie ce nu se poate ivi.

Aceste gânduri îi tiranizau sufletul, slăbit poate de o lungă şi teribilă boală. Rezista atât cât putu; dar până la urmă un fel de delir febril puse stăpânire pe el. Întunericul se lumină deodată; crezu că vede, departe barca Annei, aplecată deasupra abisului şi plină deja pe jumătate cu apă. I se păru că aude vocea tânără a fetei pronunţând numele şi cerând ajutor.

Niel Roz coborî încet pe plajă; era încă indecis, în acest moment nava, ştergând coasta precum o rândunică atinge pământul într-o zi cu ploaie, trecu de promontoriu, ocolindu-l şi dispăru. Niel o crezu salvată. Desfăcu una din bărcile de pe mal şi pomi în căutarea Annei.

Din cauza aceasta, zece bieţi marinari muriră fără confesiune şi Niel nu mai cunoscu fericirea în această lume.

Dimineaţa îl află pe dom Geoffroy, bunul călugăr de Sen, rugându-se la piciorul crucii. Vântul încetase. O rază de soare ce se ridică, pătrunzând prin îngustele vitralii ale capelei, aruncă o lumină pală, de aur pe părul alb al bătrânului. Se ridică, ieşi din mănăstire şi se îndreptă spre faleză.

În larg se afla un vas învingător al furtunii ce plutea cu mândrie. Călugărul făcu un tur de orizont cu ochii. Nu era decât un vas.

O ceaţă densă acoperea coasta, vârful Raz şi locul pe care a fost construit mai târziu oraşul Audierne. În zadar se uita dom Geoffroy, ochiul său nu putea să zărească prin acest vast giulgiu de vapori, care

acoperea o scenă de omor şi de jaf. Avu un trist presentiment pe care îl respira imediat.

— Totul merge bine, îşi spuse el; fiul meu Niel îşi va fi făcut datoria. Dumnezeu să-l răsplătească.

Mateloţii bricului, extenuaţi de oboseală, dormeau ici şi colo pe punte. Comandantul veghea. Stătea în picioare lângă Anne. Valurile, ce nu mai erau împinse de vânt, se calmau încetul cu încetul. Era încă noapte.

— Femeie, spuse marinarul, ai salvat un vas al regelui; fixează recompensa ta.

— Mi-am pierdut barca servindu-vă, răspunse Anne; daţi-mi în schimb pe cea mai mică dintre bărcile voastre şi lăsaţi-mă să ajung pe coastă. Poate alţii au nevoie de mine.

— Vocea ta este dulce, tânără fată… Nu. Pe legea mea, nu vei ajunge pe coastă… Spune, cât aur vrei?

— Aur, sire, repetă cu dispreţ Anne. Sunt fiica lui Joël Bras al Insulelor.

— Şi cine este acest Bras al Insulelor, fata mea?

Oameni care au studiat cărţile spun ce a răspuns Anne, căci ei ştiau numele falşilor dumnezei. Cei care povestesc la şezători istoriile vechilor timpuri. Aşa cum povestesc şi taţii lor, au uitat însă aceste nume blestemate.

Anne răspunse că tatăl său a fost preotul fostelor divinităţi ale acestor ţinuturi. Marinarul făcu un pas înapoi:

— Şi tu, spuse el. Tu eşti vrăjitoare?

— Sunt creştină, sire.

— Cu atât mai bine copilă, căci vocea ta este dulce şi ar fi fost păcat să fie ars de viu un aşa pilot drăguţ… Deci. Nu te vei duce la ţărm!

Anne vorbi pe un ton grav, aproape imperios.

— Am venit către străini, spuse ea, pentru a îndeplini una din poruncile lui Dumnezeu. Să ştiţi că am mai mult aur decât este nevoie pentru a cumpăra vasul vostru. Voi rămâne aici până se va lumina, ca să nu mă puteţi acuza că am dezertat de la o treabă începută. Când va fi lumină, vă voi părăsi.

Anne, îmbrăţişând credinţa creştină, păstrase hainele castei sale: purta o rochie de inişor largă; arcul şi tolba îi atârnau pe umăr şi cosiţele părului său lung, blond erau reţinute de o diademă de aur.

Străinul nu o zărise încă; dar aurora ce se ridica atunci îi permise să vadă nobila şi frumoasa faţă a tinerei fete, pe care acest costum antic o împodobea cu o stranie şi misterioasă maiestate. Comandantul o găsi aşa de frumoasă că deveni neînduplecat în intenţia de a o reţine la bordul vasului său.

— Domnişoară, spuse el, luându-şi un aer supus şi respectuos, eu sunt de viţă nobilă şi pot să vă fac stăpâna unui nobil castel. Părăsiţi această sălbatică ţară a furtunii şi veniţi cu mine; vreau să fiu cavalerul şi soţul vostru.

— Această ţară sălbatică este patria mea, spuse Anne şi niciun bărbat nu va fi soţul meu.

— Sunt puternic la curtea regelui, reluă străinul, veţi vedea parăzi de cavalerie, întreceri şi turniruri; frumuseţea voastră vă va face regina învingătorilor, în jocurile cavalerilor.

Anne suspină. Poate se gândea că exista acolo jos un om care nu era nici nobil, nici cavaler dar care, numai el singur, ar fi fost capabil să o facă a regreta jurămintele luate. Străinul auzi acest suspin. O crezu

învinsă.

— Fiţi, spuse el îngenunchind, fiţi de acum înainte doamna gândurilor mele, frumoasă domnişoară.

Anne nu răspunse, pierdută cum era în reveria sa. Străinul încurajat de această tăcere, întinse braţele. Mâna sa atinse haina tinerei fete. Anne îşi îndreptă ţinuta semeaţă.

— Înapoi! strigă ea ducând mâna la arcul său, pe viaţa ta, nu mă atinge.

Comandantul, râzând de ameninţare, vru să o apuce; dar Anne, gonind ideea unui omor lăsă să-i cadă săgeata şi sărind pe bordura vasului, se căţără de-a lungul hobanelor de artimon şi în curând fu în afara razei de acţiune a străinului. Îşi încordă arcul.

— Vezi, spuse ea arătând la celălalt capăt al navei, o mică frânghie de manevră ce atârna ruptă de furtuna nopţii, vezi această coardă.

Săgeata plecă şuierând şi frânghia tăiată căzu pe punte.

— Viaţa ta este în mâinile mele, acum o ştii, reluă Anne; dar nu vreau să iau viaţa celui pe care Providenţa mi-a permis să-l salvez. Te iert.

— Nu îmi vei scăpa, strigă comandantul mânios. Fluieră.

Oamenii echipajului, treziţi brusc, îl înconjurară.

— Să mi-o prindeţi pe această femeie, spuse el.

Douăzeci de mateloţi se lansară spre hotane.

Anne se crezu pierdută. Îşi aruncă privirea disperată la orizont. Departe, foarte departe, pe partea dinspre şoseaua Sen, zări o mică pânză albă care lucea sub primele raze ale soarelui. Inima începu să-i bată cu putere; pronunţă numele lui Niel Roz de Kermor.

În acest timp mateloţii, îndemnaţi de vocea şefului lor, urcau cu rapiditate. Anne fugea din coardă-n coardă, sărind cu uşurinţa unei păsări şi păstrându-şi mereu avantajul. Mateloţi admirând curajul său întreprinzător şi amintindu-şi că-i datorau viaţa, se simţeau cuprinşi de milă; dar vocea comandantului îi îndemna neîncetat s-o prindă.

Din când în când, Anne se oprea şi-şi întorcea privirea către pânza care se mărea la orizont. Începu să spere. Barca se apropia de acum. Se putea distinge omul care ţinea cârma. Era chiar Niel Roz de Kermor.

Anne, urmărită mereu, atinsese cea mai înaltă coardă. Se agăţă de o frânghie subţire, la una din extremităţile barei stinghiei de artimon şi încetă să mai fugă. Niciun matelot nu îndrăzni s-o urmeze până la acest post periculos.

— Prindeţi-o! strigă de pe punte comandantul exasperat.

— Om rău şi ingrat, spuse Anne, Dumnezeu te va pedepsi pe tine, care răspunzi la bine cu rău.

Barca lui Niel era adusă de vânt.

— La mine, Niel! strigă tânăra fată.

Şi, imprimând frânghiei sale o mişcare de oscilaţii, se balansă o secundă, lăsă coarda la momentul potrivit şi căzu în mare.

Niel Roz auzise strigătul şi recunoscuse vocea Annei Insulelor. Nemaiavând încredere în pânza sa, apucă vâslele şi barca zbură către bric. Comandantul îşi coborî ambarcaţiunile pe apă.

Dar Anne era fiica mării. După ce plonjase profund, reveni la suprafaţă, îşi scutură părul des şi începu să înoate. Distanţa dintre ea şi salvatorul său

era încă mare; între timp, şalupele bricului câştigau puţin teren şi dacă Anne n-ar fi fost extenuată de efortul cursei sale aeriene prin mijlocul frânghiilor, această ultimă urmărire ar fi fost un joc pentru ea.

Niel vâslea cu putere. O ajunse în sfârşit pe tânăra fată şi o apucă de haine.

— În larg, spuse ea. Căzând epuizată pe fundul bărcii.

Şalupele bricului veneau din urmă. Încercară să mai urmărească o vreme barca lui Niel; dar acesta râdea de eforturile lor. Se angajă curând în mijlocul stâncilor ce se aflau tot în golf. Şalupele nu îndrăzniră să o urmeze şi reveniră la bric.

— Chiar de-ar trebui să mor şi tot o voi prinde pe această femeie, spuse comandantul.

În loc de a naviga în largul mării, alergă pe lângă maluri toată ziua, în această parte a regiuni Yroise. Hotărât să încerce o coborâre, odată cu lăsarea nopţii.

Bătrânul dom Geoffroy era încă la postul său de observaţii când zări barca lui Niel ocolind vârful şoselei Sen. Recunoscu rochia albă a Annei Insulelor şi coborî pe plajă.

— Fiţi binecuvântaţi, copiii mei, le spuse el.

Anne se întoarse la locuinţa sa şi Niel îl urmă pe dom Geoffroy la mănăstire.

Toată ziua, Anne rosti rugăciuni la picioarele crucifixului său. Îi cerea lui Dumnezeu să-i conducă paşii şi să o susţină, căci curajul său slăbea: îl iubea pe Niel Roz de Kermor.

— Oare cerul a auzit, îşi spunea ea jurământul pe care l-am făcut demonului?

Anne îşi răspundea că nu. Când semnalul obişnuit

al bunului călugăr ajunse la urechile sale. Se grăbi să urce dâmbul.

Dom Geoffroy era palid, picioarele sale îi tremurau convulsiv. În spatele lui mergea Niel Roz, cu capul plecat, aparent vinovat.

— Fiica mea, spuse dom Geoffroy, trebuie să ajungem pe coastă.

— De ce? întrebă ea.

Dom Geoffroy îi aruncă lui Niel o privire; pe fruntea acestuia şiroia sudoarea. Anne urmări această privire şi păli.

— De ce? întrebă ea încă o dată.

Niel îşi acoperi faţa cu mâinile şi dom Geoffroy întinse braţele către coastă. Anne ridică ochii.

— Niel şi-a părăsit postul, spuse ea cu voce înăbuşită; mâinile îi sunt pătate de sângele naufragiaţilor.

Tânărul bărbat răspunse printr-un geamăt surd.

Noaptea se lăsase. Se vedeau focuri mari, strălucind la vârful Roz şi o mulţime de umbre, detaşându-se în negru pe acest fond strălucitor, păreau să execute o horă bizară şi dezordonată – încă mai era ţuică şi orgia continua.

Această imagine nu lăsa nicio îndoială. Trebuia un naufragiu pentru a aproviziona astfel pe oamenii de pe coastă. Anne, preotul şi Niel se urcară în linişte în barcă; poate câţiva nefericiţi supravieţuiseră, poate era încă timp pentru a-i salva.

În acest timp, comandantul bricului se încăpăţâna în gândul său rău. Voia cu orice preţ să o regăsească pe Anne şi odată cu noaptea, se apropie de coastă. Văzând un foc uriaş aprins pe Raz, coborî o şalupă pe mare şi se îndreptă aproape singur

către acel loc. Socotea că se va impune acestor oameni buni prin simpla sa prezenţă şi în acest scop îşi îmbrăcă frumoasa sa uniformă, brodată cu aur şi argint. Aceasta fu o mare nenorocire pentru el.

Vântul îşi schimbase direcţia; bătea acum dinspre pământ. Printr-o împrejurare extraordinară, şalupa comandantului străin şi barca în care urcase Anne a Insulelor pluteau aproape împreună fără a se observa una pe cealaltă. Străinul acostă primul şi în timp ce Niel căuta în mijlocul stâncilor un loc pentru a trage la mal, el şi cei doi tovarăşi ai săi de călătorie fură martorii unui teribil spectacol.

Îl văzură pe străin înaintând. La lumina torţelor broderiile sale străluceau; părea o statuie de aur, însufleţită. Oamenii de pe coastă, pe jumătate beţi, orbiţi de acest costum bogat, îl înconjurau mai întâi pe noul venit cu strigăte de bucurie. Era încă o epavă pe care le-o trimitea marea.

Când se văzu atacat; şi descărcă pistoalele, apoi, trăgându-şi lunga sabie, se apără ca un gentilom; dar Jean Cosquer luă o bară lungă de fier, rămăşiţă a vasului comercial naufragiat, şi înfipse capătul în jar. Bara se înroşi: Jean Cosquer o învârti deasupra capului şi se repezi către marinar. Se auzi un sfârâit ca şi cum fierul înroşit ar fi atins apa; apoi nobilul costum brodat în aur şi argint se prăbuşi. Comandantul nu mai exista.

Bricul era aşa de aproape de coastă încât marinarii urmăreau şi ei toate detaliile acestei scene oribile. Câtă vreme şeful lor fu în picioare nu îndrăzniră să se mişte; dar când îl văzură căzând, scoaseră un strigăt de răzbunare şi toate tunurile bricului bubuiră deodată, în timp ce toate

ambarcaţiunile erau coborâte pe apă.

Niel abia avu vreme să-şi împingă barca în larg.

Într-o clipă, coasta fu invadată. Această mulţime abrutizată de beţie nu încercă nici măcar să se apere; decât Jean Cosquer, înainte de a fi ucis, îi făcu pe câţiva marinari să simtă greutatea barei sale de fier, ucigătoare. Comandantul fu răzbunat din plin.

În zadar bunul călugăr Geoffroy, trezit din prima spaimă, căzu în genunchi, în zadar fiica lui Joël se aruncă la picioarele marinarilor străini. Ei îl respinseră pe credincios, o respinseră pe tânăra fată, care era eliberatoarea lor. Uciseră, uciseră până în zori. Când se opriră, nu mai aveau pe cine ucide.

Astfel muriră toţi oamenii de pe coastă şi locul unde mai târziu fu construit oraşul Audierne rămase pustiu.

Niel făcu penitenţă. Se crede că oamenii bisericii l-au primit în mănăstirea lor, unde a murit, împăcat cu Dumnezeu.

Cât despre fiica lui Joël, iată ce se întâmplă cu ea:

După opt zile de la fatalul eveniment, îl chemă pe bunul călugăr Geoffroy în locuinţa ei.

— Dom Geoffroy, spuse ea, în familia noastră există de secole o comoară – comoara preoţilor din Sen. Am jurat, conform obiceiului, de a nu dezvălui existenţa sa decât unui singur om şi v-am ales părinte, pe dumneavoastră.

Spunând acestea, desprinse harpa lui Joël care scoase un acord jalnic, ca şi cum ar fi deplâns distrugerea ultimului privilegiu al preoţilor falşilor zei. În spatele harpei lui Joël, se aflǎ o piatră. Anne o

împinse şi piatra cedă imediat.

Bătrânul se dădu înapoi, uluit. Anne spusese adevărul comandantului bricului; poseda mai mult aur decât ar fi fost necesar a cumpăra nava sa şi pe deasupra încă alte zece.

— Când nu mă veţi mai vedea, reluă Anne, cu o privire emoţionată, să mergeţi prin Bretania părinte, să-i îndemnaţi pe creştinii săraci şi de bună credinţă să vă urmeze pe coastele noastre să construiţi Domnului un templu.

— Vei rămâne încă mult timp printre noi, dacă vrea Domnul, fiica mea, spuse călugărul.

— Dacă vrea Dumnezeu, părinte… şi acum, trebuie să mă urc în barcă. Veţi îndeplini dorinţa mea?

— O voi îndeplini, fiica mea.

— Adio, deci, reluă Anne a Insulelor. Spuneţi lui Niel Roz de Kermor că mă voi ruga mereu pentru ca Dumnezeu să-l ierte şi că poate… dacă ar fi acţionat ca un bun creştin, în noaptea furtunii… Nu, nu-i spuneţi asta, părinte.

O lacrimă strălucea în ochii lui Anne, care primi binecuvântarea călugărului şi coborî încet faleza; fără a se întoarce.

De atunci, nimeni nu o mai revăzu la Sen.

Dom Geoffroy o aşteptă un an, apoi îşi luă bastonul alb şi începu turul Bretaniei. În fiecare sat, spunea creştinilor săraci şi de bună credinţă să-l urmeze. La capătul unui alt an, reveni pe coastă, în locul unde mai târziu fu construit Audierne.

Aurul Annei Insulelor servi la ridicarea unui templu al Domnului. Când templul fu terminat, mai era încă aur. Văzând aceasta cei care îl urmaseră pe bunul

călugăr dom Geoffroy începură să-şi construiască case şi, în curând, în locul mizerabilului sat al oamenilor de pe coastă, se ridică un frumos oraş.

Locuitorii săi fură mereu umani şi caritabili faţă de naufragiaţii din Yroise. Îşi amintiră mult timp originea lor şi numele Annei a Insulelor fu binecuvântat multe secole.

Acum, totul s-a uitat. Abia dacă câţiva bătrâni ar putea să spună cum a fost construit oraşul Audierne, în departamentul Finistère, în Bretania.

Frumosul castel

Le joli château, 1844

I

Jupân Luc Morfil

Aceasta este o poveste foarte veche. Oamenii o spun seara, la şezători, când nu-şi amintesc de o alta mai frumoasă. Doica, ale cărei braţe sunt istovite de legănat, se serveşte de această poveste ca de un somnifer, pentru a-i adormi pe copilaşi. Este un fel de *nuvelă* primitivă, o poveste cum numai departe, în nişte sate prăpădite, se putea naşte, cu o sută de ani înainte ca foiletonul să fi fost inventat.

Era odată un nobil care se numea de Plougaz. Era señior de Coquerel, Coatvizillirouët, Kerambardehzre şi alte locuri. Pe distanţă de zece leghe jur împrejur şi chiar mai departe, nu puteai să vezi un castel mai frumos decât cel de Coquerel. Se vorbea despre el în toată Bretania, ba chiar şi la Paris. Regele spunea adesea:

— Aş vrea să văd castelul domnului de Plougaz.

Dar regele era foarte ocupat şi acest castel era foarte departe de el; se înălţa pe o mică şi fermecătoare colină înverzită şi înflorită, între oraşul Dinan şi burgul Bécherel. Din aceste două cauze, regele nu ajunse niciodată la castelul señiorului de Plougaz. Cu toate că regele nu-i fusese oaspete, castelul era vizitat de un număr mare de señiori. La castelul bătrânului Plougaz, nobil ospitalier din fire. Se mânca bine; señiorului nu-i plăcea să mănânce singur peştele din heleşteele sale sau vânatul din parcul său. Aproape în fiecare zi era serbare la castelul Coquerel. Se bea, se râdea, se dansa. Impunătoarea uşă rămânea mereu deschisă şi Plougaz se lăuda că, în viaţa lui, n-a respins niciodată un oaspete; cu excepţia unuia singur.

Acest oaspete era tristeţea.

Stăpânul Plougaz nu avea familie. Soţia sa, Nannon Le Brec de Batz, era moartă de aproape zece ani, iar unicul său fiu, Arthur de Plougaz era nu se ştie unde, în Palestina poate, mort sau captiv al necredincioşilor. Ceea ce era tot una. Bunul señior nu mai spera să-l revadă şi, trebuie s-o spunem, nu se gândea niciodată la asta; vânătoarea, masa şi jocul, căci era un jucător straşnic şi încăpăţânat, nu-i lăsau timp să se ocupe de asemenea bagatele.

Nu avea timp să se gândească nici la afacerile sale. Jupânul Luc Morfil, intendentul său, se gândea în locul lui şi îşi dădea toată osteneala.

Acest jupân Luc era un om micuţ, normand prin naştere, care surâdea tot timpul şi plăcea tuturor prin înfăţişarea lui simplă şi blajină. Avea cam patruzeci de ani, trecuţi. În jurul ochilor săi mici şt

cenuşii, veselia-i obişnuită săpase o mulţime de riduri subţiri, care se duceau spre colţul pleoapei, plecând apoi spre tâmplă şi obraz, formând acel vesel evantai numit laba-gâştei. Pometţii săi erau roz şi proeminenţi; dar împlinirea timpului făcuse să dispară tot ce putea fi aspru şi contrastant prin această proeminenţă; obrazul îi cădea neted şi moale în conturururile sale, împreunându-se armonios cu guşa de sub bărbie. Nasul său scurt şi curbat părea că nu este decât schiţat de mâna Creatorului. Într-adevăr, nările sale, scobite foarte mult, lăsau să coboare în mod solitar cartilagiul interior, care forma un unghi obtuz cu buza superioară, încercând să scadă, pe cât stătea în putere, enorma distanţă care separa aceste două trăsături, vecine şi de obicei prietene, nasul şi gura. Gura întreagă îi era normandă: subţire, plată, cu buzele albicioase; dar un rid circular, al doilea efect al debordantei veselii a jupânului Luc, corecta uşor acest defect de formă şi dădea părţii de jos a figurii sale expresia cea mai fermecătoare.

Aşa arăta, fizic, intendentul domnului de Plougaz. Moral, avea cea mai bună inimă din lume: promitea, într-una şi nu se ţinea niciodată de cuvânt; îşi oferea tuturor serviciile, rugându-i pe oameni să recurgă la banii săi, dar rezervându-şi dreptul de a-i pofti afară pe cei care, din întâmplare, ar fi cedat stăruinţelor sale; mincinos ca un păgân, mai fricos decât un iepure şi pungaş până în vârful unghiilor.

Ce iubea mai mult domnul de Plougaz, după jocuri, mâncare şi vânătoare, era castelul său de Coquerel. După castel urma jupânul Luc Morfil, intendentul său.

— Jupân Luc, spunea bătrânul señior, este perla intendenţilor. Mi-a spus, o dată pentru totdeauna, că în fiecare an îmi depăşesc venitul cu aproape douăzeci de mii de livre. De Rusalii m-a pus să semnez vânzarea unei feude sau a unei păduri bătrâne… am convenit… semnez şi nu citesc nimic… Altul mi-ar împuia capul cu plângeri supărătoare; mi-ar spune de zece ori pe zi că mă ruinez… jupân Luc mă ruinează şi nu-mi spune nimic, ceea ce este un avantaj serios.

După cum se vede, domnul Plougaz era un bătrân cu bun simţ.

În afară de castelan, jupân Luc şi o armată de valeţi, se mai afla la castel o fiinţă oarecum importantă. Se numea Pluto, era un bătrân câine lup de talie uriaşă, oaspetele şi comeseanul intendentului. Spre deosebire de câinii obişnuiţi, Pluto nu se arăta deloc recunoscător faţă de binefăcătorul său. Mârâia surd de fiecare dată când intendentul îşi trecea mâna prin blana lui aspră şi ochii săi largi scânteiau atunci într-un mod teribil. Din această cauză, jupânul Luc îl iubea şi îşi spunea:

— Acest animal are ceva bun în el. Cu cât îl tratez mai bine, cu atât mă urăşte mai mult: aşa fac şi eu în privinţa domnului de Plougaz; noi ne asemănăm, Pluto şi cu mine.

Însă jupân Luc se înşela şi-i aducea lui Pluto o gravă jignire. Pluto nu era deloc un ingrat; era pur şi simplu un câine dezgustat de lume şi pe care durerea îl făcuse mizantrop. În zilele adolescenţei sale, Pluto fusese un câine demn de invidiat. În acea vreme, stăpânul său, tânărul Arthur de Plougaz, făcea cu el lungi plimbări pe înaltele coline din

Bécherel sau spre Dinan, de-a lungul malurilor încântătoare ale râului Rance. Pluto nu avea atunci nici o grijă; alerga vesel pe mirişte şi ţâşnea nebuneşte ca să prindă din zbor rândunelele; gonea iepurii în crâng şi lupta cu înverşunare contra bursucilor. Era vârsta de aur: Pluto avea doi ani.

În timp ce el se zbenguia, stăpânul său lăsa frâul calului şi mergea la întâmplare. Arthur era un tânăr viteaz şi robust; la douăzeci de ani îşi apărase deja onoarea în mai multe turniruri şi nobilele doamne admirau mult înfăţişarea sa galantă, când executa volte în cerc cu al său cal, sub balcoanele masive de granit. Arthur era frumos, nobil şi bogat; era singurul moştenitor de Coquerel, de Coatvizilliroët şi de Kerembardeluzre, fără a mai vorbi de alte feude ale domnului de Plougaz. Totuşi, era trist. Nu-l vedeai niciodată surâzând şi ochii săi negri erau încercănaţi.

Mergea, solitar şi gânditor, pe colinele împădurite ale regiunii Bécherel sau pe plajele albe ale râului Rance; mergea cu capul în jos şi corpul gârbovit. În zadar Pluto lătra sau sărea, Arthur nu îl vedea, pierdut în reveria sa. La ce visa el? Nimeni nu ştia.

Unii spuneau că dăduse peste sabatul pisicilor uriaşe în landul Evran şi că aceşti demoni răi îi străpunseseră inima cu un ac[11].

Alţii pretindeau că storsese de-a-ndoaselea

11 Acestea sunt pisici de mărime extraordinară care ţin sfat, către miezul nopţii, pe pârleazurile din Hante-Bretagne. Sunt foarte rele şi nu le place deloc să fie deranjate. Când un intrus tulbură gravele lor reuniuni, ele îl înconjoară şi îl fac să suporte mii de insulte. Apoi, preşedintele sfatului se înarmează cu un ac lung şi îl înfige în inima pacientului, care devine ipohondru şi se stinge lent.

giulgiul diabolic al spălătoreselor de noapte[12]. În sfârşit, alţii presupun că chiar spiritul râului îl urmărea pretutindeni şi mereu sub înfăţişarea câinelui său lup Pluto. Oricare ar fi fost cauza, tânărul domn de Plougaz devenea din zi în zi mai melancolic.

Într-o dimineaţă îşi înşeuă cel mai bun cal şi veni

---

12 Demoni femei, care albesc, la lumina lunii, giulgiul morţilor. Când un călător întârziat trece prin zona lor, ele îl apucă şi-l constrâng să stoarcă giulgiul împreună cu ele. Nu-i deloc un lucru uşor; într-adevăr, spălătoresele au un fel de a o face, lungind la infinit treaba. Pe măsură ce nefericitul se epuizează storcând într-un sens oarecare, ele dezrăsucesc cu o uimitoare promptitudine şi fără a se lăsa pentru nimic în lume. Călătorul totuşi transpiră sânge şi apă, dar în zadar; pentru a-l consola, cele care nu au treabă încep să cânte un cântec bizar şi sălbatic în dialect bretono-francez: ne-au rămas în memorie două cuplete din acest cântec straniu. Iată-le:

„Stoarce cârpa, stoarce
Giulgiul
Nevestelor morţilor.
Stoarce, mereu! Mormanul de oseminte.
S-a pus praful
Pe rochiile noastre de doliu.
Or Satan vrea ca fetele sale
Să fie curate şi frumoase
Pe scândurile sicriului.
Stoarce cârpa, stoarce
Giulgiul
Nevestelor morţilor!
Stoarce izvorul limpede
Ce curge solitar
Pe piatra lucioasă.
Stoarce! Haide!
Stoarce mai repede!
Noaptea fuge şi ne părăseşte
Stoarce! Îţi vom răsuci gâtul!”

După această promisiune mângâietoare, drăcuşorii se iau de

la tatăl său.

— Domnule, spuse el, vreau să merg să mă lupt cu sarazinii.

Bătrânul Plougaz găsi ideea foarte simplă şi răspunse:

— Caută-l pe jupânul Luc şi cere-i cinsprezece mii de livre. Îţi dau binecuvântarea mea.

Jupan Luc numără cele cinci sute de monede şi i le dădu lui Arthur.

— Monseñiore, spuse el cu lacrimi în ochi, ne veţi părăsi deci?

— Trebuie, răspunse Arthur cu o voce sumbră.

— Şi dacă-mi este permis să întreb, de ce faceţi asta, bunul meu señior?

— Pentru că... este ciudat, dar adevărat... în fiecare noapte o voce teribilă izbucneşte la creştetul meu şi-mi porunceşte să merg să mă lupt cu sarazinii.

— Aş! spuse intendentul incredul.

— Multă vreme nu m-am supus... astăzi plec.

Jupân Luc surâse în barbă şi se rugă ca cerul să-l binecuvânteze pe tânărul său señior.

---

mână şi încep o horă infernală, cântând într-una. Nefericitul stoarce mereu. În jurul lui, dansul diabolic se învârte cu o rapiditate extraordinară. În curând, el cade epuizat; ochii săi uimiţi se închid; vocea sa găseşte cu greu. Dacă are putere să facă semnul crucii, demonii se risipesc, dacă nu poate, spălătoresele încetează deodată dansul şi încep să-l biciuiască cu giulgiul lor răsucit. Se aude din depărtare zgomotul acestor nuiele biciuind pielea. Ţăranii ascultă îngroziţi şi se ascund sub plăpumi. A doua zi, pe malul bălţii, este găsit un biet nefericit, olog şi ucis. Spălătoresele s-au întors în mormânt pentru a reîncepe, în noaptea următoare, dacă este clar de lună, treaba lor funebră. Dumnezeu să vă păzească de întâlnirea cu ele când mergeţi, noaptea, pe drumurile solitare ale Bretaniei.

După ce plecă Arthur, jupân Luc îşi frecă mâinile.

— Se spune că necredincioşii, au braţe puternice şi iatagane excelente, mormăi el; tânărul nostru señior îşi va lăsa oasele în Iudeea, iar eu voi avea frumosul castel de Coquerel.

La ultimul cuvânt, ochii îi străluciră.

— Castelul de Coquerel! repetă el, mângâindu-şi bărbia; castelul de Coquerel...

— Asta merită din plin osteneala de a mă fi sculat în toate nopţile, de şase luni încoace, pentru a juca rolul fantomei şi a porunci acestui tânăr nebun să se omoare în Palestina!... Luc Morfil, stăpân al castelului, ha! Ha!

Când Arthur trecea pragul curţii castelului, un urlet plângăreţ, al lui Pluto, îl făcu pe Luc să întoarcă capul. Pluto era legat.

— Adio şi ţie, sărmane Pluto, murmură Arthur. Drumul este prea lung şi nu te pot lua cu mine.

Dădu pinteni calului şi acesta plecă în galop.

Pluto se repezi şi trase de lanţ cu toate forţele sale; încercă să-l sfărâme cu dinţii. Când gâtul i se însângeră trăgând de lanţ, când dinţii rupţi îi căzură din gură, el se culcă şi plânse în linişte. De atunci nimeni nu-l mai văzu sărind după rândunici, nici alergând voios pe câmpie. Deveni posomorât şi mârâia într-una. Valeţii domnului de Plougaz l-ar fi maltratat cu siguranţă dacă nu le-ar fi fost frică de raza roşie ce ţâşnea uneori din ochii săi iritaţi.

Trecuseră doisprezece ani de când plecase Arthur; Pluto era trist. Îl iubise pe tânărul său stăpân şi rămânea fidel memoriei lui Arthur.

În aceşti doisprezece ani, jupânul Luc îşi îndeplinise cum trebuie datoria de intendent.

Niciodată domnul de Plougaz nu găsise casa de bani goală. Doar, din când în când, un domeniu aparţinând strămoşilor săi cădea în mâini străine, astfel încât el nu mai poseda de fapt decât cele trei feude al căror nume îl purta.

— Pe care preferaţi să-l vindeţi dintre Coatvizilliirouët, Kerambardehzre şi Coquerel? întrebă odată intendentul.

Plougaz păli.

— Am ajuns deja aici? murmură el…

Dar îşi reveni imediat şi adăugă vesel:

— La ce bun trei castele, jupâne Luc? vinde Coatvizilliirouët… Acest castel are un nume ridicol… Nu-l mai vreau.

Castelul fu vândut şi jupân Luc, după obiceiul său, împărţi suma obţinută prin vânzare în două părţi egale. Puse una în casa de bani a señiorului său şi pe cealaltă într-un vechi dulap de fier, unde acumula rodul delapidărilor sale. Contemplă îndelung grămada de aur ce făcea să geamă rafturile vechiului dulap, luă registrele de conturi şi se pierdu în lungi calcule.

Îl prinse noaptea calculând. Puse mâna pe registrul său, ale cărui caractere nu le mai putea distinge şi căzu într-o reverie profundă.

— Coquerel! murmură el, frumosul meu Coquerel! Frumosul meu castel!… Când voi fi stăpânul castelului?… Plougaz se ruinează, este adevărat; dar eu îmbătrânesc… dacă am să mor înainte de a poseda Coquerel!

La gândul acesta, un rid profund se săpa pe fruntea intendentului, fizionomia sa se schimbă brusc, exprimând o dorinţă pasionată, susţinută de o

neîmblânzită hotărâre.

— Îl voi avea; reluă el, animându-se. Oh! Îl voi avea! Doar nu mi-am petrecut treizeci de ani din viaţă hrănindu-mă cu acest vis ca să-l văd fugind mereu din faţa mea, ca o iluzie falsă... îl voi avea chiar de-ar trebui pentru asta să-mi pierd sufletul!

Aceasta era o exclamaţie de normand, căci sufletul jupânului Luc era vândut şi plătit de multă vreme.

Totuşi, tresări pronunţând ultimele cuvinte. Întunericul ce-l înconjura îl sperie şi căută lampa pe dibuite.

Afară era furtună. Vântul urla prin stejarii uriaşi ai pădurii Coquerel şi zguduia violent puternicele cercevele ale ferestrelor.

— Sufletul meu! mormăi jupanul Luc, scăpărând bricheta; la urma urmei, sunt bun creştin şi diavolul nu are ce căuta aici.

Lampa se aprinse şi jupanul Luc scăpă de teamă.

— He! He! spuse el rânjind, pentru câteva monezi puse deoparte să fiu blestemat pentru totdeauna? Cât despre tânărul Arthur pe care l-am trimis să moară peste mare...

Nu termină. La numele lui Arthur, Pluto care era culcat aproape de cămin, se ridică pe cele patru labe.. Întinse gâtul şi-l privi fix pe jupânul Luc, apoi scoase un urlet lung şi tânguitor.

— Fără îndoială, fără îndoială, băiete, spuse intendentul. Tu ştii despre asta mai mult decât toţi; şi dacă limba ta ar putea să vorbească, n-aş da doi bani pe gâtul meu... Dar tu eşti mut, prietene; nu tu vei spune că vocea misterioasă ale cărei sfaturi l-au împins pe tânăr să fugă de acasă era vocea

cinstitului Luc Morfil; nu tu vei povesti inocentele mele ştrengării. M-ai văzut punând în dulapul meu toţi banii pe care bătrânul Plougaz îi destina fiului său; dar tu vei fi discret, Pluto, mut precum mormântul în care se odihneşte în pace tânărul domn Arthur.

Pluto scoase încă un urlet lugubru, prelung, ameninţător; apoi lăsând capul în jos, ca şi cum şi-ar fi recunoscut neputinţa, se culcă din nou aproape de focul stins.

II
Turnul diavolului

Jupânul Luc se retrăsese în colţul său. Bătrânul Pluto dormea cu labele în cenuşă.

Intendentul, când îşi pleca urechea la şuieratul furtunii, când se lăsa complet în voia viselor sale ambiţioase şi calcula câte luni, câţi ani ar mai trebui să aştepte pentru a poseda castelul Coquerel.

Iubea castelul cu o dragoste tandră şi sinceră. Nu iubea decât Coquerel pe această lume.

Şi trebuie să spunem că frumosul castel era bine construit pentru a inspira o pasiune. Era un castel model: între două aripi de stil saxon, corpul său de apartamente, cochet acoperite cu un turn-clopotniţă se înălţa, cenuşiu de bătrâneţe, dar fără riduri, fără crăpături, ca un cavaler bătrân care poartă încă armura sa. În cele patru colţuri, patru turnuri, în care erau săpate ferestruici strâmte pentru aruncarea proiectilelor, ce dominau întreaga construcţie şi-şi înălţau simetric acoperişurile lor ascuţite. Trei sute şaizeci şi cinci de ferestre se

deschideau pe cele patru faţade, ceea ce ne face să ne gândim că, în zilele noastre, Coquerel ar fi însemnat un foarte frumos venit pentru fisc. Deasupra intrării principale, doi arhangheli, înarmaţi de luptă, susţineau blazonul de Plougaz care era de culoare roşie, cu şapte semiluni de argint, pe margine; şi avea deasupra leul de aur moştenit de la Plugastel, din care Plougaz pretindea că se trage.

Interiorul se armoniza cu frontispiciul. Pretutindeni erau splendide tapiserii din lână fină sau mătase. Dalele de piatră dispăreau sub covoare groase, făcute din blănuri. Lambriurile din stejar negru sculptat străluceau tot atât de intens ca şi granitul lustruit al imenselor şeminee. Şi când, într-o seară de sărbătoare, lustrele şi sfeşnicele cu mai multe braţe se aprindeau; când un foc uriaş, alimentat cu şapte sau opt trunchiuri de arbori, ardea în vasta concavitate a vetrei; când masa gemea sub greutatea felurilor de mâncare; când o mulţime aurită umplea nobilele saloane, când cupele de aur se ciocneau zgomotos în ultimul act al unui festin – pe sfântul Malo! era o încântare să vezi bătrâna locuinţă strălucind şi scânteind. Niciun colţişor nu rămânea în întuneric, nu exista nicio boltă care să nu-şi trezească sonorele ecouri, amestecând zgomotele vesele ale serbării cu note voioase.

O! Vă spunem adevărul adevărat. Dacă Plougaz era modelul oaspeţilor, Coquerel era regele castelelor!

Şi jupan Luc, retras într-un colţ, contempla cu tristeţe toată această bucurie. Pentru un altul Coquerel îşi etala întreaga sa frumuseţe. Jupânul Luc era gelos, gelos ca un vasal care o măsoară

îndrăzneţ cu privirea pe o nobilă doamnă şi păleşte de mânie, văzând-o surâzându-i señiorului său.

— Oare când, îşi spune el atunci, oare când o să fiu stăpânul castelului?

În seara despre care vorbim, îşi punea, poate pentru a mia oară, această întrebare şi răspunsul ce şi-l dădea nu era câtuşi de puţin satisfăcător, pe măsura nerăbdării sale. Domnul de Plougaz, redus la cele trei castele principale, nu putea, într-adevăr, să nu se ruineze, odată vândut unul din cele trei castele, banii urmau să se risipească dar aceşti bani păreau o comoară inepuizabilă pentru jupânul Luc; şi dacă, să zicem, banii se vor cheltui, rândul Coquerel-ului nu va veni nici de data asta. Pentru că mai era Kerambardehzre, cu imensele sale păduri şi câmpuri fertile.

Trebuia să mai aştepte încă mulţi ani!

Ori a aştepta însemna un crunt martiraj pentru o imaginaţie aşa de bogată cum era cea a intendentului.

Fie pentru a alunga gândurile negre, fie pentru a-şi oferi anterior senzaţia de a fi proprietar, intendentul îşi cufundă amândouă mâinile într-un cufăr prăfuit, ce servea drept arhivă señiorilor de Plougaz, după invazia saxonilor în Bretagne, şi scoase din el mai multe pergamente manuscrise. Dintre aceste venerabile scrieri, ale căror aspect l-ar fi făcut să roşească de bucurie pe oricare dintre arheologii moderni, luă la întâmplare un rulou de pergament şi-l desfăşură încet, amuzându-se.

Pergamentul era scris în limba bretonă şi purta sus acest titlu, făcut să excite curiozitatea viitorului stăpân al Coquerel-ului.

„Cum fu numit turnul de miazănoapte al frumosului castel al señiorilor de Plougaz, Turnul diavolului”.

— Turnul diavolului! repetă Luc Morfil. Într-adevăr valeţii cei mai în vârstă de la castel îi spun aşa turnului dinspre nord.

Începu să citească cu aviditate.

Manuscrisul, povestea cum, cu aproximativ optzeci de ani mai-nainte, diavolul pusese stăpânire pe turnul de la miazănoapte şi-şi stabilise acolo un fel de locuinţă provizorie. Necuratul jucase acolo atât de multe farse de prost gust încât stăpânul Coquerel-ului fusese obligat să-şi părăsească castelul şi să locuiască la Kerambardehzre. Când stăpânul plecă, Satan încetă cu farsele; dar de fiecare dată când stăpânul se întorcea la Coquerel, Satan îşi reîncepea şotiile. Aceasta dură cât trăi Simon Troarec, intendentul domnului de Plougaz.

Jupanul Luc se opri asupra acestui pasaj şi se cufundă în vis.

După o lungă jumătate de oră, îşi înălţă capul şi spuse:

— Aceasta se întâmplă cât trăi Simon Troarec. Intendentul domnului de Plougaz.

Apoi îşi reluă lectura.

După moartea lui Simon Troarec, apariţiile şi blestemăţiile încetară. Fură purificate, printr-o mare slujbă, camerele în care Satan îşi condusese sabatul; şi totul reintră în ordine. În amintirea acestui fapt, turnul unde se aflau aceste camere fu numit Turnul diavolului.

Jupân Luc rulă pergamentul şi-l aruncă în cufăr.

— Ah! Ah! spuse el; Turnul diavolului. Aceasta

dură cât trăi Simon Troarec, intendentul domnului de Plougaz!... Ha! Ha!

Această a doua exclamaţie fu pronunţată pe acest ton echivoc considerat de observatori ca un diagnostic sigur de creaţie intelectuală. De fapt jupânul Luc adăugă aproape imediat:

— Ei bine! Iată o poveste minunată! Acest Simon Toarec era, fără îndoială, un băiat spiritual. Să mergem! Peste aproape trei luni voi fi stăpânul frumosului castel de Coquerel.

Spunând aceasta, îşi frecă mâinile, apucă lampa şi, traversând lungi coridoare, se îndreptă către Turnul diavolului. Pluto se sculă şi îl urmă încetişor.

Jupân Luc mergea cu pas sprinten şi voios. Nu lua în seamă rafalele bruşte ce loveau ferestrele. Figura sa rotundă exprima cea mai perfectă mulţumire şi ochii săi mici şi gri străluceau şi clipeau precum ochii unei pisici pe care o mângâi. Ajuns la capătul galeriei principale, întoarse o cheie grea în broasca îndărătnică a turnului dinspre nord şi intră.

Prima încăpere pe care o traversă avea acelaşi aspect ca şi celelalte camere ale castelului; servea, zilnic, de refugiu vreunui oaspete al domnului de Plougaz. A doua avea o înfăţişare mai tristă; nu era locuită decât atunci, când era prea multă lume la castel, în seara unei mari serbări. A treia era plină de praf, sumbră, lugubră. Jupân Luc se chinui mult să împingă limba broaştei, nefolosită de multă vreme. Când, în sfârşit, intră, nu putu să-şi stăpânească o strângere de inimă. Această cameră, abandonată de doisprezece ani, servise drept dormitor tânărului domn Arthur. Tapiseria umedă se desprinsese în fâşii. Vântul şuiera prin geamurile

sparte ale ferestrelor.

Pluto, care intrase după intendent, deschise nările largi şi păru a adulmeca încântat o atmosferă cunoscută. Ocoli, de mai multe ori, încăperea, oprindu-se de fiecare dată în faţa patului gol.

— Va fi o treabă grea, mormăi jupan Luc, a cărui faţă se întunecă; această cameră nu îmi place şi sunt convins că voi vedea aici, nu o dată, fantoma acestui tânăr nebun, Arthur.

Pluto se opri din rondul său şi scoase un urlet prelung.

— Ia te uită! Eşti aici? zise intendentul.

Şi, ca şi cum tovărăşia câinelui ar fi micşorat vaga sa teroare, adăugă pe un ton de fanfaronadă:

— Dacă vine, îl vom primi... şi cum nu va veni, îl vom trimite pe domnul, tatăl său, să îl întâlnească. Nu-i aşa, Pluto?

Pluto, după obiceiul său, răspunse la această amicală interpelare arătându-şi două rânduri de colţi albi, lungi, ascuţiţi, ce ar fi făcut cinste unui lup în puterea vârstei.

— Bine, băiete, bine! reluă jupân Luc; cunosc dantura ta. Dar, contrar oamenilor cumsecade din ţara mea, care muşcă înainte de a ameninţa, tu ameninţi şi nu ştii să muşti.

Pluto păru să recunoască adevărul acestui reproş şi-şi plecă capul mârâind.

Jupân Luc începu să examineze amănunţit cele trei încăperi pe care le parcurse. Camera tânărului Plougaz era o piesă de mărime mijlocie şi de formă aproape circulară, ce compunea, ea singură, primul etaj al Turnului de nord, sau al diavolului. Ea nu avea aparent decât o intrare, dar foarte aproape de

patul abandonat de Arthur, o scară secretă, de care nu avea cunoştinţă nimeni, ducea în curţile castelului. Jupan Luc împinse uşa secretă şi vărsă puţin ulei din lampă pe balamale.

— E bine aşa! murmură el; iată uşa despre care se vorbeşte în legendă. Pe aici intra jupan Simon Troarec. Predecesorul meu... Se pare că cei din familia Plougaz au avut mereu mână bună în alegerea intendenţilor... Linişte, Pluto!... He! He! Plougazii nu se ataşează decât de oamenii spirituali: jupan Luc preţuieşte cât jupan Simon şi nu are nevoie de carte de farmece pentru a ghici această drăguţă scară. Pe aici intră şi jupan Luc; numai că în loc să jucăm rolul lui Satan ne alesesem pe cel al unui înger: propovăduiam cruciada... He! He!... Nu că am dispreţui rolul diavolului; din contră... Taci, Pluto!... După ce am fost înger, voi fi demon... Este povestea regelui, infernului... şi sper că diavolul va reuşi pe lângă bătrânul Plougaz tot aşa cum a reuşit îngerul pe lângă domnul Arthur.

În timpul acestui lung monolog, pe care jupan Luc îl pronunţa cu jumătate de voce, tot mişcând balamalele uşii secrete, Pluto îl devora cu privirea şi mârâia surd. La numele lui Arthur, îşi alungi pentru a treia oară gâtul şi modulă un urlet plângăreţ şi prelungit. În acelaşi timp, furtuna ce se înteţea afară trimise o rafală puternică care, pătrunzând în acelaşi timp prin uşa şi ferestrele degradate, stinse lampa intendentului şi umplu camera de gunoaie.

După această izbucnire a vijeliei; urmă o linişte profundă. Pluto tăcu. Jupan Luc, speriat, bâjbâia prin întuneric. Deodată mâna sa întâlni în obscuritate capul păros al câinelui său, ai cărui peri se zburliră

la acest contact. Ridică ochii şi-i văzu pe cei ai lui Pluto, rotunzi şi dilataţi, strălucind în întuneric ca doi cărbuni aprinşi.

— Sfântă Fecioară! murmură el, făcând instinctiv semnul crucii.

Un fulger îi arătă uşa şi se grăbi să ajungă pe coridor.

*

După câteva zile, servitorii de la Coquerel erau adunaţi în imensa bucătărie a castelului. Era seară; se făcea şezătoare.

Sub placa de deasupra căminului, aşezată pe o bancă înnegrită de fum şi învârtind maşinal mânerul unei vârtelniţe se afla o femeie ajunsă la limitele extreme ale bătrâneţei: era Anne Parker, doica domnului de Plougaz.

Anne avea peste o sută de ani. Ochii săi stinşi nu vedeau nimic, poate doar lucrurile viitorului. Faţa sa prelungă, osoasă, brăzdată de nenumărate riduri, părea o mască de pergament, uscată de foc. Buzele sale se mişcau continuu, dar nu pronunţau niciun sunet. Mâna sa învârtea într-una mânerul vârtelniţei, pe care nu mai era cânepă. În jurul ei, nu se afla nimeni. Se spunea că-i vrăjitoare şi lumea se temea de ea.

De cealaltă parte a căminului, Pluto, somnolent şi toropit, îşi încălzea labele şi visa că vânează pe mirişte.

Apoi veneau toţi servitorii lui Plouget. Cercul era numeros. Era Alanic, păstorul; Corentin, micul păzitor de gâşte; grasul Michel care se ocupa cu

îngrăşarea vitelor; Yaumi, care tundea landurile şi Francin, stăpânul presei de vin. Erau de asemenea valeţii câinilor şi cei ai cailor, argaţii, ajutorii de bucătar, grădinarii şi muncitorii. Cât priveşte oştenii, aceştia se aflau în sala de arme sau în corpul de gardă, care dădea în vestibul.

Era s-o uităm pe Marthe, femeia de serviciu şi pe fetele ce se ocupau de curtea păsărilor.

Toată această lume subalternă era luminată numai de două lumânări de răşină susţinute de două bastoane crăpate, bătute în zidăria vetrei.

De obicei, la castelul Coquerel şezătoarea era zgomotoasă şi veselă. Sub cenuşă se coceau castane şi din ulcioarele enorme, pline cu cidru spumos, fiecare când îi venea rândul, putea să bea zdravăn. Apoi mai era plăcerea de a-i vedea pe tineri râzând şi pe bătrâni trăncănind, la lumina răşinilor ce trosneau. Dar, în acea seară, adunarea era tristă şi tăcută. Nimeni nu se gândea să scoată castanele ce se ardeau; ulcioarele rămâneau pline, spuma lor se evapora fără ca cineva să-şi fi muiat buzele în ea.

Ce era nou la castelul Coquerel?

Ce era? – Vai. Dumnezeule! Este groaznic de spus şi numai gândindu-ne ne apucă tremuratul.

Se întâmpla că domnul de Plougaz nu mai ştia ce să facă. Se întâmpla că valeţii şi servitorii săi slăbeau cu ochii. Se întâmpla că totul era dezolare şi disperare.

Coquerel era o casă bântuită de stafii: „El” se întorsese – spiritul răului făcea în castel tot felul de isprăvi; şi, de opt zile, somnul nu se lipise de comesenii domnului de Plougaz.

Iată ce era nou la castelul Coquerel.

Şezătoarea continua de câtva timp în linişte, când clopotul bătu orele opt. Fiecare tresari, apoi fiecare îşi reveni. Alanic scoase timid din foc o castană coaptă pe care o ronţăi cu mare plăcere.

Prinzând curaj, Corentin, păstorul gâştelor, băgă mâna şi scormoni prin cenuşă. Marele Michel, scoţând un melancolic suspin, ridică încet un ulcior şi bău în sănătatea lui Yaumi, care făcu la fel. Atunci. Francin avu curajul de a-şi sufla nasul într-un mod pe care nu îndrăznim să-l spunem, dar pe care îl considerăm simplu, primitiv şi comod pentru oamenii care nu au batistă; unul din valeţii de câini tuşi; Pluto căscă şi doamna Marthe strănută fals. Gheaţa era spartă.

Scaunele de bucătărie se apropiară. Yuani, trecu ulciorul vecinului său şi licoarea spumoasă făcu înconjurul cercului.

— Este bun, spuse Michel, este bun şi tare cidrul, dar nu se ştie cât timp vom mai bea sub căminul Coquerel!

— Cine ştie, reluă Francin, stăpânul presei; cine ştie dacă la anul tot eu voi zdrobi merele monseñiorului?

— Vai, Dumnezeule! Vai, Dumnezeule! spuseră toţi în cor.

— Treaba e, vedeţi voi, băieţi, spuse Michel pe un ton doctoral, că nu există leac pentru aşa ceva. O casă bântuită de stafii este o casă pierdută... mai bine era ciumă!

— Asta-i adevărul, replică Francin, este purul adevăr.

— Dacă domnul de Plougaz l-ar fi înlocuit măcar

pe defunctul domn Maurice, capelanul castelului!… dar nu.

— Nu!

Ulciorul făcu al doilea tur şi vocile căpătară un timbru mai puţin lamentabil.

— Jupâne Francin, spuse Alanic, niciodată n-ai fiert un cidru mai bun!

— Este bun… bun şi priceput în prepararea cidrului… asta-i adevărat… dar ce aţi auzit noaptea trecută voi ceilalţi?

Întrebarea îi făcu pe toţi să se întunece la faţă.

Doamna Marthe, în calitatea ei de femeie, prinse cea dintâi grai.

— Am, auzit lanţuri zornăind în turnul… de nord, spuse ea; am ascultat nişte gemete ciudate şi mi-am vârât capul sub plapumă.

— Ai făcut bine, doamnă.

— La miezul nopţii zgomotul a devenit şi mai puternic. Aveam impresia că se prăbuşeşte castelul. Am leşinat.

— Ce comod este să poţi leşina când îţi este tare frică, spuse micul păzitor de gâşte…

Eu am văzut ferestruicile de la turnul diavolului…

— Taci, nefericitule! strigară toţi.

— E-adevărat! Voiam să spun Turnul de nord…

Ferestruicile, deci, străluceau într-o lumină roşiatică şi camera defunctului domn Arthur…

De data asta Pluto fu cel care îl întrerupse, scoţând urletul jalnic pe care îl cunoaştem.

— Ei bine! Ce era în cameră? întrebă Yaumi.

— Nu ştiu; dar era luminată aşa cum trebuie, asta-i sigur!

— Este ciudat! murmură doamna Marthe.

Apoi adăugă, clătinând din cap:

— Este cineva printre noi care ar putea să ne spună mai multe despre acel turn!

— Cine? Cine? întrebară din toate părţile.

— Bătrâna Anne Parker, răspunse Marthe.

Nu lipsi mult ca lumea să izbucnească în râs, atât păru de amuzantă această presupunere.

— Bătrâna Anne! repetă Francin; în curând se împlinesc cincisprezece ani de când nu a mai scos un cuvânt.

Cea despre care se vorbea rămânea în colţul ei, impasibilă şi inertă; părea să nu fi auzit. Mâinile sale învârteau mereu vârtelniţa ca şi cum ar fi tors un fir de cânepă imaginar. Buzele sale se mişcau încet, fără a pronunţa vreun sunet.

— Ea a văzut lucruri stranii odată, reluă Marthe.

— Nu-şi mai aminteşte.

— Poate... în orice caz, nu ar şti să ni le spună, pentru că vârsta a făcut-o mută.

— Mută şi surdă. Este un cadavru viu.

Michel vorbise ultimul. Bătrâna doică a lui Plougaz, întorcându-şi încet gâtul descărnat, îşi fixă asupra lui ochii terni, lipsiţi de gândire.

— Vreunul dintre voi, spuse ea cu o voce tremurată, îl cunoaşte pe jupân Simon Troarec, frumosul intendent al lui Plougaz?

Dacă Pluto însuşi ar fi luat cuvântul, toţi cei adunaţi n-ar fi încercat o uimire mai profundă.

Uitaseră toţi timbrul vocii Annei Parker şi întrebarea asta, stranie ea însăşi, mai stranie decât gura ce o proferase, făcu să treacă prin toţi cei de faţă un fior de spaimă.

— Şi-a regăsit vocea! murmură doamna Marthe;

ce va spune oare?

Toţi erau numai ochi şi urechi; dar Anne Parker îşi reluă, în curând, prima sa poziţie şi începu să toarcă fuiorul ce nu exista, mişcându-şi în linişte buzele, cum făcea de mai bine de douăzeci de ani.

III
Jupânul Roch Kequin

Servitorii lui Plougaz rămaseră un timp muţi de uimire; dar, până la urmă, cum şezătoarea este ca să vorbeşti, îşi reluară conversaţia întreruptă.

— Sunt gata să pariez că bătrâna Anne vorbeşte pentru ultima oară în această lume, spuse Michel.

— Eu mă rog lui Dumnezeu ca acesta să nu fie un semn prevestitor de nenorocire, răspunse Marthe... Dar ce mai poţi să crezi, după toate astea? Oare nenorocirea nu s-a întâmplat?

— Adevărul e că timpurile bune au trecut. Plougaz a devenit trist şi morocănos.

— Are şi de ce!

— Nu spun că nu... Chiar jupânul Luc pare descurajat!

— Este un intendent fidel, spuse doamna Marthe cu convingere.

— Un intendent care se teme de Dumnezeu, dar şi mai mult de diavol, adăugă Yaumi, nu fără o oarecare intenţie de zeflemisire.

Anne Parker încetă să mai învârtească mânerul vârtelniţei şi spuse ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi:

— Intendentul nu se teme de diavol!

Apoi, întorcându-se încet către cei adunaţi, adăugă:

— Vreunul dintre voi îl cunoaşte pe jupân Simon Troarec, frumosul intendent al lui Plougaz?

— Stimată doamnă, răspunse Marthe, intendentul domnului Plougaz se numeşte Luc Morfil.

Bătrâna dădu din cap, neîncrezătoare.

— Îmi spui tu mie care este numele logodnicului meu? spuse ea cu severitate. N-am auzit niciodată vorbindu-se de acest Luc Morfil şi ăsta nu-i un nume din Bretagne… Da altfel, Plougaz nu are decât un intendent… şi destul!

Anne pronunţă cu emfază ultimul cuvânt.

— Destul, reluă ea; mai ales că intendentului nu-i e frică de diavol!… lui jupân Simon nu-i e frică.

— E nebună! murmură doamna Marthe.

— El este diavolul, continuă Anne Parker cu o voce din ce în ce mai gâfâitoare şi mai slabă; Plougaz nu se îndoieşte de asta; nu-i spuneţi nimic… Dacă nimeni nu va vorbi, Plougaz va părăsi castelul, iar intendentul va deveni stăpânul.

— Dacă este jupan Luc! strigă Yaumi, lovit subit de o idee.

— Linişte, băiete!… Numai eu ştiu ce se petrece noaptea în Turnul diavolului!…

— Ce vă spuneam eu? o întrerupse, zăpăcită, doamna Marthe; vrăjitoarea ştie totul!

Anne Parker tresări uşor şi-şi trecu mâna uscată şi ridată peste frunte.

— Nebună ce sunt! mormăi ea; asta s-a petrecut acum optzeci de ani.

Capul său se plecă din nou; degetele sale se crispară pe mânerul vârtelniţei sale; începu să toarcă firul imaginar.

— Venerabilă doamnă, spuse Marthe, dezamăgită,

nu ne spuneţi ce se întâmplă în Turnul de nord?

Niciun răspuns. Bătrâna redevenise mumie.

— Voi afla eu! strigă cu hotărâre Yaumi; voi afla în această seară!

Aceste cuvinte atraseră mai puţin atenţia generală pentru că toate privirile erau fixate pe Anne Parker, al cărei corp se îndoi încet şi se prăbuşi sub scaun ca o masă inertă şi fără viaţă.

— Biata bătrână n-o mai duce mult! spuse Michel.

— Ştiam că cineva o să moară săptămâna asta la castel replică Francin. Am văzut lumânarea[13] venind dinspre Burg.

— Atunci este clar ce se va întâmpla cu biata doamnă, spuse Yaumi.

Cineva trebuia într-adevăr să moară; dar Yaumi ar fi fost foarte uimit dacă i s-ar fi spus numele predestinatului.

Era ora zece, seara. Intendentul, ca de obicei, îşi făcu rondul şi asistă la închiderea uşilor. Era palid şi părea obosit; totuşi, înainte de a se retrage, îl luă pe Pluto de zgarda de fier şi-l duse în curte, unde îl legă cu ajutorul unui lanţ dublu.

---

13 În fiecare sat de pe Coastele Nordului găseşti mai mult de douăzeci de persoane care au văzut – cu ochii lor – „Lumânarea morţii”. Este una din superstiţiile cele mai răspândite în Bretagne şi este poate cea mai înrădăcinată. Când un om trebuie să moară, noaptea se vede coborând din cer către locuinţa sa o lumânare lungă, aprinsă. Acest funest meteorit coboară încet: cu cât se apropie, cu atât se distinge mai bine forma sa conică. Este o lumânare veritabilă. Numai că este turnată alandala şi flacăra sa, împotriva tuturor legilor fizicii, arde cu vârful în jos. Câinii casei simt de departe venirea sa şi încep să urle jalnic. Lumânarea intră în locuinţa muribundului prin coşul sobei. Cei mai mulţi pretind că acolo se opreşte cursa sa misterioasă; dar alţii spun că pătrunde până în camera mortuară şi se stinge între cearşafurile patului.

Jupan Luc nu uita niciodată să se achite de această grijă; şi, de câte ori o făcea, îşi spunea felicitându-se:

— Dacă, acum doisprezece ani, Pluto n-ar fi fost legat cu acest lanţ dublu, tânărul Arthur ar fi încă la castel. Eu aş fi... dracul ştie unde.

Odată Pluto legat, jupan Luc se întoarse în castel; dar în, momentul în care ultimul servitor al castelului părăsi locul de veghe, Luc deschise încet uşa exterioară. Pe când se strecura afară, auzi în spatele lui un zgomot. Intendentul se opri nehotărât.

— Aş! spuse el după o scurtă ezitare, fără îndoială că este bătrâna Anne care o fi adormit în colţul focului.

Ieşi. Yaumi, care nu îl pierduse o clipă din ochi de când o vagă bănuială i se trezise în suflet, se furişă iute în urma lui.

Jupân Luc, după ce închise uşa bucătăriei, merse de-a lungul faţadei castelului şi intră printr-o uşiţă secretă, situată la baza Turnului de nord, comunicând printr-o mică scară cotită cu camera ocupată odată de tânărul Plougaz. Yaumi, uimit, dar, de acum, sigur de ce făcea, îl urmări în continuare.

Ajuns în camera lui Arthur, intendentul luă de sub patul tânărului om nişte lanţuri şi un pachet de lumânări pe care le ascunsese aici. Apoi, aşteptă cu răbdare.

În clipa când orologiul bătu miezul nopţii, scoase nişte strigăte puternice, frecă bricheta, aprinse lumânările şi parcurse camera scuturând zgomotos lanţurile. Şiretul normand probabil că exersase demult, căci el singur făcea mai mult zgomot decât o întreagă legiune de demoni.

Dar deodată se opri. Rubiconda sa figură deveni de o paloare lividă şi lanţurile îi scăpară din mâini. Urmă, după scandalul făcut nu demult, o linişte profundă.

Zărise, în picioare, în mijlocul camerei un om de talie puternică, care privea ce făcea el, imobil, cu braţele încrucişate pe piept.

Jupan Luc nu era curajos. Mai întâi îi fu frică să nu fie Satan în persoană. Apoi, când în sfârşit îl recunoscu pe Yaumi, spaima nu-i scăzu căci persoana care tundea landurile era renumită pentru forţa şi curajul său.

— Hei! Hei! spuse acesta din urmă, deci tu eşti diavolul, cinstite jupan Luc?

— Nu mă nenoroci, Yaumi, bunul meu camarad, răspunse normandul; îţi voi da tot ce vei dori.

— Vreau să te văd spânzurat, jupâne Luc; asta-i tot, spuse flăcăul, invadat de acea ură instinctivă care există de când lumea între valetul de rang mic şi favoritul stăpânului.

Luc Morfil prinse curajul disperării. Îi aruncă adversarului o privire rapidă şi se convinse că nu avea arme. Îşi strecură discret mâna dreaptă sub vestă.

— Îţi voi da zece monezi… douăzeci… treizeci!… strigă el.

— Nu, jupâne; nici pentru cincizeci de monezi nu te-aş scăpa de frânghie.

— O sută de monezi! mai spuse intendentul.

Yaumi, în loc să răspundă, îi puse mâna sa puternică pe umăr.

— Iertare! murmură jupân Luc.

Şi pronunţând acest cuvânt, scoase cu iuţeală de

sub vestă un pumnal scurt şi, ochindu-l pe Yaumi în inimă, lovi cu întreaga sa forţă.

— Pentru mine era lumânarea! spuse flăcăul căzând cu toată greutatea.

Jupân Luc nu răspunse, dar culorile îi reveniră în obraji şi, cu un surâs perfect satisfăcut, se apleca asupra lui Yaumi pentru a-l termina cu o a doua lovitură.

*

A doua zi, la castelul Coquerel domneau spaima şi dezolarea. Nu numai că se auzise, ca de obicei, un scandal infernal în Turnul diavolului, dar un valet, pe care lumina îl făcea mai curajos, explorând camera bântuită de stafii, dăduse peste un cadavru – cadavrul bietului Yaumi.

Domnul de Plougaz se întristă şi mai tare. Îl anunţă pe jupân Luc Morfil să i se înfăţişeze şi îi spuse:

— Vreau să vând castelul Coquerel.

Jupân Luc avu un frison de uşurare.

— Monseňiore, răspunse el pe un ton ipocrit, mai aveţi încă multe mii de monezi din preţul castelului Coatzivilliirouët.

— Vreau să vând Coquerel-ul.

— Sunt aici pentru a mă supune ordinelor voastre, dar…

— Dar ce?

— Nimic… Voi redacta contractul de vânzare şi mă voi strădui să găsesc un cumpărător.

— Mergi şi grăbeşte totul!

Jupân Luc ieşi şi luă o foaie de pergament pe care

redactă, cu scrisul său frumos, un contract potrivit legii. Apoi încălecă pe catâr şi plecă la Bécherel pentru a aranja să se strige duminica următoare, după terminarea slujbei, punerea în vânzare a frumosului castel de Coquerel.

Îndeplinind această sarcină, în loc să se întoarcă direct la castel, merse până la Dinan şi traversă, mândru şi triumfător, străzile oraşului. Cei care îl întâlniră în acea zi, mărturisiră că niciodată jupân Luc nu fusese mai roşu şi mai surâzător; mergea pe catârul său cu picioarele în afară şi cu pumnul la şold, ca un adevărat cavaler pe calul de luptă şi abia schiţa din cap un salut protocolar atunci când cunoştinţele îl salutau.

— Aceşti oameni mărunţi, îşi spunea el, nu ştiu deloc cine sunt eu. În curând, mulţumesc lui Dumnezeu, nu voi mai fi ţărănoi; intendentul va ajunge señior.

Pe drum, din când în când, jupân Luc cobora de pe catâr pentru a cumpăra când o jucărie de copil, când o panglică de catifea, când o cutie cu ornamente din argint, conţinând pene şi cerneală. Vâra aceste cumpărături în buzunarele largi ale vestei sale. Mai jos de Yerzual, care pe atunci era unica suburbie a Dinan-ului, îşi legă catârul de un inel de fier, fixat în zidul unei case aparent sărăcăcioase şi ridică ciocănaşul unei uşi ce separa prăvălia jupânului Roch Requin, procuror de profesie şi renumit ca fiind un pungaş înrăit.

Jupân Roch se asemăna cu jupânul Luc aşa cum o prună uscată seamănă cu o prună. Era un bătrân mic, ridat, zbârcit, descărnat, trecut prin viaţă. Nu râdea prea des, de teama de a nu arăta oamenilor

vidul cavernos al gurii sale ştirbe, dar asta nu îl împiedica să fie un cumătru vesel; şi când putea să bea pe gratis, un galez nu i-ar fi putut ţine piept. Era văduv şi tatăl unei fete mari care nu-şi putea găsi un soţ; familia sa se mai compunea dintr-o droaie de copii, de ambele sexe.

Intrând, jupân Luc sărută mâna fiicei mai mari într-un mod atât de galant că jupân Roch simţi venindu-i la nări un parfum vag de logodnă.

— Luaţi această panglică, iubita mea, spuse apoi intendentul de Coquerel; am cumpărat-o de amorul frumoşilor voştri ochi negri.

Fata mai mare avea ochi gri, dar luă panglica.

— Şi vouă astea, drăguţii mei ţânci, continuă jupân Luc, împărţind darurile; cumetre, familia voastră devine din zi în zi mai drăguţă.

Jupân Roch Requin primi cu rezerve acest compliment.

— Vă convine să spuneţi asta, cumetre, răspunse el. Apoi adăugă, aparte:

— Are nevoie de mine; este clar. Să ne ţinem bine.

Maître Luc luă un scaun şi se aşeză lângă bătrânul procuror.

— Cumetre, spuse el, mi-a venit ideea să cinăm împreună. Nu este o idee bună?

— Hm! făcu jupân Roch.

— În familie, continuă intendentul, fără fasoane.

— Fără fasoane, repetă procurorul.

— La întâmplare… patru mici aperitive, două fripturi şi o duzină de sticle de vin franţuzesc…

— V-aţi gândit la toate, cumetre!

— Am comandat toate astea la un hangiu al prietenilor mei.

Într-un sfert de oră vom fi serviţi. Nu vă neliniştiţi; eu sunt cel care vă tratează.

Jupân Roch închise cu zgomot registrul, pe care voia să-l examineze şi-i întinse mâna cumătrului său. Fata cea mare îşi ascuţi dinţii lungi şi puştii scoaseră urlete de bucurie.

— Are nevoie de mine, gândi procurorul. Este din ce în ce mai limpede!

Când sosiră, pompos purtate de un număr suficient de ajutori de bucătar, cele două fripturi, coşul cu vin şi cele patru aperitive, familia Requin se îndreptă spre sufragerie în grabă. Timp de o lungă jumătate de oră singurul zgomot ce se auzi fu cel produs de o mestecare energică şi de scârţâitul cuţitelor pe farfurii.

Deşi nu avea dinţi, bătrânul procuror făcea minuni, dar era cu mult depăşit de fiica sa mai mare, a cărei poftă de mâncare nu putea fi deloc potolită. Cât despre jupânul Luc, el mânca puţin, bea şi mai puţin şi-i umplea mereu paharul cumătrului său. Acesta se pusese în gardă şi avea un cap rezistent; totuşi, către sfârşitul mesei, deveni expansiv şi-şi arătă de mai multe ori, în accesele unui râs cacofonic, concavităţile maxilarului.

— Cumetre, spuse el, cina voastră este bună. Când veţi mai avea astfel de idei de a vă aşeza la masa mea, nu va trebui deloc să vă jenaţi.

— În curând sper să vă tratez mai bine, cumetre, răspunse jupânul Luc cu un surâs misterios.

— Pe dracu!... familia mea şi cu mine vom fi întotdeauna la ordinele voastre.

Jupân Luc se aplecă la urechea sa.

— Nu credeţi, spuse el foarte încet, că fiica

voastră ar fi mult mai frumoasă în nobilele veşminte ale unei castelane?

— Ce? făcu procurorul stupefiat.

— Tăcere! Aş vrea să vă vorbesc între patru ochi, cumetre.

Jupân Roch rămase un moment năucit. O avalanşă de idei bizare îi invadară creierul, uşor surexcitat de vinul de Franţa. Poate bătrânul Plougaz pusese ochii pe fata lui cea mare; poate…

— Afară de-aici, copii! strigă el, nerăbdător să-şi clarifice îndoielile.

Ţâncii răspunseră acestui ordin printr-un concert de lamentaţii. Chiar fiica cea mare aruncă o privire de disperare asupra farfuriei sale, pe jumătate plină încă şi nu putu să nu-şi reţină un geamăt. Cu toate astea, toată lumea se supuse căci jupân Roch avea un mod foarte armorican de a-i învăţa supunerea pe moştenitorii săi.

Când rămaseră singuri, intendentul se ridică şi răsuci de două ori cheia în broască. Apoi se uită, scrupulos, prin toate colţurile camerei.

— La ce bun toate aceste precauţii, cumetre? întrebă procurorul.

În loc de răspuns, Morfil îi umplu cumătrului său paharul şi începu să vorbească cu voce joasă. Cititorul ştie deja sau va şti mai târziu ce povesti intendentul. Vorbi mult, cu o anumită elocvenţă, căci jupân Roch, cu ochii holbaţi şi gura căscată, devora fiecare cuvânt.

— Drace!… Drace!… spuse el când intendentul termină, iată o afacere extraordinar de ciudată, cumetre… Am ghicit că veţi avea nevoie de mine.

— Sunteţi de acord să mă serviţi?

— Puteam să pariez! Mi-am zis imediat: are nevoie de mine, este clar!

— Sunteţi de acord?…

— Este o afacere ciudată... o afacere ce se poate încheia cu spânzurarea, cumetre.

— Vă voi da o mie de monezi.

— E o sumă frumoasă, dar… conştiinţa, farsa este ciudată şi sunteţi un ticălos abil, cumetre… Am chef să povestesc totul lui Plougaz. El îmi va da mai mult de o mie de monezi… ce ziceţi?

Jupân Luc luă de sub vestă acelaşi pumnal mic ce-l redusese pe bietul Yaumi la tăcere şi îl înfipse în masă, cu un aer indiferent.

— Nu zic nimic, răspunse el.

— Drace! Drace! murmură Roch Requin scărpinându-şi urechea; aveţi replică la tot, dragul meu cumătru… spuneţi de o mie de monezi?

— O mie.

— Şi fiica mea?

— Mă voi căsători cu ea.

— Este o comoară, cumetre; veţi fi un soţ fericit. Pe cât este de frumoasă pe atât e de bună…

Jupân Luc care, cât dură convorbirea, nu-şi pierduse niciun moment surâsul, la ultimele cuvinte făcu o grimasă echivocă pe care procurorul nu o luă în seamă.

— Haide! spuse acesta din urmă, să batem palma, ginere; vă promit concursul meu.

Spunând acestea, se ridică şi se îndreptă spre uşă. Jupân Luc îl opri.

— „Verba volant”! spuse el. Eu m-am încredinţat vouă. Îmi trebuie garanţii.

— Garanţii! repetă procurorul, cu o aversiune

vădită. Într-o afacere în care e vorba de spânzurătoare, nu se scrie, cumetre. Am mare încredere în voi, dar nu cunosc pe nimeni căruia să-i pot da capul meu să-l păzească.

— Trebuie totuşi să scriem, jupân Roch! spuse Morfil pe un ton ferm.

Bătrânul procuror aruncă în jurul lui o privire bănuitoare. Nu exista nicio ieşire.

— Fie! reluă el cu o resemnare prefăcută; voi scrie tot ce veţi dori, ginere… Să mergem să luăm tot ce ne trebuie pentru asta.

Odată afară, cine ştie dacă jupân Rodi Requin nu-şi va schimba părerea?

Din nefericire pentru el, normandul prevăzuse totul. Scoase din buzunar o foaie de pergament şi cutia de argint pe care o cumpărase.

— Nu vă deranjaţi tată-socru, spuse el surâzător. Iată o trusă de scris pe care o puteţi păstra, dacă vă place, în amintirea mea.

Procurorul plecă capul. Era învins.

Jupân Luc îi dictă un act prin care el, Roch Requin, se angajă, în schimbul unei sume de o mie monezi, să cumpere în numele său, dacă e cazul, castelul de Coquerel, pentru ca apoi să înapoieze aşa-zisul castel lui Luc Morfil, adevăratul cumpărător. Roch Requin scrise, fără tragere de inimă şi semnă în silă.

— Aşa cumetre, spuse Luc, punând actul în buzunar, nu veţi fi deloc tentat să-mi vindeţi secretul, căci, în cazul acesta, vom împărţi spânzurătoarea ca buni prieteni ce suntem… La revedere, jupân Roch Requin!

— La revedere, jupân Luc Morfil! spuse plângăcios procurorul.

Ieşind, intendentul lui Plougaz se arătă mult mai puţin galant decât de dimineaţă. Nu-i mai spuse fiicei mai mari că ochii săi gri păreau negri şi trecu fără să-i privească pe numeroşii ţânci care-i aşteptau îmbrăţişarea.

— Aş fi pariat că avea nevoie de mine! mormăi procurorul. Diavolul! În loc să-l prind, m-am lăsat prins şi el e cel care mă are acum la mână. Ce păcat!

*

Când jupân Luc se urcă pe catâr, soarele cobora la orizont. De la Dinan la Coquerel erau trei leghe bune. Intendentul îşi puse animalul la trap şi recapitulă cu bucure evenimentele zilei. Totul îi reuşise. Plougaz consimţise, în sfârşit, să-şi vândă castelul şi cumpărătorul fusese găsit dinainte. Era cel mai bine posibil. În definitiv, jupân Luc se făcuse vinovat de furt, de impostură, de ucidere; dar cel puţin, încasa preţul faptelor sale rele. Ori, el spera să şteargă amintirile sale odată ce va ajunge stăpân al frumosului castel.

Nici nu făcuse două leghe din drum şi soarele se ascunse în spatele munţilor verzi, care se înşirau de-a lungul râului Rance. Se lăsă înserarea. Jumătate din cer se acoperi cu o pânză neagră, în timp ce soarele care apunea era de un roşu închis. Jupân Luc biciui catârul cu toată puterea braţelor şi căută în memorie un refren normand pentru a-şi înşela spaima pe care o simţea deja. Când termină cântecul, era noapte. Numai o bandă roşie marca, la apus, locul unde dispăruse soarele.

Jupân Luc biciui din nou catârul, dar catârul său era bătrân, ostenit şi încăpăţânat. Continuă să meargă liniştit la trap fără a ţine câtuşi de puţin seama de nerăbdarea cavalerului, său. Acestuia i se strânsese inima de frică. Ticălos curajos pe lumină, pe întuneric era un ticălos fricos şi superstiţios. În imaginaţia sa îngrozită, fiecare arbore de pe drum lua forme teribile; urechea sa auzea zgomote stranii şi nu o dată i se părea că aude în depărtare scârţâitul lugubru al *roabei morţii*[14].

— Sunt un bun creştin! murmură el, parcă vrând să înşele cerul. Voi plăti să se facă o slujbă... zece slujbe... am cu ce plăti...

Apoi încercă să recite versetele uitate din „De profondis”. Dar se întrerupse după puţin timp şi tresări violent. Vreo căprioară speriată traversase probabil drumul; vântul îi aducea notele funebre ale cântecului bufniţei, ascunsă în frunzişul copacilor, îi era frică. Tremura din tot corpul. O paloare mată înlocuise rubicondele culori ale obrazului său.

Trecu o oră. Se afla la o jumătate de leghe depărtare de Coquerel. Luna urca la orizont, dar

---

14 Noaptea, când nu este lună pe cer şi ţăranul breton rătăceşte singur pe un drum pustiu, el aude şi vede multe lucruri pe care ochii şi urechile unui orăşean nu le-ar putea distinge. Aude, între altele, zgomotul nefast produs de osia *roabei morţilor,* frecându-şi roţile pe care diavolul a uitat să le ungă. Nimeni n-a văzut vreodată această roabă, dar ea este destinată să treacă, scârţâind din axa sa, prin faţa porţii muribunzilor. Întâlnirea cu ea este un semn foarte rău. Când o aud trecând, oamenii prudenţi spun rugăciunea sau recită un „De profondis”.

Sunt unii, foarte puţini la număr, care neagă existenţa sa şi îşi bat joc de ce se spune, dar ei mor mai devreme sau mai târziu ceea ce dovedeşte din plin că nu trebuie niciodată să vorbeşti în mod nesocotit de *roaba morţii.*

cornul său, ascuns după nori, dădea obiectelor acea lumină nesigură care schimbă aspectul naturii moarte şi presără câmpurile cu stranii fantome.

Jupân Luc, care mergea pe un drum înalt, mărginit de o parte şi de alta de povârnişuri înalte, împrejmuite de mărăcini deşi, se făcuse mic pe catârul său şi promitea să aprindă o lumânare la Notre Dame de Gévezé pentru a câştiga puternica sa protecţie. Se căia amarnic, bietul om, că prelungise atât de târziu cina; era atât de nefericit încât gândul de a cumpăra castelul nu mai avea darul de a-l anima.

Ochii săi rămâneau fixaţi în pământ pentru a nu vedea spectrele care, fără îndoială, făceau sabat în aer. Era pe cale de a se felicita pentru această naivă stratagemă, când animalul său se opri deodată.

Jupân Luc ridică instinctiv privirea şi rămase înlemnit.

Chiar în mijlocul drumului stătea în picioare o formă neagră. Jupân Luc îşi făcu cruce şi ceru iertare lui Dumnezeu din adâncul sufletului, pentru a se pregăti de moarte. Forţele îi slăbiră şi simţi că i-a bătut ceasul.

Catârul nu mişca şi nici forma neagră. Jupân Luc prinse curaj să strângă coastele animalului, care făcu câţiva paşi înainte şi se opri din nou. Jupân Luc ajunse aşa de aproape de forma neagră că ar fi putut s-o atingă cu mâna, dar nu avu această intenţie.

Totuşi, imobilitatea acestei fantome înspăimântătoare îl linişti puţin. Ridică ochii pe furiş şi împinse curajul până a privi în faţă fantoma. În acel moment, luna, debarasată de vaporii care o

înconjurau, cădea perpendicular pe spectru şi jupan Luc recunoscu stâlpul ce delimita domeniul Coquerel.

— Ticălos de catâr! strigă el lovind animalul cu putere; să-i fie frică de un stâlp!… Mişcă, animal laş.

Catârul lui jupân Luc nu merita deloc această acuzaţie de laşitate. El se oprise în faţa stâlpului, ca de obicei, pentru a aştepta ordinele cavalerului său, pentru că în acest loc drumul se bifurca. Numai normandului îi fusese frică; dar acum, recunoscând drumul şi simţindu-se aproape de Coquerel, uită spaimele şi căută să se înşele pe el însuşi. Încă cinci minute şi va vedea ferestrele luminate ale castelului, aşa cum se cuvine să fie ferestrele unei locuinţe ospitaliere; cum să spună că era gata să moară de spaimă?

Se ţinea drept în acel moment în şa şi fluiera un cântec de petrecere. Noaptea nu mai avea spaime pentru el. Stejarii redeveneau stejari în ciuda ramurilor lungi, desfrunzite ce păreau, de departe; braţe descărnate; stâlpii redeveneau stâlpi. Roaba morţii nu mai striga sub adăpost şi jupân Luc devenise aşa de curajos că răspundea strigătului bufniţei, parodiind caraghios plângerea funebră a acestuia.

— Hu! Hu! Hu! Hu! spunea el râzând din toată inima. Bufniţă, prietenă, eu cânt tot atât de bine ca şi tine şi am repetat adesea gama ta la căpătâiul tânărului Arthur.

Râsul său încetă. În momentul când pronunţa ultimul cuvânt, un urlet surd şi prelungit se auzi aproape de el şi Pluto, trăgând după el lanţul rupt, traversă drumul. Doi oameni îl urmau. Când trecură

prin faţa intendentului, luna lumină feţele lor palide, obrajii lor scofâlciţi şi orbitele lor în care ochii nu mai existau.

Erau îmbrăcaţi în giulgiuri lungi, albe ca zăpada. Primul, al cărui giulgiu avea forma unei rochii de pelerin, îşi arăta pieptul străpuns din loc în loc de săgeţile sarazinilor. Celălalt, al cărui giulgiu semăna cu haina unui ţăran, avea o pată sângerie în dreptul inimii.

Jupân Luc căzu greoi de pe cal pe spate, în praful de pe drum.

— Arthur de Plougaz!... Yaumi! murmură el cu vocea sugrumată. Milă! Îndurare!

Pluto urlă. Cei doi bărbaţi, îmbrăcaţi în alb, alunecară ca doi fulgi împinşi de briza serii. Catârul îşi ciuli urechile şi necheză zgomotos, în timp ce corpul îi tremura. Jupân Luc vru să se ridice, dar picioarele i se mulară şi căzu în nesimţire.

IV
Elixirul

Domnul de Plougaz îşi petrecuse toată această zi tristă închis în apartamentul lui. Bietul señior regreta amarnic frumosul său castel de Coquerel. Se gândea la toate serbările strălucitoare pe care le dăduse în marea sală, la mesele îmbelşugate întinse în sufragerie; se gândea la grajdurile sale grozave unde dormeau în voie o sută de cai; la cuşca pentru câinii de vânătoare, renumită în tot ţinutul, unde o

sută de perechi de câini, de toate mărimile, de toate felurile, de toate rasele, se zbenguiau şi făceau un vacarm îngrozitor la răsăritul soarelui. Se gândea la toate astea şi, cum tristeţea te face să fii mai bun, se gândea şi la fiul său Arthur, pe care nu-l mai văzuse de zece ani.

— Vai! Vai! spunea el; bietul Arthur şi bietul meu Coquerel, bietul meu fiu şi bietul meu castel!... Bătrânul Plougaz nu mai are nici castel, nici familie!

Şi îşi reproşa faptul de a-l fi lăsat prea uşor să plece pe unicul moştenitor al neamului său.

Nu era prima dată când domnul de Plougaz îşi amintea de Arthur. De multe ori, îl însărcinase pe jupanul Luc să trimită sume destul de mari cavalerilor ospitalieri din Saint-Jean, pentru ca ele să-i parvină tânărului domn. Şi noi ştim ce întrebuinţare dăduse jupânul Luc acestor sume.

Şi cu sufletul încărcat de aceste sumbre gânduri; bătrânul señior umbla cu paşi mari, sacadaţi, pe parchetul camerei sale. Febra i se urca la creier. Nu-şi mai găsea locul şi fiecare oră i se părea lungă cât o săptămână. Către seară, ieşi din apartamentul său pentru a vedea dacă jupân Luc se întorsese din călătoria sa. Discul soarelui, înroşit de vaporii tereştri, atingea linia orizontului şi inunda cu ultimele sale raze coridoarele şi saloanele castelului Coquerel. Frumosul castel strălucea. Vitraliile colorate ale ferestrelor descompunând această lumină ardentă ce trecea prin ele vopseau în purpură sau în azur panourile împodobite cu viniete ale lambriurilor. Se vedeau, prinzându-se ca nişte stele strălucitoare, poleirile cu aur ale bolţii, oţelul lustruit al trofeelor de arme şi cristalurile

diamantate ale lustrelor. Domnul de Plougaz parcă vedea întâia oară aceste minuni şi le admira emoţionat. Şi cu cât le admira mai mult cu atât gemea mai tare nefericitul bătrân. Nu vor avea oare toate aceste lucruri frumoase, în curând, un alt stăpân? De câte ori o să mai vadă apusul soarelui prin vitraliile înaltelor ferestre ale castelului.

Era un sacrificiu îngrozitor. Dar era un sacrificiu necesar; căci, pentru un nobil, chiar pentru un simplu creştin, e mult mai bine să trăieşti într-o cocioabă decât să împărţi locuinţa cu Satan.

În timp ce domnul de Plougaz se plimba din sală în sală, din coridor în galerie, ca un suflet în suferinţă, în castelul său se petreceau lucruri stranii.

Către ora unu după amiază, un om purtând rochia albă a pelerinilor de dincolo de mare ciocănise la impunătoarea uşă şi ceruse ospitalitate… Niciodată nu fusese refuzată o astfel de cerere la Coquerel. Milogul fu primit înăuntru. Era un personaj de talie înaltă, ale cărui trăsături palide şi obosite revelau ani lungi de suferinţă. Rochia sa era plină de praf şi cădea în fâşii.

În momentul când traversa curtea, Pluto, reţinut în lanţ, dormea la soare în faţa cuştii sale. Deodată somnul său păru agitat. Nările sale largi se dilatară. Scheună încet şi dădu din coadă, cum fac câinii când văd o persoană cunoscută. Apoi, când străinul trecu prin faţa lui, se trezi brusc şi sări.

— Jos, Pluto! spuse Francin, îndeplinind oficiul de persoană care îi pofteşte pe oaspeţi în castel. Nu vă speriaţi, domnul meu, lanţul este solid.

— Nu mă sperii deloc, răspunse străinul pe un ton grav.

— Hei! Hei! Sire pelerin, aveţi totuşi de ce să vă speriaţi, vă jur! Pluto este un animal rău şi, fără lanţ, nu v-aţi afla în condiţii favorabile... Dar ce faceţi? Opriţi-vă!

Străinul înaintase spre Pluto şi, fără să ţină seama de avertismentul vasalului, îşi pusese mâna pe capul temutului câine.

Francin făcu un gest de spaimă. Crezu că pelerinul va fi devorat, dar Pluto se culca din nou. Ochii săi mari şi roşii deveniră blânzi şi umezi. Întregul său corp începu să freamăte şi deschise gura pentru a linge sandalele prăfuite ale străinului.

— Dumnezeu să ne păzească! mormăi Francin care de atunci îl privi pe străin cu un respect amestecat cu neîncredere.

— Trăim vremuri nefericite! Diavolul noaptea, vrăjitorii ziua...

Nu termină, dar se închină pe furiş.

Străinul se întoarse către ghidul său, care-l conduse în bucătăria unde bătrâna Anne Parker, singură, cufundată în somnolenţa sa obişnuită, se făcea că toarce un fir inexistent, lângă focul aproape stins.

— Domnul meu, spuse Francin, încălziţi-vă şi odihniţi-vă picioarele aşteptând masa. Scuzaţi-mă dacă nu vă ţin companie, dar aţi sosit la castelul de Coquerel într-un trist moment. La ora asta se priveghează un mort, în capelă. Bietul meu tovarăş Yaumi ar veni mult timp să plângă la creştetul meu, în nopţile de iarnă, dacă nu aş face ce poate să facă un creştin pentru a micşora durata purgatoriului.

— Există un preot care să asiste privegherea? întrebă străinul.

— Vai! răspunse Francin, sunt mulţi ani de când un preot n-a mai trecut pragul castelului.

— Mortul a primit îngrijirile unui medic?

— Medicii sunt rari, sir pelerin; şi, de altfel, sunt boli pe care arta oamenilor nu ştie să le vindece… O lovitură de pumnal în inimă.

— Ştiinţa poate totul! îl întrerupse cu severitate străinul. Mergi! Voi veni şi eu.

— Un om care a trăit cinci ani printre necredincioşi şi le-a surprins miraculoasele secrete, adăugă el cu voce scăzută, are dreptul de a se numi maestru în aria de a vindeca; voi îndeplini, oficiul de medic.

Francin dădu din cap.

— Mergi, îţi spun, reluă pelerinul. Dacă este mort, mă voi ruga la Dumnezeu pentru sufletul lui; dacă însă mai există o scânteie de viaţă în el, îl voi vindeca.

— Aşa să fie! murmură Francin, neîncrezător.

Ieşi. Străinul se aşeză pe un scaun de bucătărie şi suflă în cenuşă pentru a aprinde focul.

— Doamnă, spuse el adresându-se bătrânei Anne, Luc Morfil mai este intendentul lui Plougaz?

Bătrâna de o sută de ani tresări la această voce. Degetele sale cuprinse de o ardoare inconştientă şi bruscă, împinseră cu energie lucrul său imaginar. Ea nu răspunse.

Străinul repetă întrebarea cu un glas tăios şi imperios.

Atunci Anne lăsă vârtelniţa, îşi mişcă buzele descărnate, fără a scoate vreun sunet şi-şi ridică privirea fixă şi tristă asupra străinului. Îl privi aşa mult timp. Ochii săi, spălăciţi ca nişte cristale fără luciu, nu reflectau ce se petrecea în sufletul ei, dar

ridurile obrajilor săi se mişcau şi se izbeau unul de altul; degetele sale întinse păreau că vor să respingă o vedenie.

— Nu vreţi să-mi spuneţi, doamnă, spuse din nou pelerinul, cum se numeşte intendentul lui Plougaz?

— Simon Troarec, răspunse în sfârşit vocea spartă a centenarei. Dar el are un alt nume… un nume pe care nu trebuie să-l repeţi, un nume pe care nimeni nu îl cunoaşte. Eu îl ştiu pentru că eu am petrecut noaptea în turnul Diavolului… Se numeşte Satan.

Străinul se ridică şi se îndreptă către uşă, crezând că nu poate scoate nimic de la această sărmană fără judecată. Anne se întoarse încet, pentru a-l urmări cu privirea. Apoi repetă surâzând, cu un aer misterios.

— Se numeşte Satan. Castelul este al lui… şi eu sunt logodnica sa.

Pelerinul, ca şi cum ar fi cunoscut perfect locurile, traversă coridoarele fără să ezite şi ajunse la pragul capelei. Era o clădire veche al cărei stil se armoniza cu cel al castelului, dar care, neglijată de ultimii señiori de Plougaz, avea un aspect trist şi dezolant. Solul dispărea sub un strat gros de praf umed. Altarul era gol; pânze lungi de păianjeni atârnau de bolţi şi vântul pătrundea din toate părţile prin vitraliile sparte ale ferestrelor saxone.

Bietul Yaumi era întins pe o masă, acoperită cu un cearşaf, în mijlocul naosului. La cele patru colţuri ale acestui rustic catafalc ardeau, în chip de lumânări, patru bucăţi de răşină sudate de sol. Oamenii castelului erau aşezaţi pe bănci, de jur-împrejur. Unii se rugau, alţii se prefăceau că se roagă; cei vorbăreţi trăncăneau; logodnica lui Yaumi plângea.

Soarele, ascuns sub norii opaci, făcea ca în interiorul acestei capele ruinate să fie semiîntuneric, iar roşia şi tremurătoarea lumină de răşină să devină mai melancolică. Decorarea mergea de minune cu această scenă mortuară, ai cărei actori, ca toţi ţăranii din Bretagne, erau mai mult decât alţii dispuşi, prin înclinaţia naturii lor, să simtă lugubra poezie că bretanul, într-adevăr, iubeşte ceea ce întristează şi ceea ce sperie. Cântecele sale sunt refrene mistice şi lamentabile; poveştile sunt istorii teribile. Ele au ca personaje Demonul şi Moartea, ca loc de acţiune un cimitir sau vârful pleşuv al unui munte bântuit de diavoli; aici se aude şuieratul furtunii, strigătul pisicii – huiduite şi, în depărtare se aud vibraţiile vagi ale unui glas funebru.

O ultimă întâmplare sporea la limită neliniştea majorităţii celor adunaţi să se reculeagă în capelă. Francin nu uitase să vorbească despre pelerin, a cărui privire îl îmblânzise pe Pluto şi care se lăuda că posedă secretele doctorilor păgâni. Fiecare se simţea impresionat şi curiozitatea era amestecată cu teamă. Sosirea acestui personaj extraordinar era aşteptată cu nerăbdare şi gândul la o posibilă vindecare se strecura în toate sufletele.

În sfârşit, străinul apăru în prag şi un frison brusc parcurse rândurile servitorilor lui Plougaz. Cei care se rugau fură distraşi; cei care vorbeau, tăcură; chiar logodnica lui Yaumi îşi şterse ochii şi privi.

Pelerinul traversă capela cu un pas lent şi grav. Se opri în faţa mesei pe care era culcat Yaumi şi puse mâna pe pieptul cadavrului.

Timp de un minut rămase nemişcat şi foarte atent. Apoi dădu din cap:

— Am venit prea târziu, spuse el; acest om este mort.

Un suspin sfâşietor ieşi din pieptul logodnicei lui Yaumi. Străinul o privi şi păru mişcat de durerea ei. Luă de la piept un flacon de metal, pe care îl deschise cu greutate. Un parfum înţepător şi pătrunzător se răspândi imediat în capelă. Străinul vărsă o picătură din conţinutul flaconului pe buzele lui Yaumi şi-şi puse din nou mâna pe inima flăcăului.

De data asta, aşteptă mult timp. După câteva minute, un surâs satisfăcut îi apăru pe faţă. Ivonne logodnica lui Yaumi, simţi în sufletul său o vagă speranţă. Ceilalţi servitori ai lui Plougaz erau numai ochi şi urechi.

— Inima sa bate, spuse pelerinul cu o voce aşa de stinsă încât abia putea fi auzit. Este suspendat între viaţă şi moarte. Este foarte greu să-l salvezi; să-l pierzi este foarte uşor. Retrageţi-vă, oameni buni şi rugaţi-vă cu devotament la Dumnezeu; căci numai Dumnezeu poate da unui om puterea de a face un asemenea tratament.

Spunând acestea, străinul se aşeză în genunchi.

Oamenii lui Plougaz se îndepărtară în linişte. Numai Yvonne înaintă către pelerin şi îi întinse o mică cruce de aur, ce-i împodobea pieptul.

— Nu am decât asta, murmură ea. Dacă aş fi avut un castel frumos, cum este Coquerel, vi l-aş fi dat.

Străinul îi ceru să tacă printr-un gest poruncitor şi biata fată ieşi şi ea din capelă.

Rămas singur, pelerinul îşi ridică mânecile, ce atârnau, ale rochiei sale şi se apucă de lucru. Nu avea nici trusă, nici farmacopee, dar avea mâini albe ca fildeşul şi ochi ce străluceau ca nişte flăcări.

Se folosi de acestea aşa de bine că Yaumi se trezi la viaţă şi se agită pe perna sa de piatră. Trebuie să spunem că rănile sale erau mai nimica toată; pumnalul jupânului Luc nu atinsese nicio parte vitală, dar frigul nopţii, precum şi o pierdere enormă de sânge, înţepeniseră atât de tare pe cel care tundea landurile încât camarazii săi nu puteau să vadă în el decât un cadavru.

Când îşi reveni în simţiri, rămase foarte surprins de pompa mortuară ce îl înconjura şi vru să ceară explicaţii. Dar străinul îi făcu semn să tacă. După ce îi dădu să bea câteva picături dintr-o doctorie întăritoare, a cărei reţetă a rămas un secret între el şi păgânii din Palestina, îi porunci să rămână nemişcat.

Trecură astfel patru sau cinci ore, timp în care Yaumi gustă o odihnă binefăcătoare. Oamenii lui Plougaz veneau din când în când să privească prin uşa întredeschisă; dar figura severă şi mândră a pelerinului îi ţinea mereu la distantă.

Era noapte când Yaumi se trezi. Somnul îi dăduse forţe. Se ridică fără efort şi se aşeză la masă.

— Yaumi, spuse străinul, tu eşti fratele de lapte al unicului moştenitor al lui Plougaz?

— Dumnezeu să primească sufletul bietului señior tânăr! răspunse flăcăul închinându-se; este adevărat.

— L-ai recunoaşte? continuă pelerinul.

— Sunt doisprezece ani de când ochii mei nu l-au văzut, dar trăsăturile sale sunt aici (şi arătă inima sa). L-aş recunoaşte.

Pelerinul îşi aruncă pletele pe spate şi apropie o torţă de răşină de faţa sa. Yaumi îl contemplă o

secundă cu un aer de îndoială, apoi, sprijinindu-şi mâna de un stâlp, încercă să îndoaie genunchiul.

— Monseñiore, murmură el, binecuvântat fie Dumnezeu care v-a adus înapoi teafăr şi nevătămat la frumosul castel Coquerel.

Arthur de Plougaz îi întinse mâna şi fratele său de lapte i-o sărută cu o respectuoasă afecţiune; apoi, între stăpân şi servitor avu loc o lungă convorbire. Arthur află ceea ce încercase în zadar să afle de la bătrâna Anne Parker, şi anume că jupan Luc Morfil era şi acum intendent la Coquerel. Ascultă, fără să fie prea surprins, povestea despre ceea ce i se întâmplase lui Yaumi în turnul Diavolului. Un singur lucru păru să-l intereseze în mod deosebit şi anume existenţa uşii secrete şi a scării secrete ce ducea din curte până la camera unde locuise el odinioară.

— Pe acolo venea, mizerabilul! se gândi el. Ei, bine! Acest drum poate servi la două ţeluri: pe acolo se va duce, dacă lui Dumnezeu îi place!... Ştiam toate astea, omule, adăugă el cu voce tare, sau cel puţin mă îndoiam de toate până ieri. După multe traversări, am ajuns ieri la Dinan. Acolo am aflat despre castelul tatălui meu că era bântuit de spiritele rele... Ori, îmi aminteam de anumite farse diabolice ce m-au determinat odinioară să plec către Pământul Sfânt... În numele lui Dumnezeu! Omule, acest trădător nu va fi niciodată seňior de Coquerel!

— Şi eu vreau să i-o plătesc, spuse Yaumi cu o voce sumbră.

— Cu atât mai bine! Tu nu-mi vei fi de folos decât dacă prinzi putere. Poţi să mergi?

Yaumi făcu câţiva paşi clătinându-se.

— Încă o picătură din elixirul meu! continuă

Arthur.

Yaumi bău şi simţi cum prin toate membrele sale îi curge o vigoare nouă.

— Pe sfântul Guillame, stăpâne! strigă el minunându-se, dacă nu aţi fi fost tot atât de nobil precum nobilii de Valois de France, v-aş fi crezut un vrăjitor, monseñiore.

Se făcuse noapte de tot. Oamenii din Coquerel, adunaţi ca de obicei în jurul căminului, priveau cum fumegă în vatră două sau trei trunchiuri de copaci, umede. Bătrâna Anne Parker era la locul ei, mormăind şi torcând. Nu lipsea decât Yaumi şi Pluto.

Şezătoarea era şi mai tristă decât cu o seară înainte. O linişte apăsătoare domnea în jurul vetrei, întreruptă doar de suspinele înăbuşite ale Yvonnei. Pe rând, câte unul din flăcăi se ridica şi mergea să vadă ce se întâmplă în capelă. Păzitorul de gâşte, care se achitase ultimul de această sarcină, se întorsese spunând că Yaumi era în continuare culcat pe masă.

Copilul minţea. Pe sumbrele coridoare, frica îl cuprinsese. Nu îndrăznise să meargă până la capelă.

— Băieţi, spuse Marthe, bietul tânăr este mort… mort de-a binelea! Nu s-a văzut lumânarea, ieri?

— Asta-i adevărat, spuse cu tristeţe adunarea.

— Ce putem să facem noi este să recităm un „De Profondis” pentru odihna sufletului său.

Cei de faţă considerară propunerea destul de convenabilă. Bărbaţii îşi scoaseră căciulile din lână; fetele îşi luară şiragurile de mătănii şi doamna Marthe începu primul verset din imnul funebru.

Dar, Anne Parker se agită pe scaunul ei de bucătărie şi izbucni într-un râs strident; apoi urmă o

linişte tristă.

Când, după primul moment de stupoare, doamna Marthe vru să continue rugăciunea, bătrâna Anne începu din nou să râdă:

— Ha! Ha! Ha! spuse ea, Simon Troarec a vorbit în vânt… Plougaz s-a întors… l-am văzut.

— Ce spune? strigară mai multe voci.

— Linişte, doamnă Anne; spuse Marthe. Lăsaţi-ne să ne rugăm pentru morţi!

— Pentru morţi Simon şi cu tine, iubita mea, minţiţi… El este viu, foarte viu… ha, ha, ha, ha!

Plânsul său sec şi sacadat se prelungi o secundă, apoi se stinse.

Marthe reîncepu: „De Profondis”.

— Tăcere! spuse centenara; tu nu ştii să cânţi, iubito… Ascultă!

Şi intona, cu vocea sa tremurată şi spartă o horă din regiune:

„În pădurile din Bretagne
Se fac saboţi frumoşi;
Ţine-ţi micuţele picioarele calde
Frumoasa mea, brunetă.
Şi voi, flăcăi de însurat
Căutaţi-vă norocul!”

— Linişte, doamnă! strigă Marthe; indignată. Trebuie să fii pedepsit dinainte, pentru a cânta într-un asemenea moment.

Bătrâna reluă:

„Stâncile aici sunt de piatră,
De piatră de sus şi până jos;

Soarele nu le topeşte
Şi nici luna…
Şi voi, flăcăi de însurat
Căutaţi-vă norocul!”

Acest cântec frivol, care întrerupea într-un mod aşa de deplasat rugăciunea morţilor, îi îngheţă de oroare pe oamenii lui Plougaz. Se priviră între ei neliniştiţi, neştiind ce să facă.

— S-au consumat mănunchiuri de vreascuri pentru arderea unor vrăjitoare care valorau mai mult decât ea, mormăi doamna Marthe mânioasă.

Bătrâna îi aruncă o privire năucită, apoi continuă, lovindu-şi mâinile ridate una de cealaltă:

„Seara, se dansează
Pe aria de treierat grâul
Ah! Ce bine e să sari
Când vine bruneta…
Şi voi, flăcăi de însurat
Căutaţi-vă norocul!”[15]

În timp ce cânta acest ultim cuplet, vocea îi devenea din ce în ce mai aspră şi voalată. Terminând, scoase un suspin profund şi-şi lăsă braţele să cadă.

— Ha! Ha! murmură ea, sunt fericită că l-am văzut pe Plougaz înainte de a muri… dar nu ştiu dacă voi muri pentru că eu sunt logodnica lui Simon Troarec… care este Diavolul.

---

15 Cântec morhihanez care are mai mult de o sută de cuplete. Cuvintele sunt în general vioaie şi bizare, cum sunt cele ale tuturor potpuriurilor, dar melodia este lentă şi deosebit de melancolică.

Se sprijini de placa de deasupra căminului şi încremeni.

Oamenilor le trebui ceva timp pentru a alunga impresia produsă de acest incident bizar. În cele din urmă, Francin se ridică şi spuse că se duce să vadă ce se mai întâmplă în capelă. Iar doamna Marthe, care era o femeie perseverentă. Încercă să termine „De Profondis”.

Dar parcă era scris ca în acea seară să eşueze în intenţia sa pioasă. Într-adevăr, abia pronunţase primele cuvinte latineşti, că Francin reveni, cu chipul răvăşit şi cu o paloare pe frunte.

— Ce este? strigară toţi, din toate părţile.

— Mai nimic! bolborosi Francin, căruia spaima îi luase glasul, mai nimic în capelă!...

Yvonne se repezi spre el şi-l apucă foarte strâns de braţ.

— Ce spui tu? murmură ea; va fi vindecat?

Francin o privi, uimit.

— Răspunde! strigă ea cu nerăbdare; pelerinul şi-a ţinut promisiunea?

— Vai, Dumnezeule! spuse flăcăul, ce timpuri trăim!... Vrăjitorul blestemat nu avea decât costumul de pelerin... Bietul Yaumi!... Vrăjitorul a fugit luând cadavrul său.

Yvonne scoase un strigăt de oroare şi toţi oamenii lui Plougaz se buluciră spre capelă pentru a vedea dacă este adevărat ce-a spus Francin.

Şi era adevărat. La lumina răşinilor ce se stingeau, zăriră masa pe care nu se mai afla nici mortul, nici giulgiul.

O uşă laterală a capelei era deschisă. Pe acolo probabil fugise falsul pelerin. Oamenii ieşiră din

capelă. Ajunşi în curte văzură că nici Pluto nu mai era în cuşca lui. O bucată de lanţ rupt atârna de inelul de fier, prins în peretele cuştii.

— Maica Domnului, ai milă de noi! murmurară oamenii lui Plougaz şi Dumnezeu să ne apere de atacurile spiritului rău!...

De departe, un urlet al lui Pluto le răspunse la această invocare şi vocea tremurată a Annei Parker începu refrenul său vesel, ce răzbătea prin ferestrele deschise ale bucătăriei:

„Ah! Ce bine e să sari
Când vine bruneta...
Şi voi, flăcăi de însurat
Căutaţi-vă norocul!”

V
Un cavaler, un scutier şi un câine

În noaptea aceea nu se întâmplă nimic extraordinar la frumosul castel Coquerel. Turnul dinspre nord rămase întunecat şi mut. Nu se mai văzură fantastice lumini care să se plimbe de la o fereastră la alta. Nu se mai auzi zgomotul cumplit al lanţurilor, gemetele, strigătele şi toate aceste zgomote de dincolo de mormânt, ce-i speriaseră aşa de tare pe servitorii lui Plougaz. Dormeau toţi, liniştiţi, ca şi cum n-ar fi existat deloc la Coquerel un turn al diavolului.

Cititorii noştri nu se vor mira de aceasta, dacă îşi vor aminti că jupan Luc Morfil căzuse în nesimţire; în mijlocul drumului, către orele zece ale serii. Când se trezi, era trecut de miezul nopţii; ora sabatului

trecuse şi ea şi bravul intendent cunoştea foarte bine ceremonialul infernal şi nu se decise să pună în mişcare răşinile şi fierăraia sa la ora unu a dimineţii. De altfel, nu era în stare să facă lucrul ăsta. Frigul nopţii îi paralizase corpul, teroarea îi paralizase spiritul. Când îşi reveni, prima grijă fu să arunce o privire speriată în jurul său. Luna, înălţată sus de tot, îşi trimitea în valuri lumina albă şi limpede asupra satelor. Jupân Luc nu mai văzu spectrul tânărului domn Arthur, nici pe cel al lui Yaumi şi nici pe al lui Pluto. Nu se afla, aproape de el, decât catârul său credincios, care îl aştepta dormind în picioare.

Jupân Luc făcu câţiva paşi pentru a-şi dezmorţi picioarele; apoi, urcând pe animalul său, se grăbi să ajungă la locuinţa lui.

— Voi fi visat, îşi spunea el. Mulţumesc lui Dumnezeu, morţii nu învie niciodată, iar lanţul lui Pluto este unul solid, de fier. Voi fi visat.

Traversând curtea castelului, îl fluieră pe Pluto care nu-i răspunse. Se apropie de cuşcă şi văzu că în realitate, câinele dispăruse.

— Oare chiar şi-a vârât Diavolul coada? mormăi el, neliniştit.

Jupân Luc adormi greu. A doua zi află de răpirea cadavrului lui Yaumi, fapt ce-l convinse că nu visase deloc în noaptea precedentă.

În ciuda spaimelor ce i le trezeau aceste evenimente extraordinare, se încăpăţână în proiectele sale spoliatoare şi se hotărî mai degrabă să se lupte cu iadul decât să renunţe la frumosul castel.

Domnul de Plougaz, din contră, se trezi foarte bine

dispus. De mult timp nu mai dormise bunul seňior aşa de liniştit. Sculându-se, ceru la micul dejun o spinare de iepure, cinci prepeliţe, două potârnichi şi un pui gras de Guerche, localitate aproape tot atât de celebră pentru puii săi ca de Mans pentru ai săi claponi. Ca desert mâncă trei plăcinte cu hrişcă din care numai una ar fi satisfăcut în zilele noastre apetitul unui locuitor al regiunii Anvergue. Dar în aceste timpuri istorice, stomacul omului era în toată vigoarea sa; capacităţile sale nu s-ar putea compara cu acelea, slabe, ale organelor noastre degenerate.

Domnul de Plougaz îşi stropi masa de dimineaţă cu un pahar de vin de culoare deschisă, se răsturnă în marele său fotoliu cu spătar blazonat şi, în loc să-şi cureţe dinţii, cum ar face un gurmand contemporan, se întrebă cu ce-şi va umple ziua.

Vânătoarea îl distra foarte mult, dar nu mai era prea sprinten şi guta angaja cu degetele sale de la picioare frecvente şi victorioase bătălii. Pescuitul era o plăcere fadă: domnul de Plougaz găsea, de altfel, că acesta era o distracţie de ţăran. I-ar fi plăcut să răsfoiască, timp de câteva ore, jumătatea de duzină de cărţi care forma biblioteca castelului, dar nu ştia să citească. Ce să facă?

Pe când îşi punea această întrebare, intră în sufragerie jupân Luc Morfil, palid, purtând pe faţă urmele jalnice ale groaznicei sale nopţi.

— Dumnezeu să vă păzească, monseňiore, spuse el, înclinându-se foarte jos.

— Mulţumesc, Luc, mulţumesc, prietene, răspunse domnul de Plougaz. Ai picat la ţanc. Eram într-o mare încurcătură.

— Monseňior ştie că sunt la ordinele sale

— Fără îndoială, Luc. Te plătesc pentru asta... Spune-mi... ce să fac astăzi ca să mă distrez?

Jupân Luc nu-şi putu stăpâni o grimasă. Această libertate de spirit a señiorului său i se părea de foarte rău augur pentru proiectele sale. Fusese deajuns o noapte de odihnă pentru a-i reda lui Plougaz întreaga sa seninătate? Nu se mai gândea la Turnul diavolului şi la teribilele apariţii care îngroziseră nu de mult castelul Coquerel?

— Ei bine? spuse domnul de Plougaz.

— Monseñior vrea să-i aduc la cunoştinţă demersurile mele de ieri?

Domnul de Plougaz ridică nemulţumit din umeri,

— La dracu cu socotelile şi demersurile tale! strigă el. Gândeşti că mă înveseleşti vorbindu-mi astfel?... Du-te, jupâne, şi trimite-mi-l pe vânătorul de câini.

Intendentul se supuse imediat. Dar lovitura era dată. Ajunsese un singur cuvânt pentru a-i readuce în minte bătrânului gentilom gândurile sale sumbre. Când vânătorul se prezentă, domnul de Plougaz se uită chiorâş la el şi îl primi destul de rece.

— Nu am nevoie de serviciile tale, netrebnicule, îi spuse el; du-te şi cheamă-l pe intendent.

Jupân Luc Morfil îşi arătă curând, pentru a doua oară, în uşa întredeschisă, figura sa roşie, surâzătoare şi mucalită. Înainta făcând, din trei în trei paşi, o temenea şi se opri în faţa lui Plougaz.

— Jupâne Luc, spuse acesta, ce ai făcut ieri?

— Am executat ordinele voastre, monseñiore.

— Ce ordine?

— Monseñior mi-a ordonat să anunţ în public apropiata vânzare a castelului...

— Am ordonat eu asta?

— Da, monseñiore.. Şi să caut cumpărători.

— Eşti sigur, jupân Luc, că am ordonat asta?

Intendentul răspunse:

— Da, monseñiore,

— Ei bine, jupân Luc, reluă Piougaz, cred că ai dreptate. Parcă îmi amintesc ceva... Şi sper că n-ai putut să anunţi încă public vânzarea?

— Ba da, monseñiore.

— Dar, cel puţin, sper că nu ai găsit cumpărători?

— Ba da.

Plougaz se ridică şi făcu de două ori înconjurul sălii, fluierând o veche melodie de fanfară. Apoi îşi sprijini coatele pe pervazul unei ferestre şi privi norii gri ce alergau pe cer. Jupân Luc îl urmărea cu ochii, ca o pisică ce-şi pândeşte prada.

— Nu mai e nimic de făcut, gândea el, eşti prins în laţ; cu cat te vei zbate mai mult, cu atât vei fi strangulat mai repede.

— Cat e ceasul? întrebă domnul de Plougaz.

— Este ora unsprezece înainte de prânz, monseñiore.

— Mai este încă timp!... jupân Luc. Prietene, urcă pe catârul tău şi mergi degrabă la Bécherel. Vei ordona celui care strigă să proclame în sunet de goarnă drept nulă şi neavenită prima sa strigare.

— Gândiţi-vă bine! vru să spună intendentul.

— Apoi, continuă liniştit domnul de Plougaz, te vei duce la cumpărătorul pe care l-ai găsit îi vei spune că poate să-şi ţină sănătos banii în casa de bani... Vreau să păstrez frumosul meu castel de Coquerel.

Intendentul suspină profund.

— Dar, spuse el descurajat, de ce?

— Pentru că aşa vreau eu. Jupân Luc.

— Şi trebuie…

— Jupân Luc, îmi permit să spun că eşti victima unor accese de nebunie şi că nebunia ta este că vrei să vinzi castelul.

— Mai degrabă să-l cumpăr! gândi Luc… Monseñiore, adăugă el cu voce tare, mă grăbesc să vă execut ordinele, dar… cine ştie dacă nu vă veţi schimba părerea?

— Detest „dar”-urile, jupâne Luc.

— Vai! Monseñiore, este pentru prima oară când discut ordinele voastre.

— O dată e de-ajuns.

— Şi spiritul rău?…

Plougaz îl privi pe intendentul său în faţă şi acesta îşi pierdu proaspetele-i culori.. Nu avu puterea să termine. Bătrânul señior reflectă câteva clipe.

— S-ar spune, jupâne Luc, reluă el după o pauză, că tu cunoşti intenţiile spiritului rău?

— Ferească sfântul! murmură Morfil, închinându-se.

— Mergi şi pregăteşte-ţi animalul. Înainte de a pleca, vino să-ţi dau ultimele ordine.

Jupân Luc nu-şi mai frecă mâinile coborând impunătoarea scară a castelului. Această zi nu era la fel de bună ca cea care trecuse. Frumosul castel îi aluneca printre degete. Totuşi, nu-şi pierdu curajul şi hotărî să se lupte până la capăt.

— Mâine, îşi spuse el, în Turnul diavolului se vor face tot felul de isprăvi şi Plougaz nu va mai fi aşa de încăpăţânat.

După ce puse căpăstrul pe catârul său, reveni în sufragerie. Bătrânul castelan părea însufleţit de o idee nouă şi-şi luase un aer vesel şi hotărât.

— Există bravi gentilomi în regiunea Dinan, jupâne Luc! strigă el, văzându-l intrând pe intendent. Pe sângele lui Yan Plugastel, preafericitul meu strămoş, vom găsi acolo cel puţin unul din zece nobili care va dori să încerce aventura!

— Ce aventură? întrebă normandul neliniştit.

— Monseñiorul Bertrand du Gueschin, temutul conetabil n-a luat cu el în mormânt tot sângele din venele noastre, continuă domnul de Plougaz în loc de răspuns. Avem capul tare şi inima fierbinte… Ah! Jupâne Luc, Satan va vedea un spectacol frumos.

Lui Morfil i se făcu pielea de găină.

— Ne vom lupta cu el, jupâne Luc! adăugă Plougaz.

Trăiască Dumnezeu! Îl vom combate cu anafornița şi cu spada: armele cerului şi armele pământului. Ah! Ah! Când Plougaz se trezeşte, duşmanii săi să se păzească!

— Anafornița mai treacă-meargă, gândi Morfil, dar spada!…

— Acestea fiind zise; jupâne, mergi şi caută-l pe cumpărătorul pe care l-ai găsit. Dacă sunt învins în luptă, el va fi aici, gata să cumpere castelul. Cât vei lipsi, oamenii mei vor urca pe cal şi-i vor convoca pe nobilii mei prieteni. În această seară va fi serbare la frumosul castel, jupâne Luc. După cină, voi propune celui mai viteaz să se culce în Turnul diavolului, în compania vărului meu, stareţul de Saint-Pierre-en-Plesguen… Ah! Du-te, jupâne Luc!

După o jumătate de oră, treizeci de servitori ai lui Plougaz duceau, în goana calului, invitaţiile seňiorului lor. Frumosul castel era renumit în tot ţinutul pentru splendidele sale banchete. Toţi

invitaţii acceptară.

La rândul său, jupân Luc îşi forţă catârul să meargă la trap pe drumul către Dinan şi căută în capul său o soluţie pentru a îndepărta furtuna. Dacă ar fi fost vorba numai de a brava exorcismul venerabilului stareţ de Saint-Pierre-en-Plesguen, normandul n-ar fi fost foarte tulburat; dar sabia unui gentilom – cel mai viteaz, cum spusese domnul de Plougaz – cum să înfrunţi un asemenea lucru?

Totuşi, nu putea să dea înapoi; lupta care se pregătea trebuia să fie decisivă. Trebuia să învingă sau să renunţe pentru totdeauna la frumosul castel de Coquerel.

Când ridică ciocănelul de la prăvălia cumătrului său, procurorul, fiica cea mare cu ochi gri veni să-i deschidă şi îi ură bun venit, puţin încurcată.

— Sunt grăbit, spuse intendentul; unde este jupân Roch Requin, fata mea?

— Tatăl meu este ocupat, răspunse moştenitoarea procurorului, care aruncă o privire furişă spre mâinile lui jupân Luc pentru vedea dacă nu i-a adus cumva o panglică de catifea.

— Asta nu ţine!... între cumetri, nu ne jenăm:

Intendentul o îndepărtă simplu pe fiica cea mare şi intră. Colţul retras al jupânului Roch Requin, luminat de o singură fereastră ale cărei geamuri prăfuite nu lăsau să treacă prea multă lumină, se bucura de un clarobscur care ar fi convenit foarte mult budoarului unei cochete emerite. În mijlocul camerei, obiectele se vedeau destul de distinct; dar, în colţuri şi în umbra mobilelor masive din stejar negru, nu se vedea aproape nimic. Aşa se întâmplă că jupan Luc, intrând, nu-i zări pe cei doi bărbaţi şi

un câine care se lipeau de zid, apăraţi de lumina zilei de către proeminenţa unui cufăr secular.

— Jos, Pluto! murmură foarte încet unul dintre aceşti bărbaţi.

Câinele se lăsă pe cele patru labe, îşi puse botul în praf şi rămase nemişcat.

— Ei! Bună ziua, cumetre! strigară în acelaşi timp jupân Roch Requin şi jupân Luc Morfil.

Se îmbrăţişară cu o satisfacţie pasionată, cum fac oamenii care nu se pot suferi deloc.

— Cumetre, adăugă jupân Luc, sunteţi invitat în această seară la castelul Coquerel.

— De ce?

— Pentru a cumpăra castelul, cumetre, dacă vrea Dumnezeu şi cu ajutorul preafericitului evanghelist şi sfântul meu patron.

— Drace!... Drace!... spuse jupân Roch.

Jupân Luc făcu piruete în jurul lui şi se prefăcu că vrea să înceapă o plimbare în jurul camerei, ceea ce l-ar fi dus, fără nici e îndoială, la descoperirea ochilor ascunşi după cufăr.

— Cumetre! strigă procurorul apucându-l cu mâna sa lacomă de câştig, de vestă, rămâneţi pe loc dacă vreţi să discutăm amândoi. Am sistemul nervos delicat şi mă simt foarte rău când cineva se mişcă prea mult în jurul meu.

Jupânul Luc luă un scaun şi se aşeză.

— Spuneaţi, deci, continuă Requin cu o uşurare evidentă, că aţi făcut ieri o călătorie plăcută?

— Nu vorbeam de asta, cumetre. Spuneam că trebuie să veniţi în această seară la castel.

— Dacă mă gândesc bine, nu văd de ce n-aş veni, cumetre... Aveţi pregătite cele o mie de monezi?

— Fără îndoială.

— Şi vă veţi căsători cu fiica mea?

— Cu plăcere.

— Vă dau o comoară, cumetre.

— Mi-aţi dat-o deja! murmură intendentul cu veselie… La revedere, jupân Roch şi să nu vă lăsaţi aşteptat.

În timp ce se îndrepta către uşă, jupân Roch îl urmări cu privire şireată şi învingătoare.

După ce ieşi, Pluto îşi scutură părul lung şi aspru al gâtului său şi se ridică; cei doi bărbaţi ieşiră din ascunzătoare.

— Vedeţi, monseñiore, spuse jupân Roch unuia dintre ei, că nu v-am înşelat deloc… Sper ca sinceritatea mărturisirii mele să-mi protejeze capul.

— Îmi trebuie pentru această seară doi cai buni, un costum complet de gentilom şi o mască de catifea, spuse tânărul señior, visător.

— Le veţi avea.

— Îmi trebuie de asemenea, pentru însoţitorul meu, o mască şi un costum de scutier.

— Voi fi foarte fericit să vi le ofer.

— Vei fi plătit mai târziu, jupâne… Caii să fie de rasă, şi costumele magnifice.

Jupân Roch ieşi pentru a îndeplini porunca.

Cei doi bărbaţi îl aşteptară în linişte; câinele se întinse la picioarele lor.

Când veni seara, frumosul castel fu luminat de jos până sus. Plougaz nu pierdu timpul, pe când oamenii săi băteau drumurile. O masă splendidă, acoperită cu toate felurile de bunătăţi, fusese aranjată în marea sală. Lustrele şi sfeşnicele erau aprinse. Pe fiecare treaptă a peronului se afla un

soldat purtând o torţă aprinsă, pentru a lumina curtea.

În curând se auzi un zgomot de cavalcadă. În depărtare, pasul ferm şi vioi al nobililor cai străbătea câmpia. Apoi zgomotul se stinse pe gazonul aleii; răsuna din nou mai sec şi mai strident pe pavajul curţii.

Erau invitaţii lui Plougaz care răspundeau apelului său.

Jupân Luc, retras într-un colţ întunecat, numără treizeci şi măsură din ochi treizeci de săbii, dintre care cea mai scurtă i se păru de o lungime extraordinară.

Soseau unul după altul; caii lor dresaţi se opreau scurt la treapta cea mai de jos a peronului. Aruncau hăţurile scutierilor şi sărind de pe cal, făceau să sune roţile de aur ale pintenilor. Era într-adevăr un frumos spectacol, să vezi înfăţişarea mândră a acestor nobili. Feţele lor, luminate de lumina roşie a torţelor, păreau mai semeţe, iar costumele lor mai pitoreşti. Vântul serii le ondula uşor penele lungi de la pălării, în timp ce urcau treptele peronului. Stareţul de la Saint-Pierre-en-Plesguen nu veni.

Bucuria avea şi ea un aer de sărbătoare. Un foc uriaş ardea în vatră şi, în mijlocul vaselor de tot felul şi a frigărilor suprapuse, bătrâna Anne abia îşi putea găsi un loc pentru a-şi încălzi în voie degetele de la picioare, amorţite, şi a învârti mânerul vârtelniţei sale. Rămânea posacă şi tăcută în mijlocul zgomotului şi mişcării. Mirosul cărnurilor nu părea să afecteze al său simţ al mirosului; zgomotul nu ajungea până la urechea ei. Poate spiritul său călătorea în spaţii misterioase ce constituie lumea

vrăjitorilor. Poate, în timp ce picioarele sale atingeau încă pământul celor vii, spiritul său rătăcea deja pe cărările necunoscute ale domeniului morţilor.

Oamenii din Coquerel îşi uitaseră spaimele. Această noapte de odihnă pe care Satan o dăruise castelului putea fi un început de pace definitivă. Cei mai fricoşi îşi regăseau curajul. Era o agitaţie generală, o activitate universală, o bucurie contagioasă şi zgomotoasă. Nu exista niciun insensibil, cu excepţia bătrânei Anne şi a Yvonnei, logodnica lui Yaumi, care se ascunsese pentru a vărsa lacrimi.

Domnul de Plougaz, în picioare în mijlocul salonului, îşi primea oaspeţii cu respect, cordialitate sau condescendenţă, după cum erau superiorii, egalii sau inferiorii săi; dar păstra mereu, faţă de toţi, o gravă şi ireproşabilă curtoazie, pentru că, în afara diferenţelor accidentale sau native, între toţi era o egalitate fundamentală: era înconjurat de egalii săi. După ce intră şi ultimul invitat, poarta exterioară fu închisă şi banchetul începu.

Nu este nevoie să spunem că oaspeţii se achitară cum trebuie de vesela lor datorie. Bucatele dispăreau; cupele se ciocneau necontenit şi spiritul breton. Puţin delicat prin natura sa, dar capabil totuşi de a arunca – din când în când – un cuvânt echivoc, o poantă sau o vorbă de duh, spiritul breton, spuneam, făcea în acea seară minuni. Numai domnul de Plougaz făcu şaptezeci şi patru de calambururi, după cum spune cronica în care am găsit această istorie. El lansă atâtea sarcasme la adresa lui Judicaël Trévesron, cavaler, señior de Conantruilez, bogat capitalist, încât aşa-numitul

cavaler îşi trase sabia pe jumătate de trei sau patru ori (sabia ce măsura aproape doi metri şi jumătate). Trebuie să adăugăm aici că aşa-numitul Trévesron, capitalist, se prezentase recent în calitate de cumpărător al castelului Coatvizillirouët, de aceea domnul de Plougaz avea pe drept un dinte împotriva lui.

La al doilea fel de bucate, când voioşia generală era la culme, Plougaz trimise după intendent. Morfil apăru imediat, în costumul său de zile mari, purtând la gât lanţul oficial, de argint.

— Jupâne Luc, îi spuse domnul de Plougaz, mergi şi caută-mi-l pe cumpărătorul găsit de tine pentru castelul meu de Coquerel.

Toţi convivii deschiseră ochii mari. Jupan Luc se supuse.

— Cum! Plougaz, spuse un bastard de Porhaët, vrei să vinzi frumosul castel, bătrânul meu prieten?

— Să vândă Coquerel! repetă adunarea stupefiată.

— Diavolul mă forţează să fac acest lucru, domnilor, spuse Plougaz, calm.

Nu fu luat în seamă sensul cuvintelor sale.

— Îţi voi împrumuta zece mii de livre – o mie de ducaţi.

— Zece mii de monezi! se strigă din toate părţile.

Iată ce se spusese; afirmăm cu toată sinceritatea. Ce s-ar fi spus a doua zi? Iată o întrebare grea.

Jupân Luc intră, ţinându-l de mână pe jupan Roch.

— Procurorul! exclamară toţi cu dispreţ. Să vinzi unui conţopist cel mai frumos castel din regiune!...

Şi se începu a se striga şi mai şi:

— Plougaz, vă voi împrumuta douăzeci de mii de livre – două mii de ducaţi – douăzeci de mii de

monezi!

Cavalerul de Conantruillez fu singurul care nu spuse nimic. Din acest motiv, nu putu să mintă.

— Nu vreau banii voştri, loialii mei camarazi; răspunse Plougaz, dar vă cer serviciile voastre.

— Ce trebuie să facem?

— Nu m-aţi înţeles bine. Ascultaţi.

Şi domnul de Plougaz povesti ce se petrecea, în fiecare noapte, în Turnul diavolului. În timp ce povestea, o jumătate de duzină din convivi dispărură încetişor.

— Ce trebuie făcut? întrebă el în final; trebuie ca unul din voi să se culce în această noapte în Turnul diavolului.

În Bretagne, curajul este o calitate banală, dar curajul breton nu ştie brava decât pericolele materiale.

Printre toţi aceşti războinici, dintre care cel mai puţin viteaz s-ar fi luptat bucuros cu zece oameni pe câmpul de luptă, nu se găsi niciunul care să nu tremure la propunerea lui Plougaz.

— Nu-mi răspundeţi! reluă acesta cu nelinişte şi reproş.

— Vecine, spuse cavalerul de Conantruillz, vă prezint complimentele mele… La revedere, domnilor prieteni!

Şi ieşi. Alţii îl imitară. În jurul mesei rămaseră vreo douăzeci de gentilomi.

— Va trebui deci să vând frumosul castel de Coquerel! spuse cu tristeţe domnul de Plougaz.

Jupân Luc abia îşi mai stăpânea bucuria; jupân Roch nu spunea nimic şi nu gândea în plus.

Deodată, bastardul Porhoët lovi cu voioşie în masă

cu mănuşa de oţel.

— Pe sfântul Guignolé, domnilor! strigă el. Frumosul castel nu va fi vândut şi Plougaz nu-şi va pierde capul din cauza tenebrosului său duşman. Iată-ne, în această sală, douăzeci de señiori cinstiţi, cu teamă de Dumnezeu şi de nimic altceva. Nu putem să ne culcăm toţi în camera bântuită de fantome?

Jupân Luc îşi muşcă buza până la sânge. În momentul când bastardul luase cuvântul, uşa se deschisese uşor. Un gentilom, îmbrăcat scump şi având faţa acoperită cu o mască de catifea, apăru în prag şi se opri acolo, fără a fi zărit. În spatele lui se afla un scutier, de asemenea mascat. În spatele scutierului, în umbră, străluceau doi ochi rotunzi şi roşii, ochii lui Pluto.

— Ei, bine! Domnilor, ce părere aveţi? reluă bastardul Porhoët.

Convivii lui Plougaz băură o ultimă cupă şi se ridicară.

— Aşa să fie! răspunseră ei. Ne vom culca în camera blestemată.

Gentilomul cu mască de catifea traversă salonul, urmat de scutierul său, în urma căruia venea Pluto.

La vederea sa, pe buzele jupânului Roch înflori un surâs şiret; îl privi pe furiş pe jupan Luc, cumătrul său.

— Ptiu! Domnii mei, spuse noul venit pe un ton tăios şi mândru; douăzeci contra unu!… nouăsprezece sunt în plus.

La sunetul acestei voci, jupân Luc simţi cum îi tresare inima în piept; însuşi domnu’ de Plougaz fu emoţionat fără a şti de ce.

— Porunciţi să vi se facă paturile, vitejii mei señiori. În camere unde puteţi dormi în pace. Reluă necunoscutul. Pentru onoarea Bretaniei. Nu voi admite ca douăzeci de săbii să fie scoase din teacă contra unei singure arme, fie ea şi cornul lui Satan.

— Cine eşti tu? întrebară în acelaşi timp zece voci înfuriate, cine eşti de îndrăzneşti să vorbeşti aşa?

— Numele meu nu contează şi, vă rog, vi-l voi spune abia mâine... Staţi liniştiţi. Eu, scutierul meu şi câinele meu ne vom culca în Turnul diavolului.

Spunând aceste cuvinte, necunoscutul apucă de pe masă un sfeşnic aprins şi se îndreptă către uşă, alegând-o fără ezitare pe cea care ducea la Turnul de nord. Scutierul îl însoţi, urmat de Pluto. În tulburarea generală, nimeni nu-l luă în seamă pe câine.

Comesenii rămaseră stupefiaţi. Plougaz stătea cu capul între mâini. Jupân Luc surâse din nou. Jupan Roch făcea cu ochiul într-un mod foarte expresiv. Credem că acest procuror ştia mai multe, dar nu îi convenea să se afle ce ştia el.

VI
Unde diavolul râde

Ştim că acea cameră blestemată servise odinioară drept locuinţă tânărului domn de Plougaz, înaintea plecării sale în Palestina. Pe timpul zilei, camera fusese pregătită pentru a o face locuibilă. Fuseseră puse două paturi. Pe noptiere, două vase pline cu vin şi câte o cupă de argint îi invitau pe oaspeţii castelului să mai tragă o duşcă înainte de a adormi.

Jupânul Luc pusese acolo vasele cu vin şi el nu

făcea nimic în mod sincer.

Necunoscutul şi scutierul său intrară, urmaţi de Pluto. Îşi scoaseră măştile; stăpânul era Arthur de Plougaz; servitorul era Yaumi.

Arthur îşi plimbă privirea tristă şi abătută în jurul camerei.

— Ultima oară când am văzut aceste picturi şi tapiserii, gândi el, erau vii şi strălucitoare; inima mea era tânără şi caldă... anii au trecut peste toate astea. Am pătruns misterele vieţii... inima mea s-a vestejit aşa cum au pălit aceste picturi.

După ce-şi făcură cu devotament rugăciunea de seară, Arthur şi Yaumi băură o cupă de vin pentru a căpăta putere în cazul unui atac nocturn şi se aruncară pe aşternuturi îmbrăcaţi, ţinând în mână săbiile scoase din teacă. Pluto se vârâse în linişte sub patul lui Arthur.

Abia puseră capul pe pernă şi atât stăpânul cât şi servitorul căzură într-un somn de plumb. Jupân Luc pusese în vinul de pe noptieră o băutură narcotică şi de la orele zece până la miezul nopţii ei sforăiră unul mai tare decât celălalt.

La miezul nopţii, jupân Luc, cu faţa înnegrită şi având capul împodobit cu două coarne înspăimântătoare, intră prin uşa secretă; îşi adusese cu el toată trusa: lanţuri, răşini, fiare, etc., etc. şi bineînţeles nu uitase micul său pumnal.

Se apropie de pat cu paşi de lup.

— Ei sunt, spuse el după ce îi contemplă o secundă. Îşi depuse greutatea şi scoase pumnalul.

— În definitiv, murmură el, conştiinţa mea nu va fi nici mai mult nici mai puţin încărcată, căci eu credeam că i-am ucis pe amândoi.

Aducând acest argument, jupân Luc grăbi trecerea lui Yaumi în cealaltă lume cu ajutorul micului său pumnal. De data asta avu grijă să lovească cum trebuie, pentru a nu mai fi nevoie să o facă încă o dată.

Rămânea Arthur de Plougaz. În momentul când domnul Morfil se întorcea pentru a se ocupa de el, se auzi un mormăit stins. Jupân Luc ciuli urechea şi se opri.

— Aş! gândi el după un minut de anxietate, îmi ţiuie urechile.

Ridică braţul şi îndepărtă cuvertura de pe patul lui Plougaz. Un al doilea urlet păru să străpungă duşumeaua.

Totuşi, jupân Luc îl lovi pe Arthur. Tânărul seňior scoase un strigăt puternic şi îşi dădu sufletul. La acest strigăt, Pluto sări din culcuşul pe care şi-l făcuse sub patul stăpânului său şi puse două labe pe cuvertură. Morfil, la vederea sa, se dădu înapoi, până în celălalt colţ al camerei. Câinele linse rana sângerândă şi lătră jalnic.

Lui Luc îi era frică; vru să se strecoare de-a lungul zidului, până la uşa secretă. Dar abia făcuse jumătate din distanţă că Pluto, părăsind patul, sări în mijlocul camerei şi îi bară drumul.

Omul şi câinele se priviră. Niciodată, pupila lui Pluto nu fusese de un roşu atât de aprins. Erau două globuri de foc care aruncau scântei sub perii zburliţi ai pleoapelor sale, îşi adunase sub el musculoasele-i picioare; burta sa atingea podeaua.

Jupan Luc începu să tremure ca o frunză în bătaia vântului şi dinţii îi clănţăneau, pumnalul îi scapă din mână.

— Iertare Pluto, iertare! strigă el îngrozit.

Pluto mârâi surd, îşi deschise gura larg şi se ridică pe picioarele-i încordate. Apoi îl apucă pe intendent de gât şi îşi mişcă puternicele-i maxilare.

Jupan Luc deveni livid, apoi roşu, apui violet.

Când Pluto îi dădu drumul, căzu greoi pe spate.

Făcând socoteala, erau acolo trei morţi! Pentru care dintre ei era *lumânarea?*

Aici tradiţia se bifurcă în două versiuni, dintre care una este supranaturală şi cealaltă naturală.

Cum este firesc, prima este cea mai răspândită, iat-o:

Nu se găsi decât un singur cadavru în Turnul diavolului: cel al jupânului Luc Morfil. Nimeni nu mai auzi vorbindu-se vreodată de cavalerul care se culcase în camera blestemată şi nici de scutierul său.

După câteva luni, domnul de Plougaz primi o misivă de pe Pământul Sfânt care îi anunţa moartea fiului său.

Această moarte avu loc în ziua când oamenii castelului văzură o lumânare coborând deasupra căminului frumosului castel. De aici, cei isteţi conchiseră că mândrul cavaler şi scutierul său erau spectrul tânărului Plougaz şi cel al bietului Yaumi. Cele două victime ale intendentului ridicaseră pământul de pe mormânt pentru a se răzbuna.

Pluto nu era decât un demon subaltern, care aştepta moartea jupânului Luc pentru a-i lua sufletul în iad.

Iată a doua versiune:

Domnul de Plougaz îl înmormântă cu mare pompă pe unicul său moştenitor; Yaumi avu parte de o

cruce umilă în cimitir şi, foarte adesea, fu văzută Yvonne, îngenuncheată la piciorul crucii. Corpul jupânului Luc fu aruncat corbilor, dar nici aceştia nu-l mâncară.

Din acea zi, frumosul castel Coquerel nu mai fu tulburat de nicio apariţie diabolică.

Pluto, fidelul animal, trăi ani mulţi şi fu, în mod onorabil, împăiat.

Deoarece numele de Plougaz nu se stinse decât după trei sau patru secole, trebuie să credem că bătrânul seňior se însură, aşa cum este datoria unui nobil care îl vede murind pe moştenitorul său. Găsi în cufărul de fier al jupânului Luc cu ce să plătească cheltuielile de cununie.

Odată plătite acestea, îi rămaseră încă destui bani în cufăr ca să repare capela frumosului castel şi să scoată din mâinile lui Conantruiltz castelul său de Coatvizillirouët ăl cărui nume, dintr-o dată, nu-l mai găsi ridicol.

Cât despre bătrâna Anne Parker, ea atinse o vârstă atât de neverosimilă că nici nu îndrăznim s-o spunem. Strănepoţii personajelor din această istorie o văzură mişcând din buze, fără a vorbi, frigându-şi degetele de la picioare în cenuşă şi torcând fără cânepă şi fără furcă.

Din când în când la zece sau cincisprezece ani ea îşi recăpăta glasul şi cerea veşti despre Simon Toarec, frumosul intendent de Plougaz. Într-o zi de vecernie, ea încetă să mai învârtească vârtelniţa sa şi începu să cânte:

„Seara, se dansează
Pe aria de treierat grâul.

Ah! Ce bine e să sari
Când vine bruneta...
Şi voi, flăcăi de însurat
Căutaţi-vă norocul!”

În timp ce cânta astfel, flacăra căminului *îi* atinse din întâmplare marginea fustei. Focul o îmbrăţişa imediat şi arse într-o clipă, ca un balot de paie uscate.

Între Bécherel şi Dinan, opinia generală este că, dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, bătrâna Anne Parker ar mai fi trăit încă.

Traducere de Liliana Matei
Coperta: Mihaela Boeangiu
Editor: Cornel Sârbu
Editura Piatra Craiului, Bucureşti, 1993
ISBN: 973-96055-2-4

Cu această carte, tradusă pentru prima oară în limba română, *Editura Piatra Craiului* îşi inaugurează colecţia „Romanul pentru copii şi tineret” care se va adresa, în primul rând, copiilor, adolescenţilor şi tinerilor, dar şi tuturor celor care au încă nostalgia acestor frumoase vârste.

Cartea prezintă minunate legende populare, izvorâte din fapte, întâmplări şi locuri reale, cu personaje reale pe care Paul Féval ni le înfăţişează cu tot talentul său încât cititorul mic sau mare nu se poate despărţi de carte până la ultima sa filă.

În această colecţie, *Editura Piatra Craiului* va publica romane pe care copiii de pretutindeni le cunosc, romane traduse pentru prima dată în limba

română, precum şi altele care vor vedea pentru prima dată lumina tiparului şi vor aduce bucurii în inimile tuturor celor îndrăgostiţi de un astfel de gen de romane.

Ne adresăm cu plăcere copiilor, părinţilor şi bunicilor pentru a veni cu propuneri de publicare a celor mai frumoase romane în această colecţie.